

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

โดย
นางสาวปิยนุช แหวนเพชร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2560

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2560
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE DEVELOPMENT OF THAI LITERATURE ACHIEVEMENT FOR
MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS BY USING INQUIRY APPROACH
AND MIND-MAPPING TECHNIQUE.

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (TEACHING THAI LANGUAGE)
Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2017
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด
โดย	ปิยนุช แหวนเพชร
สาขาวิชา	การสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษบา บัวสมบุญ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมพร ร่วมสุข)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษบา บัวสมบุญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรภัตสร อินทรบำรุง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยวรี ญาณปรีชาเศรษฐ)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลพัทธ์ โพธิ์ทอง)

57255407 : การสอนภาษาไทย แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโท

คำสำคัญ : วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้, เทคนิคการใช้แผนที่ความคิด, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วรรณคดี

นางสาว ปิยนุช แหวนเพชร: การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด อาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุชบา บัวสมบุญ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน
ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด 2) ศึกษาระดับความคิดเห็น
ของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด กลุ่มตัวอย่างที่
ใช้ในงานวิจัยเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียน
วิทยาศาสตร์ภูมิภาค) อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 24 คน
ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่ใช้วิธีสอนแบบสืบ
เสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน
วรรณคดีและแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหา
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ไม่เป็นอิสระต่อกัน
(t-test dependent) ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยวิธี
สอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (Mean = 22.46, S.D. =2.60) สูง
กว่าก่อนเรียน (Mean = 15.50, S.D. =3.97) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก (Mean = 4.47, S.D. =
0.31)

57255407 : Major (TEACHING THAI LANGUAGE)

Keyword : INQUIRY APPROACH, MIND-MAPPING TECHNIQUE, THAI LITERATURE
ACHIEVEMENT

MISS PIYANUT WAENPET : THE DEVELOPMENT OF THAI LITERATURE
ACHIEVEMENT FOR MATTHAYOMSUKSA 3 STUDENTS BY USING INQUIRY
APPROACH AND MIND-MAPPING TECHNIQUE. THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR
BUSABA BUASOMBOON, Ph.D.

The purposes of experimental research were to 1) compare Thai literature achievement of matthayomsuksa 3 students before and after learning by using inquiry approach and mind-mapping technique 2) investigate the opinions of matthayomsuksa 3 students towards learning by using inquiry approach and mind-mapping technique. The sample of this research were 24 matthayomsuksa 3 students of Princess Chulabhorn's College Phetchaburi, Cha-am, Phetchaburi in the second semester of the academic year 2017.

The research instruments were lesson plans, achievement tests and questionnaires on student's opinions towards learning by using inquiry approach and mind-mapping technique. The data were analyzed by mean, standard deviation, t-test dependent.

The results of this research were:

1. Thai literature achievement of matthayomsuksa 3 students after learning by using inquiry approach and mind-mapping technique (Mean = 22.46, S.D. = 2.60) were higher than the achievement scores before learning by using inquiry approach and mind-mapping technique (Mean = 15.50, S.D. = 3.97) the scores were significantly 0.05 level.

2. The opinions of matthayomsuksa 3 students towards learning by using inquiry approach and mind-mapping technique were highly positive (Mean = 4.47, S.D. = 0.31)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษบา บัวสมบุรณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรภััสสร อินทรบำรุง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวรี ญาณปรีชาเศรษฐ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย รวมทั้ง รองศาสตราจารย์สมพร ร่วมสุข ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพัทธ์ โพธิ์ทอง ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ส่งผลให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.พัชรินทร์ สุริยวงศ์ อาจารย์สุรพล ทองเหลือ และอาจารย์สนฤดี ศรีสวัสดิ์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยสำหรับการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มีความสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการสอนภาษาไทยทุกท่านที่มอบความรู้ ให้คำแนะนำและประสบการณ์อันมีค่าอย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย รวมถึงเพื่อน ๆ สาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่คอยให้คำแนะนำและกำลังใจที่ดีเสมอมา

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู นักเรียนโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) ที่ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ส่งผลให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการวิจัยได้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณนายเนศ ทองอินทร์ นางสาวชลธิดา หงส์เหม นายสุทัศน์ อนุสรณ์เจริญ และเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือและให้กำลังใจที่ดีแก่ผู้ทำวิจัยตลอดการทำวิจัยครั้งนี้

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อประพันธ์ และแม่คุณสมพงษ์ แหวนเพชร บิดา มารดาผู้ให้กำเนิด อบรมสั่งสอนและเลี้ยงดูจนเติบโตใหญ่ ตลอดจนครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย คุณค่าหรือประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแต่คุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ที่อบรม สั่งสอน แนะนำ ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจอย่างดียิ่งเสมอมา

ปิยนุช แหวนเพชร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	13
คำถามการวิจัย.....	15
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	16
สมมติฐานการวิจัย.....	16
ขอบเขตการวิจัย.....	16
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	17
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	19
1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียน จุฬารัตนราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค).....	20
1.1 วิสัยทัศน์.....	20
1.2 หลักการ.....	20
1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้.....	21
1.4 คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	21

1.5	สาระ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดรายวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.....	22
1.6	หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค)	23
2.	การเรียนวรรณคดี.....	27
2.1	ความหมายของวรรณคดี.....	27
2.2	ความสำคัญและคุณค่าของการเรียนวรรณคดีไทย.....	28
2.3	วัตถุประสงค์ของการสอนวรรณคดี.....	31
2.4	แนวทางการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย.....	32
3.	แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้.....	35
3.1	ความเป็นมาของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้.....	35
3.2	ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้.....	36
3.3	ความหมายของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้.....	38
3.4	ขั้นตอนของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้.....	39
3.5	บทบาทของครูกับกระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้.....	44
3.6	ข้อดีและข้อจำกัดของกระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้.....	45
4.	แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแผนที่ความคิด.....	46
4.1	ความหมายของแผนที่ความคิด.....	46
4.2	ลักษณะของแผนที่ความคิด.....	47
4.3	ขั้นตอนในการสร้างแผนที่ความคิด.....	54
4.4	ประโยชน์ของการใช้แผนที่ความคิด.....	57
5.	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
5.1	งานวิจัยในประเทศ.....	58
5.2	งานวิจัยต่างประเทศ.....	62
บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
1.	ขั้นเตรียมการ.....	67

1.1 ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	67
1.2 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	67
1.3 ตัวแปรที่ศึกษา.....	68
2. ชั้นสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	68
2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	68
2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	68
3. ขั้นตอนการวิจัย	76
4. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
สรุปผลการวิจัย.....	83
อภิปรายผล.....	83
ข้อเสนอแนะ	87
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้.....	87
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	87
รายการอ้างอิง	88
ภาคผนวก.....	92
ภาคผนวก ก ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการวิจัย	93
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	95
ภาคผนวก ค การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	123
ภาคผนวก ง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ก่อนเรียน-หลังเรียน.....	136
ประวัติผู้เขียน.....	139

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สารระการเรียนรู้ วรรณคดีวรรณกรรม รายวิชาภาษาไทย ระดับจังหวัด ระดับสังกัดและระดับประเทศ ปีการศึกษา 2556-2559.....	4
ตารางที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สารระการเรียนรู้ วรรณคดีวรรณกรรม รายวิชาภาษาไทย โรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียน วิทยาศาสตร์ภูมิภาค) ปีการศึกษา 2556-2559.....	5
ตารางที่ 3 รายละเอียด ตัวชี้วัด สารระการเรียนรู้แกนกลาง.....	23
ตารางที่ 4 รายละเอียดหน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พินิจคุณค่าวรรณคดี วรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร และ บทพากย์รามเกียรติ์ ตอนเอราวัณ	27
ตารางที่ 5 แบบแผนการวิจัยแบบ The One-Group Pretest-Posttest Design	66
ตารางที่ 6 กำหนดการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ ความคิด	70
ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีตามแนวคิดของ Bloom	72
ตารางที่ 8 ระดับคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด	75
ตารางที่ 9 เกณฑ์การแปลผลระดับคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด	75
ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด	77
ตารางที่ 11 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบ สืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด	78
ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสมของแผนการจัด 124	
ตารางที่ 13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวรรณคดี.....	131

ตารางที่ 14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด 133

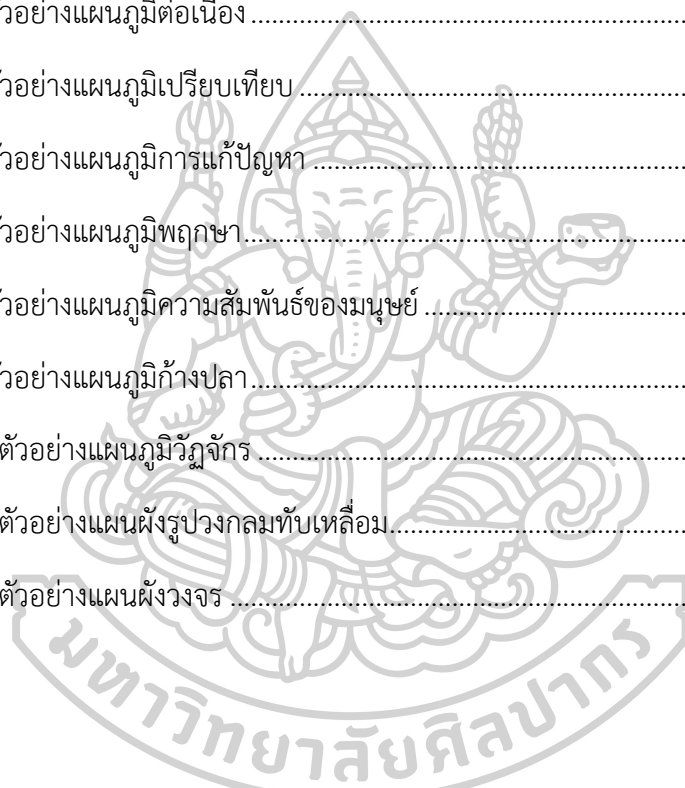
ตารางที่ 15 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วรรณคดี..... 135

ตารางที่ 16 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ก่อนเรียน-หลังเรียน..... 137

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	15
แผนภูมิที่ 2 ตัวอย่างแผนภูมิใยแมงมุม.....	48
แผนภูมิที่ 3 ตัวอย่างแผนภูมิลำดับเหตุการณ์.....	48
แผนภูมิที่ 4 ตัวอย่างแผนภูมิต่อเนื่อง.....	49
แผนภูมิที่ 5 ตัวอย่างแผนภูมิเปรียบเทียบ.....	49
แผนภูมิที่ 6 ตัวอย่างแผนภูมิการแก้ปัญหา.....	50
แผนภูมิที่ 7 ตัวอย่างแผนภูมิพฤษกา.....	51
แผนภูมิที่ 8 ตัวอย่างแผนภูมิความสัมพันธ์ของมนุษย์.....	51
แผนภูมิที่ 9 ตัวอย่างแผนภูมิกังปลา.....	52
แผนภูมิที่ 10 ตัวอย่างแผนภูมิวัฏจักร.....	53
แผนภูมิที่ 11 ตัวอย่างแผนผังรูปร่างกลมทับเหลี่ยม.....	53
แผนภูมิที่ 12 ตัวอย่างแผนผังวงจร.....	54

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยนับว่าเป็นเครื่องมือในการสื่อสารที่สำคัญอย่างยิ่งของคนไทย เพราะในชีวิตประจำวันเราจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร ทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน เพื่อใช้ในการแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิด ความต้องการของตนเองและการสร้างเสริมความเข้าใจกันระหว่างคนในสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน., 2551) ที่กล่าวไว้ว่า

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์ วิจัยและสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณีและสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

นอกจากจะใช้ภาษาในการสื่อสารแล้ว เรายังใช้ภาษาในการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกเป็นงานศิลปะที่สร้างโดยใช้ถ้อยคำสำนวน เป็นสมบัติทางภูมิปัญญาที่เรียกว่าวรรณคดีและวรรณกรรมไทย ซึ่งนับว่าเป็นผลงานที่ทรงคุณค่าทางด้านการใช้ภาษาและถ้อยคำ เนื้อหาและเรื่องราวของวรรณคดีวรรณกรรมไทยยังสร้างความจรรโลงใจ ให้ความบันเทิง สนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่ว่าจะ เป็นบทร้องเล่นหรือบทละครต่าง ๆ อีกทั้งในเรื่องราวที่สนุกสนานเพลิดเพลินยังสอดแทรกความรู้แนวคิดและคติธรรมที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษา ซึ่งแนวคิดและคำสอนต่าง ๆ ในวรรณคดีวรรณกรรมไทยแต่ละเรื่องสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องเตือนใจหรือเป็นบทเรียนสำหรับขัดเกลาจิตใจของมนุษย์ให้อ่อนโยนและดีงามได้ ตรงกับคำกล่าวของพระยาอนุนามานราชชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) ที่กล่าวถึงความสำคัญของวรรณคดีวรรณกรรมไทย ไว้ว่า

เราต้องมี ศาสนา ปรัชญา ศิลปะและวรรณคดีด้วย สิ่งเหล่านี้ย่อมนำมาแต่ความดีงาม นำความบันเทิงมาให้แก่จิตใจ ให้เราเห็นงาม คิดงาม ประพฤติงาม มีความงามเป็นเจ้าเรือนแนบสนิท อยู่ในสันดาน นี่แหละคือดินแดนแห่งความเพลิดเพลินใจ ทำให้มีใจสูงเหนือใจแข่งกระด้างทำให้ความ แข็งกระด้างต้องมลายหายสูญกลายเป็นมีใจงาม ละไมละม่อม เพียบพร้อมไปด้วยคุณความดี

คำกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับคำกล่าวของศรีวิไล ดอกจันทร์ (ศรีวิไล ดอกจันทร์, 2529) ที่กล่าวว่า วรรณคดีสามารถพัฒนาสติปัญญาทั้งทางโลกและทางธรรม โดยความรู้ ข้อคิด แนวคิดจะ ช่วยยกระดับจิตใจได้ ดังนั้นเมื่อมนุษย์มีการพัฒนาทางสติปัญญาและยกระดับจิตใจแล้ว จะส่งผลให้ เป็นผู้ที่มีความอ่อนโยน จิตใจดีงาม คิดดีและทำดี สอดคล้องกับคำกล่าวของฟองจันทร์ สุขยั้ง (ฟองจันทร์ สุขยั้ง และคณะ, 2555) ได้กล่าวไว้ว่า วรรณคดีเป็นผลงานการประพันธ์ที่สร้างสรรค์ขึ้น อย่างมีศิลปะและสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน ซึ่งศิลปะในวรรณคดีเกิดจากการเลือกใช้ถ้อยคำสำนวน โวหารที่ไพเราะน่าฟัง อ่านแล้วเกิดอารมณ์สุนทรีย์ให้แก่มิตรใจ นอกจากนี้วรรณคดีวรรณกรรม ไทยยังเป็นสื่อในการสะท้อนสภาพสังคมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของคนไทย รวมทั้งยังสามารถสะท้อนเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชาติได้เป็นอย่างดี รวมถึงคำกล่าวของ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, 2544) ได้กล่าวไว้ว่า วรรณคดีเป็นศิลปะทางภาษาที่มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและถ่ายทอดแนวคิดของตนเองที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ภาษา และวรรณคดีจึงเป็นกระจกเงาสะท้อนความเป็นไปและความเปลี่ยนแปลงของสังคมวัฒนธรรม และคำกล่าวของกมล รอดคล้าย ที่กล่าวว่า วรรณคดีไทยที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรมาจนถึงปัจจุบัน ล้วนสะท้อนภาพให้ชนรุ่นหลังได้เรียนรู้ถึงสภาพสังคมวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี คตินิยม และวิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในแต่ละยุคแต่ละสมัย วรรณคดีจึงมิได้เป็นเรื่องราวที่แต่งขึ้นเพื่อ ความบันเทิงหรือมุ่งสร้างความสนุกสนานแก่ผู้อ่านเป็นสำคัญเท่านั้น หากยังมุ่งสอดแทรกความรู้อัน เป็นรากเหง้าและอัตลักษณ์ความเป็นชาติไทย ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าที่คนไทยควรศึกษาและสืบทอดให้คงอยู่ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558)

จะเห็นได้ว่าวรรณคดีและวรรณกรรมไทยนั้นมีความสำคัญและมีคุณค่าในด้านต่าง ๆ ซึ่งล้วน แต่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจศึกษา ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทยนอกจาก จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่องแล้ว ผู้เรียนจำเป็นต้องศึกษาวรรณคดีวรรณกรรมในทุก ๆ แง่มุม ไม่ว่าจะ เป็นด้านสภาพสังคมวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และพฤติกรรมของตัวละครที่ปรากฏในเรื่อง อีกทั้งความงามทางด้านการใช้ภาษาและถ้อยคำที่กวี สรรสร้างขึ้นอย่างประณีต ตลอดจนเรียนรู้แนวคิดและคตินิยมที่สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างแก่ การดำเนินชีวิตซึ่งกระทรวง ศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอน

วรรณคดีวรรณกรรมไทยและมีการบรรจุให้วรรณคดีวรรณกรรมไทยเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้จัดให้มีการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทยแก่ผู้เรียนในทุกระดับชั้นตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยกำหนดให้วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอยู่ในสาระที่ 5 ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานวิชาภาษาไทย มีจำนวน 1 มาตรฐาน คือ ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ซึ่งตัวชี้วัดในแต่ละระดับชั้นก็จะมี ความแตกต่างกันไป สิ่งที่นักเรียนจะต้องเรียนเกี่ยวกับวรรณคดีนั้น หลักสูตรได้กำหนดไว้ คือ วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจ บทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกรักคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงดงามของภาษาเพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง และภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน., 2551) โดยหลักสูตรแกนกลางมีการกำหนดตัวชี้วัด ขอบเขตและเนื้อหาให้มีความเหมาะสมต่อวัยของผู้เรียนและกำหนดชัดเจนในคุณภาพผู้เรียนแต่ละช่วงชั้นในสิ่งที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับสาระวรรณคดีและวรรณกรรม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรัก ความเข้าใจ ตระหนักและเห็นคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมไทยอันเป็นสมบัติของชาติ

แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนวรรณคดีวรรณกรรมไทยว่าเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องสอนแก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจสามารถวิเคราะห์เรื่องราวในแง่มุมต่าง ๆ ได้ จนกระทั่งเกิดความซาบซึ้งใจในวรรณคดีและวรรณกรรมไทย แต่ปรากฏว่าในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทยนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ในรายวิชาภาษาไทย สาระการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ในปีการศึกษา 2556-2559 พบว่า คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ระดับสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 และระดับจังหวัดเพชรบุรี มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งไม่ถึงร้อยละ 50 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สารการเรียนรู้
วรรณคดีวรรณกรรม รายวิชาภาษาไทย ระดับจังหวัด ระดับสังกัดและระดับประเทศ ปีการศึกษา
2556-2559

ปีการศึกษา	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย		
		ระดับจังหวัด	ระดับสังกัด	ระดับประเทศ
2556	100.00	36.51	34.97	34.94
2557	100.00	31.92	31.65	31.63
2558	100.00	43.61	42.45	42.27
2559	100.00	41.75	40.64	40.10

ที่มา : สำนักทดสอบทางการศึกษา (องค์การมหาชน) . รายงานผลการทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556-2559 [ออนไลน์].

เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2560 เข้าถึงได้จาก <http://www.niest.or.th>

เมื่อพิจารณาผลการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต) นักเรียนชั้น
มัธยมศึกษา ปีที่ 3 โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี
และวรรณกรรมไทย ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ของนักเรียนอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่
กำหนด (ร้อยละ 60) นอกจากนี้ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)
ในรายวิชาภาษาไทย สารการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม ในปีการศึกษา 2556-2559 พบว่า
นักเรียนของโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) มีคะแนนเฉลี่ยใน
สารการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรมต่ำกว่าระดับเกณฑ์ที่โรงเรียนตั้งไว้ (ร้อยละ 60) ซึ่งมีผล
การทดสอบดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐานผลการทดสอบ O-NET ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สารการเรียนรู้
วรรณคดีวรรณกรรม รายวิชาภาษาไทย โรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียน
วิทยาศาสตร์ภูมิภาค) ปีการศึกษา 2556-2559

ปีการศึกษา	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2556	100.00	46.77	20.63
2557	100.00	37.67	16.54
2558	100.00	59.82	18.59
2559	100.00	55.65	15.36

ที่มา : สำนักทดสอบทางการศึกษา (องค์การมหาชน) . รายงานผลการทดสอบทางการศึกษา
ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556-2559 [ออนไลน์].

เข้าถึงเมื่อ 25 มีนาคม 2560 เข้าถึงได้จาก <http://www.niest.or.th>

ตารางที่ 2 พบว่า ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) รายวิชาภาษาไทย สารการเรียนรู้
วรรณคดีและวรรณกรรมไทยในปีการศึกษา 2556-2559 มีค่าเฉลี่ยของคะแนน (O-NET) มีแนวโน้ม
สูงขึ้นในแต่ละปีแต่ยังคงไม่ถึงร้อยละ 60 โดยในปีการศึกษา 2556 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ
46.77 ในปีการศึกษา 2557 นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 37.67 ในปีการศึกษา 2558
นักเรียนได้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 59.82 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น แต่ปรากฏว่าในปีการศึกษา 2559
คะแนนเฉลี่ยลดลงได้เท่ากับ 55.65 ซึ่งยังไม่ผ่านตามเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนด

ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากการที่ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายและไม่สนใจเรียนวรรณคดี
วรรณกรรมไทย เมื่อขาดความสนใจเรียนจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ ดังคำกล่าว
ของกุสุมา รักษมณี (กุสุมา รักษมณี, 2547) กล่าวไว้ว่า ผู้ที่ไม่ชอบเรียนวรรณคดีส่วนใหญ่กล่าวว่าไม่รู้
จะเรียนไปทำไม เป็นเพราะผู้เรียนยังไม่เห็นคุณค่า ซึ่งจับมาวัดซึ่งดวงไม่ได้ ตรงกับคำกล่าวของ
ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558) กล่าวว่า ผู้เรียนไม่ชอบวรรณคดีเพราะรู้สึกว่าการเรียน
ไม่สนุก ไม่เหมาะสมกับวัย เป็นเรื่องที่ล้าสมัยและเนื้อหาไม่เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
นอกจากนี้ประภาศรี สีหอำไพ (ประภาศรี สีหอำไพ, 2535) และอัจฉิมา เกิดผล (อัจฉิมา เกิดผล,
2545) ได้กล่าวในทำนองเดียวกันว่า การเรียนการสอนวรรณคดียังประสบปัญหาหลายประการ เช่น
นักเรียนไม่สนใจเรียน เห็นว่าวรรณคดีไทยเป็นเรื่องเพ้อฝันไร้เหตุผล ครูไม่มีวิธีสอนที่จูงใจนักเรียนให้
เกิดความสนใจ มุ่งสอนเพื่อให้นักเรียนท่องจำเพื่อนำไปใช้ในการสอบ ครูบางคนยึดติดกับการสอน
แบบเดิม ขาดการศึกษาค้นคว้า ไม่พยายามใช้เทคนิคการสอนแบบใหม่ ทำให้นักเรียนขาดความสนใจ

เรียน ส่งผลให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญและเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวรรณคดีวรรณกรรมไทย นอกจากนี้อาจเกิดจากการที่นักเรียนยังไม่สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าวรรณคดีวรรณกรรมได้ ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพบรรยากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ และครูผู้สอนเองที่ยังขาดเทคนิควิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งในหลาย ๆ โรงเรียนครูยังคงเน้นรูปแบบการสอนแบบบรรยาย เน้นเนื้อหาและการท่องจำมากกว่าฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์

อนึ่งจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) จำนวน 4 คน (สุรพล ทองเหลือ 2560 ; พรไพโรจน์ คนมี 2560 ; สายชล บุญชัย 2560 และจุฑาธิป เปลาเล 2560) เกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย ในด้านตัวครูผู้สอน ด้านผู้เรียนและวิธีการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนยังใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ไม่หลากหลาย ครูยังเน้นการสอนแบบบรรยาย ขาดการใช้สื่อและนวัตกรรมที่น่าสนใจ ทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจใฝ่เรียนรู้ เกิดความเบื่อหน่ายต่อการเรียนวรรณคดีวรรณกรรม นักเรียนส่วนใหญ่ชอบฟังเรื่องราววรรณคดีวรรณกรรมที่ครูเล่ามากกว่าการทำความเข้าใจหรือวิเคราะห์เนื้อหาและคุณค่าวรรณคดีในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนรู้จักวรรณคดีและวรรณกรรมไทยไม่ลึกซึ้ง ไม่สามารถเข้าใจถึงแก่นของเรื่อง ความงามทางด้านการใช้ภาษาตลอดจนการนำคุณค่าในด้านต่าง ๆ มาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเป็นผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีวรรณกรรมไทยอยู่ในระดับไม่น่าพึงพอใจ

ปัญหาดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่าครูผู้สอนต้องมีการปรับปรุงเทคนิควิธีสอนของตนเองให้แปลกใหม่ ควรมีการนำสื่อการเรียนและวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ยิ่งครูผู้สอนใช้วิธีสอนและเทคนิคใหม่ ๆ ผู้เรียนก็จะยิ่งได้ประสบการณ์และได้ฝึกมาก ไม่รู้สึกจำเจหรือเบื่อหน่าย เพราะมีแต่สิ่งใหม่ เร้าใจ ทำทนายให้ติดตามเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจับแนวทางการสอนของครูไม่ได้ก็จะยิ่งศรัทธาและเชื่อมั่นในครูผู้สอน มีความสนใจใฝ่เรียนรู้โดยไม่รู้ตัว (สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยให้มีประสิทธิภาพและทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่รู้และมีเจตคติที่ดีต่อ การเรียนวรรณคดีวรรณกรรมไทยนั้น ครูจะต้องสอนให้ผู้เรียนได้ซาบซึ้งในความดีงามของคตินิยม คุณธรรม ความงามในการใช้ภาษารวมถึงได้รับความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลินไปพร้อมกัน ดังคำกล่าวของทัศนีย์ ศุภเมธี (ทัศนีย์ ศุภเมธี, 2542) ที่กล่าวว่า การสอนวรรณคดีมิได้มุ่งเพียงให้นักเรียนอ่านออกและจำเนื้อเรื่องได้ แต่จะต้องให้นักเรียนเห็นคุณค่าของวรรณคดี ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน สามารถใช้วรรณคดีเป็นเครื่องมือในการฝึกเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของกุสุมา รักชมณี (กุสุมา รักชมณี, 2547) ได้ให้แนวทางใน

การแก้ปัญหาการสอนวรรณคดีว่า ผู้สอนควรพยายามเพาะทัศนคติ ที่ดีต่อวิชาวรรณคดีและทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวรรณคดีที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียน

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเทคนิคและวิธีการสอนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการจัดการเรียนการสอน หากครูมีเทคนิคและวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพก็จะทำผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยให้มีประสิทธิภาพ สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบ เช่น วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา วิธีสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT วิธีสอนโดยใช้กระบวนการทางปัญญา เทคนิคการใช้คำถาม เทคนิคการสอนแบบโครงงาน ซึ่งแต่ละเทคนิควิธีสอนก็จะมีขั้นตอน กระบวนการและข้อดีข้อจำกัดที่แตกต่างกันออกไป แต่สิ่งสำคัญในการจัดการเรียน การสอน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยยึดหลักว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด ให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนาการคิด มีอิสระในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ช่วยกันเรียนรู้ สามารถนำความรู้มาใช้ในชีวิตจริงได้(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน., 2558)

การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและประโยชน์สูงสุดที่จะเกิดแก่ผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ ทิศนา ขัมมณี (ทิศนา ขัมมณี, 2554) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่าเป็นการจัดสภาพการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัวทั้งทางด้านกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคมในกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากกว่าครูผู้สอน นักเรียนสามารถคิดเอง ทำเอง ปฏิบัติเองและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ความรู้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและอยู่อย่างคงทนถาวร สอดคล้องกับคำกล่าวของชาตรี เกิดธรรม (ชาตรี เกิดธรรม, 2545) ที่กล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงออก ทั้งการปฏิบัติและการแสดงความคิดเห็น โดยมีครูเป็นผู้ชี้แนะและจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายแก่ผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูจะเป็นผู้คอยกระตุ้นและส่งเสริมสร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนเกิดความคิดและการค้นหาความรู้ และวัฒนาพร ระวังทุกข์ (วัฒนาพร ระวังทุกข์, 2541) ที่กล่าวถึงบทบาทของครูในกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าครูมีบทบาทในการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิด ฝึกการแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้ โดยเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้กับชีวิตจริง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทนและถาวร

วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นวิธีสอนหนึ่งที่มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นวิธีสอนที่น่าสนใจเพราะเป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมกระบวนการคิดและให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งทิสนา แคมมณี (ทิสนา แคมมณี, 2550) กล่าวว่า วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นการดำเนิน การเรียนการสอนโดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม ความคิด และลงมือเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตัวเอง โดยที่ผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกใน การเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน และวัชรา เล่าเรียนดี (วัชรา เล่าเรียนดี, 2548) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสืบค้นหาความรู้ ความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมีคำถามเป็นตัวการกระตุ้นการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ อีกทั้งแนวคิดของชาตรี เกิดธรรม (ชาตรี เกิดธรรม, 2545) ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า วิธีสอนแบบ สืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ โดยใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผล ทำให้ค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง โดยผู้สอนตั้งคำถามประเภทกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้ความคิดหาวิธีแก้ปัญหาได้เอง ทำให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต มีเหตุผล

การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสืบเสาะหาความรู้ นั้น มีขั้นตอนในการสอน ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engage) 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (Explore) 3) ขั้นอธิบาย (Explain) 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaborate) 5) ขั้นประเมินผล (Evaluate) จากแนวคิดข้างต้นจะเห็นได้ว่า วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีขั้นตอนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยวิธีการสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นวิธีที่จะสามารถพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยของผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะวิธีสอนดังกล่าวสามารถที่จะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เน้นทักษะกระบวนการคิด ให้นักเรียนมีทักษะในการสืบค้นเพื่อแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ดังที่ วิไล ประชากุล และ ประสาท เนืองเฉลิม (วิไล ประชากุล & ประสาท เนืองเฉลิม, 2553) กล่าวว่า วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ โดยผู้สอนมีบทบาทในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผลจนค้นพบความรู้หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง

อนึ่ง วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ยังเป็นวิธีสอนที่เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) ที่มีหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นเป็นการเฉพาะสำหรับนักเรียนซึ่งเป็นผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ เป็นหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความสามารถและความต้องการของนักเรียนเป็นรายบุคคล สามารถคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาตลอดจน

กำหนดเป้าหมายและวางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน ด้านอาชีพ และด้านการดำรงชีวิต เพื่อพัฒนา นักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ไปสู่ความเป็นนักวิจัย นักประดิษฐ์ นักคิดค้น ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีความสามารถระดับสูงเยี่ยมเทียบเคียงกับ นักวิจัยชั้นนำของนานาชาติ (world class) มีจิตวิญญาณมุ่งมั่นพัฒนาประเทศชาติ มีเจตคติที่ดีต่อ เพื่อนร่วมโลกและธรรมชาติ สามารถสร้างองค์ความรู้ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้กับประเทศชาติ และสังคมไทยในอนาคต ช่วยพัฒนาประเทศชาติให้สามารถดำรงอยู่และแข่งขันได้ในประชาคมโลก (กลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค, 2555)

จากแนวคิดดังกล่าว ได้มีผู้สนใจนำวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มาใช้ในการทำวิจัยได้แก่ พรพิมล หงษ์น้อย (พรพิมล หงษ์น้อย, 2559) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ไทยเรื่อง มัทนะพาธาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง มัทนะพาธาของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบ สืบเสาะหาความรู้ (5E) อยู่ในระดับมากที่สุด รัตติกาล บุญอาจ (รัตติกาล บุญอาจ, 2555) ได้ศึกษา เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนแบบ สืบเสาะหาความรู้กับวิธีการสอนแบบใช้แผนผังมโนทัศน์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูง กว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยวิธีการสอนแบบใช้แผนผังมโนทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ดาวรุ่ง อยู่ยงยืน (ดาวรุ่ง อยู่ยงยืน, 2555) ได้ศึกษาการจัดการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์กลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนจำนวนร้อยละ 76.92 ของ นักเรียนทั้งหมด มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 74.87 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ กำหนดและนักเรียนจำนวนร้อยละ 73.08 ของนักเรียนทั้งหมด ได้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ทาง ภาษา ร้อยละ 73.96 ของคะแนนเต็ม ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และปัทมาภรณ์ พรดวงคำ (ปัทมาภรณ์ พรดวงคำ, 2555) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรมโดยใช้การสอนแบบ สืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถการวิเคราะห์วรรณกรรมดีขึ้นตามลำดับ ตั้งแต่แผนการเรียนรู้ ที่ 1 จนถึงแผนการเรียนรู้ที่ 6 และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องความสามารถในการวิเคราะห์ วรรณกรรมอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก คิดเป็นร้อยละ 83.63

การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นนั้นนอกจากจะใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าครูผู้สอนควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะและสามารถที่จะสรุปความรู้รวบยอดได้ด้วยตนเอง ซึ่งเทคนิคที่จะสามารถนำมาปรับใช้ในการสอนวรรณคดีได้อีกวิธีหนึ่ง คือ เทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (Mind-Mapping) เทคนิคนี้อาจมีชื่อเรียกอื่น ๆ ได้แก่ แผนที่ความคิดหรือแผนภาพความคิด (สมศักดิ์ สินธุระเวช, 2542) เป็นเทคนิคที่ใช้การเรียงเรียงความคิด ความเข้าใจที่ได้จากข้อความที่อ่าน ที่ฟัง ที่ดู หรือที่พบเห็น โดยนำสาระสำคัญในแต่ละประเด็นมาลงในแผนภูมิหรือแผนภาพที่สร้างขึ้นเองอย่างง่าย ๆ เพื่อให้อ่านเข้าใจง่ายขึ้นนำไปใช้ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้การถ่ายทอดด้วยการพูดหรือเขียนแม่นยำ ชัดเจน และตรงประเด็นยิ่งขึ้น เป็นการจัดระเบียบความคิดแล้วนำมาถ่ายทอดในรูปแบบแผนที่ความคิด เทคนิคการใช้แผนที่ความคิดนี้เป็นเทคนิคที่จะช่วยกระตุ้นระบบความคิดของผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถจัดระบบความคิดได้อย่างเป็นขั้นตอนเป็นระบบมากยิ่งขึ้น

การใช้แผนที่ความคิด (Mind-Mapping) นั้น นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนจัดลำดับความคิดอย่างเป็นระบบแล้ว เทคนิคนี้ยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงความคิดหรือข้อมูลต่าง ๆ ได้ ดังที่ สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้กล่าวไว้ว่า แผนที่ความคิดตามแนวคิดของบูชาน เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ มโนทัศน์ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการสรุปความรู้ด้วยตนเอง เพลิดเพลินกับการเรียนมากยิ่งขึ้น (สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) ตรงกับคำกล่าวที่กล่าวว่า การสร้างแผนที่ความคิดจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องและจำเรื่องที่อ่านได้ง่าย ลำดับเรื่องและมองเห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างมโนทัศน์ ได้ฝึกการจัดระบบข้อมูลและความคิด รู้จักการวิเคราะห์ มีการพัฒนาการทางความคิด เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย สนุก ไม่น่าเบื่อ (ธัญญาผลอนันต์, 2541) สอดคล้องกับคำกล่าวว่า แผนที่ความคิดสามารถนำไปใช้อธิบาย เล่าเรื่องเป็นการฝึกคิดวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล ช่วยให้เกิดการพิจารณาองค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่องได้ครบถ้วนและจัดระบบจัดลำดับความต่อเนื่องได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน., 2558) นอกจากนี้เทคนิคการใช้แผนที่ความคิดก็ยังเป็นเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอีกด้วย ดังคำกล่าวของ ทศนีย์ ศุภเมธี (ทศนีย์ ศุภเมธี, 2542) ที่กล่าวว่า แผนที่ความคิดเป็นยุทธศาสตร์การสอนที่น่าสนใจ เพราะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนระดมพลังสมองนำความรู้ที่ผู้เรียนมีอยู่มาใช้ ผู้เรียนมีอิสระทางความคิด อีกทั้งยังเป็นเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากแนวคิดข้างต้น มีผู้สนใจนำเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดไปใช้ในการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ บัवलอง บรรณการ (บัवलอง บรรณการ, 2547) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องพระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนที่ความคิดและกระบวนการกลุ่ม โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องพระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนที่ความคิดและกระบวนการกลุ่ม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 82.02/82.57 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องพระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนที่ความคิดและกระบวนการกลุ่ม มีค่าเท่ากับ 0.6744 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 67.44 นอกจากนี้ จำเนียร เล็กสุมา (จำเนียร เล็กสุมา, 2552) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนทพยายเท้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ปีการศึกษา 2551 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับสูง นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ที่นักเรียนมีความเห็นว่าครูคอยช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างทั่วถึงด้านประโยชน์ที่ได้รับนักเรียนมีความเห็นว่าช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของตนได้ดีขึ้น ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนมีความเห็นว่าเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการอ่านจับใจความครั้งต่อไป

การจัดการเรียนการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) รายวิชาภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต) ตามหลักสูตรของกลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค ได้กำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนวรรณคดีทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่ บทละครพูดเรื่อง เห็นแก่ลูก พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร พระบรมราโชวาท อิศรญาณภาษิต บทพากย์โขนรามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน ซึ่งจากการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดียังไม่ดีเท่าที่ควร ควรมีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยสนใจนำวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (Mind-Mapping) มาทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย โดยเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับการศึกษากับวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

(Mind-Mapping) มีจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร และบทพากย์รามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัดน์ เนื่องจากเป็นเรื่องราวที่มีเนื้อหาน่าติดตาม เหตุการณ์และพฤติกรรมของตัวละครมีความน่าสนใจ เนื้อเรื่องซับซ้อน ชวนให้สงสัยและน่าสืบค้นมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ซึ่งความน่าสนใจและความสงสัยจะทำให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็นในเนื้อหาและพยายามสืบค้นหาความรู้ด้วยตัวของนักเรียนเอง

ทั้งนี้ จากการศึกษาเอกสารและข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดเป็นเทคนิคและวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้มากกว่าการจัดการเรียนการสอนโดยมีครูเป็นผู้อธิบายความรู้ วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่มีพื้นฐานมาจากแนวคิด Constructivism ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการภายในของบุคคล บุคคลเป็นผู้สร้างความรู้จากความสัมพันธ์ในสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิมเป็นโครงสร้างทางปัญญา (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2549) วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสังเกตสิ่งที่ยากรู้ ร่วมกันอภิปราย สรุข้อค้นพบ ศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความรู้ที่สมบูรณ์ ซึ่งครูผู้สอนเป็นผู้คอยสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน จัดบรรยากาศและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมเพียงพอ กระตุ้นความสนใจไม่เรียนรู้ให้เกิดในตัวผู้เรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ทำนายและสามารถช่วยผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้อยากเรียนในรายวิชาวรรณคดีและวรรณกรรมได้ เพราะผู้เรียนจะถูกกระตุ้นจากคำถาม สื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบ ความรู้หรือข้อมูลที่ตนเองสงสัย จากนั้นผู้เรียนจะวิเคราะห์ข้อมูลสรุปความรู้และอภิปรายความรู้ที่ได้จากการค้นคว้า ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้สึภาคภูมิใจที่สามารถค้นพบคำตอบหรือความรู้ได้ด้วยตนเอง ไม่รู้สึกว่าจะต้องเรียนในสิ่งที่น่าเบื่อหน่าย สิ่งที่ไม่ชอบหรือถูกบังคับให้เรียนในเนื้อหาที่ไม่ถนัด

กระบวนการสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เหมาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนที่เรียนโดยเน้นหลักสูตรวิทยาศาสตร์ เนื่องจากเป็นวิธีที่เน้นทักษะกระบวนการคิด การค้นคว้าและส่งเสริมความเป็นนักคิดนักวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่าเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (Mind-Mapping) เป็นเทคนิคและเครื่องมือที่มีประโยชน์และเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสืบเสาะหาความรู้และการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทย เนื่องจากเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดสามารถใช้ได้กับเนื้อหาหลากหลายชนิด เน้นการสรุปความคิดรวบยอด โดยเทคนิคนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถจัดลำดับความคิดและความรู้ได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังเป็นเทคนิคที่สามารถใช้ในการนำเสนอข้อมูลได้อย่างเป็นขั้นตอน ส่งเสริมทักษะการคิด กระบวนการ

การเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้วิจัยคิดว่าวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (Mind-Mapping) สามารถนำมาใช้ร่วมกันได้ และเหมาะสำหรับใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีวรรณกรรมไทย เนื่องจากทั้งสองวิธีสามารถพัฒนากระบวนการการเรียนรู้ของผู้เรียน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีทักษะในการสืบค้นข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง สามารถวิเคราะห์ข้อมูล สรุปความรู้เป็นความคิดรวบยอดและนำเสนอข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ เป็นวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้มีความอยากรู้อยากเรียน และพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการค้นคว้าข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ได้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ดังนี้

วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีสอนที่มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมกระบวนการคิดและให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ฝึกทักษะการคิด การสืบค้นหาความรู้ เป็นวิธีสอนที่สามารถกระตุ้นความสนใจผู้เรียนด้วยการใช้คำถาม ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engage) 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (Explore) 3) ขั้นอธิบาย (Explain) 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaborate) 5) ขั้นประเมินผล (Evaluate) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2549) ซึ่งวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สอดคล้องกับหลักปรัชญาวิทยาศาสตร์ดั้งเดิม ที่ความจริงหรือข้อเท็จจริงที่มีอยู่หรือเป็นอยู่ได้จากการตรวจสอบ การค้นคว้าทดลองอย่างเป็นระบบ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แต่ปรัชญาวิทยาศาสตร์แนวใหม่ ความรู้วิทยาศาสตร์ เป็นความรู้ที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของแต่ละบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลมาจากความรู้หรือประสบการณ์เดิม และสิ่งแวดล้อมหรือบริบทของสังคมของแต่ละคน และสอดคล้องกับแนวคิดของเพียเจต์ (Piaget) เกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิด การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทำให้ระดับสติปัญญาและความคิดมีการพัฒนา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างเสริมความรู้ (Constructivism) ซึ่งเชื่อว่านักเรียนทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างมาแล้ว การจัดการเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง และการเรียนรู้เรื่องใหม่จะมีพื้นฐานมาจากความรู้เดิม (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2549)

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังสนใจที่จะนำเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (Mind-Mapping) มาใช้ร่วมกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็นเครื่องมือในการสรุปความรู้และสร้างความคิดรวบยอดหรือความรู้ใหม่ที่นักเรียนได้ค้นพบจากการเรียนรู้ ซึ่งเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (Mind-Mapping) เป็นเทคนิคการสอนตามแนวคิดของโทนี บูซาน ใช้สำหรับเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ระหว่างความคิดหลัก ความคิดรองและความคิดย่อยที่สัมพันธ์กัน สุวิทย์ มูลคำ และ อรทัย มูลคำ (สุวิทย์ มูลคำ & อรทัย มูลคำ, 2545) กล่าวว่า เทคนิคการใช้แผนที่ความคิดเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสารสนเทศต่าง ๆ ระหว่างความคิดหลัก ความคิดรองและความคิดย่อย โดยอาศัยการทำงานของสมองซีกซ้ายและขวา ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ค่า สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ คำนวณ ความเป็นเหตุเป็นผล สังเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดที่กล่าวว่า แผนที่ความคิด คือ การนำทฤษฎีเกี่ยวกับสมองมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งสมองซีกซ้ายและขวา เพราะในแผนที่ความคิดทำให้ได้วิเคราะห์ค่า ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ คำนวณ ความเป็นเหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงามและศิลปะ (สำลี รักสุทธี, 2543)

ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการสอนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engage) 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (Explore) 3) ขั้นอธิบาย (Explain) 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaborate) 5) ขั้นประเมินผล (Evaluate) บูรณาการร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (Mind-Mapping) ตามแนวคิดของโทนี บูซาน ซึ่งได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

คำถามการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่
2. นักเรียนมีระดับความคิดเห็นต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ได้กำหนดขอบเขตในการทำวิจัยไว้ ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 4 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 96 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 24 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

วรรณคดีที่ใช้สอน คือ เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร และ บทพากย์โขนเรื่องรามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน ซึ่งเป็นวรรณคดีที่อยู่ในประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง สอดคล้องกับหลักสูตรของโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต) ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวปรากฏในหน่วยที่ 6 พินิจคุณค่าวรรณคดี

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นระยะเวลา 14 คาบ โดยไม่รวมการสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

5. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่

วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

5.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี
- 2) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ผู้วิจัยได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี หมายถึง คะแนนความสามารถในการวิเคราะห์และประเมินค่าวรรณคดีหลังจากการเรียนรู้ด้วยวิธีสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ซึ่งวัดได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด สามารถแก้ปัญหา ค้นหาคำตอบ รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปความรู้ จากนั้นนำสาระความรู้ที่ได้มาเขียนเป็นแผนที่ความคิด ซึ่งใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engage) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสร้างความสนใจของนักเรียน ผู้สอนอาจสร้างสถานการณ์หรือปัญหาตลอดจนใช้สื่อต่าง ๆ ในการกระตุ้นและเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ สงสัยและเกิดคำถามในการเรียน 2) ขั้นสำรวจ (Explore) นักเรียนจะเป็นผู้กำหนดแนวทางในการสำรวจค้นคว้าข้อมูลที่สงสัยหรือประเด็นที่ต้องการค้นคว้าแล้วรวบรวมข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ 3) ขั้นอธิบาย (Explain) เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลจากการสำรวจ ศึกษา ค้นคว้าแล้ว จึงนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ สรุปผลเป็นความรู้หรือความคิดรวบยอดและนำเสนอในรูปแบบของแผนที่ความคิด (Mind-Mapping) 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaborate) นักเรียนนำเสนอความรู้หรือความคิดรวบยอดจากการวิเคราะห์และสรุปผล

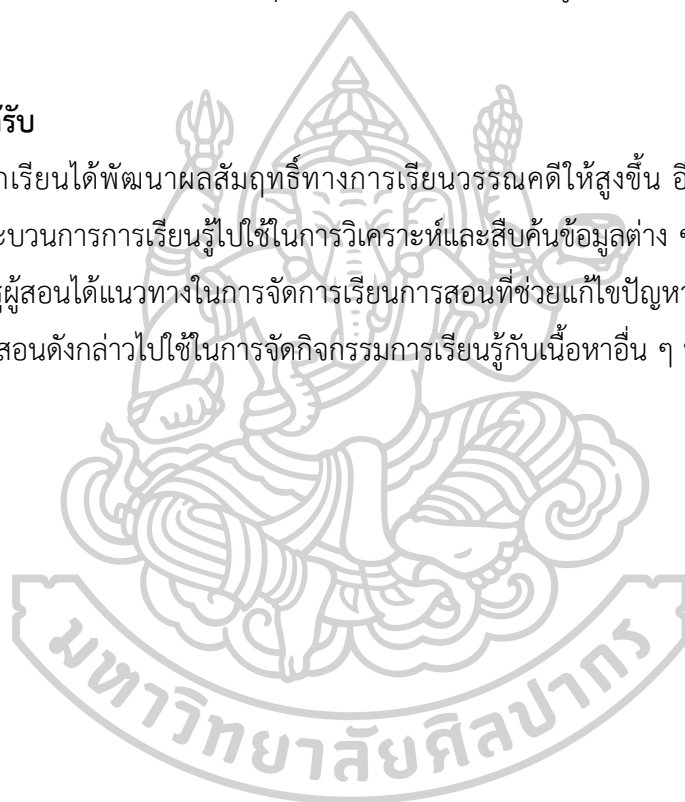
5) **ขั้นประเมินผล (Evaluate)** ครูเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้จากการสรุปและสร้างองค์ความรู้ในรูปแบบของแผนที่ความคิด

3. ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง ระดับความรู้สึกเห็นด้วยต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศในการเรียนรู้และประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งวัดด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชาย-หญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นักเรียนได้พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีให้สูงขึ้น อีกทั้งสามารถนำความรู้ทักษะและกระบวนการการเรียนรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์และสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ ได้
2. ครูผู้สอนได้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยแก้ไขปัญหาการเรียนวรรณคดี และสามารถนำวิธีสอนดังกล่าวไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับเนื้อหาอื่น ๆ หรือกลุ่มสาระอื่น ๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรม เอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ โดยนำเสนอสาระสำคัญตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค)
 - 1.1 วิสัยทัศน์
 - 1.2 หลักการ
 - 1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
 - 1.4 คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 - 1.5 สาระ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 - 1.6 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค)
2. การเรียนวรรณคดี
 - 2.1 ความหมายของวรรณคดี
 - 2.2 ความสำคัญและคุณค่าของการเรียนวรรณคดีไทย
 - 2.3 วัตถุประสงค์ของการสอนวรรณคดี
 - 2.4 แนวทางการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย
3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
 - 3.1 ความเป็นมาของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
 - 3.2 ทฤษฎีของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
 - 3.3 ความหมายของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
 - 3.4 ขั้นตอนของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
 - 3.5 บทบาทของครูกับกระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
 - 3.6 ข้อดีและข้อจำกัดของกระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด
 - 4.1 ความหมายของแผนที่ความคิด

- 4.2 ลักษณะของแผนที่ความคิด
- 4.3 ขั้นตอนในการสร้างแผนที่ความคิด
- 5.4 ประโยชน์ของแผนที่ความคิด
- 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค)

1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

1.2 หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

- 1.2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
- 1.2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสดำเนินการศึกษาอย่างเสมอภาคและมีคุณภาพ
- 1.2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
- 1.2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
- 1.2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

1.3 สารและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา และพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่าง เห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

1.4 คุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.4.1 อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง เข้าใจ ความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดง ความคิดเห็นและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความ เขียน รายงานจากสิ่งที่อ่านได้ วิเคราะห์ วิจัยอย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไป ได้ของเรื่องที่อ่านรวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน

1.4.2 เขียนสื่อสารด้วยลายมือที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับ ภาษา เขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรในโอกาสต่าง ๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ ชีวประวัติ อัตชีวประวัติ และประสบการณ์ต่าง ๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ แบบกรอกสมัครงาน

เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์และแสดงความรู้ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเขียนรายงาน การศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงการ

1.4.3 พุดแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟังและดู นำข้อคิดไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พุดรายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีศิลปะในการพุด พุดในโอกาสต่าง ๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และพุดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผล น่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพุด

1.4.4 เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่น ๆ คำทับศัพท์ และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพุด ภาษาเขียน โครงสร้างของประโยค รวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ และแต่งบทร้อยกรอง ประเภทกลอนสุภาพ กาพย์และโคลงสี่สุภาพ

1.4.5 สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทยและ คุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

1.5 สาระ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดรายวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานรายวิชาภาษาไทย ได้กำหนดเนื้อหาสาระของสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง มีรายละเอียด ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 รายละเอียด ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้แกนกลาง

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	1. สรุปเนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรม และวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับที่ยากยิ่งขึ้น	1. วรรณคดีวรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับ - ศาสนา - ประเพณี - พิธีกรรม - สุภาษิตคำสอน - เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ - บันเทิงคดี
	2. วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน 3. สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่าน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง	1. การวิเคราะห์วิถีไทย และคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรม
	4. ท่องจำ และบอกคุณ ค่า บทอาขยานตามที่กำหนด และบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจและนำไปใช้อ้างอิง	1. บทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่า - บทอาขยานตามที่กำหนด - บทร้อยกรองตามความสนใจ

ที่มา : ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

1.6 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค)

1.6.1 สาระสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค พุทธศักราช 2554 ฉบับนี้ นอกจากจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีอุดมการณ์ และคุณลักษณะตามอุดมการณ์ และเป้าหมายในการพัฒนานักเรียนของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาคทั้ง 9 ประการแล้ว ยังได้จัดทำให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ และครอบคลุมสาระของข้อกำหนดการเป็นโรงเรียนมาตรฐาน สากลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอีกด้วย การเรียนตามหลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค พุทธศักราช 2554 ฉบับนี้ นอกจากนักเรียนต้องลงทะเบียนรายวิชาพื้นฐาน จำนวน 66 หน่วยกิต รายวิชาเพิ่มเติม กลุ่ม 1 จำนวน 18 หน่วยกิต และเลือก

ลงทะเบียนรายวิชาเพิ่มเติมกลุ่ม 2 อีกไม่น้อยกว่า 4 หน่วยกิตและมีผลการเรียนแต่ละรายวิชาไม่น้อยกว่า 2 แล้ว นักเรียนยังต้อง (1) เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด (2) ผ่านการประเมินความสามารถด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และ (3) ผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฉบับนี้อีกด้วย

1.6.2 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรฉบับนี้มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีสมรรถนะหรือความสามารถด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาสามารถถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ มีความสามารถในการเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะมีต่อตนเองและสังคม

2) ความสามารถในการคิด มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3) ความสามารถในการแก้ปัญหา มีความสามารถในการแก้ปัญหาและเผชิญปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล หลักคุณธรรม บนข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ความรู้เพื่อใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเองสังคมและสิ่งแวดล้อม

4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีทักษะในการดำรงชีวิต ทักษะการทำงาน และทักษะในการอยู่ร่วมกันในสังคม ทักษะการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล สามารถจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และรู้จักหลีกเลี่ยงการแสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่จะส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี มีความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ทั้งเพื่อการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงานและการแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ ถูกต้องเหมาะสมและมีคุณธรรม

6) **ความสามารถในการทำงานเป็นทีม** มีความสามารถในการเป็นทั้งผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ และสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ได้หลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของกลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักสังเกตคนรอบข้างและเพื่อนร่วมงาน รู้จักใช้จุดดีและจุดแข็งของแต่ละคนให้เป็นประโยชน์ได้ สามารถบริหารความขัดแย้งได้ มีจิตวิทยาในการทำงานร่วมกับคนอื่น

7) **ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ** สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการค้นคว้าหาความรู้ การเรียน การประชุมสัมมนา การเจรจาต่อรองและการทำงานร่วมกับชาวต่างชาติได้อย่างคล่องแคล่ว มีประสิทธิภาพสมวัย ทั้งด้านการพูด การอ่าน และการเขียน

8) **ความสามารถในการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์** สามารถใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อหาคำตอบของปัญหาหรือสร้างองค์ความรู้ หรือประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ด้านคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้อย่างชำนาญและสร้างสรรค์

1.6.3 มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

- 1) ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน
- 2) ใช้กระบวนการเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์
- 4) เข้าใจธรรมชาติของภาษา หลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษา พลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ
- 5) เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

1.6.3.1 ชื่อรายวิชาและหน่วยกิตรายวิชาพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- 1) ท21101 ภาษาไทย 1 (การฟัง ดู อ่านและพูด) 3 คาบ/สัปดาห์/ภาคเรียน 1.5 หน่วยกิต
- 2) ท21102 ภาษาไทย 2 (การเขียน) 3 คาบ/สัปดาห์/ภาคเรียน 1.5 หน่วยกิต
- 3) ท22101 ภาษาไทย 3 (หลักภาษาไทย 1) 3 คาบ/สัปดาห์/ภาคเรียน 1.5 หน่วยกิต
- 4) ท22102 ภาษาไทย 4 (วรรณคดีวิจักษ์) 3 คาบ/สัปดาห์/ภาคเรียน 1.5 หน่วยกิต
- 5) ท23101 ภาษาไทย 5 (หลักภาษาไทย 2) 3 คาบ/สัปดาห์/ภาคเรียน 1.5 หน่วยกิต

6) ท23102 ภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต) 3 คาบ/สัปดาห์/ภาคเรียน 1.5 หน่วยกิต

1.6.3.2 รายละเอียดรายวิชา ท23102 ภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาภาษาในวรรณคดีของไทย วรรณคดีเรื่อง บทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูก พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร พระบรมราโชวาท อิศรญาณภาษิต บทพากย์เอราวัณ วรรณกรรมนิทานพื้นบ้านและนิทานอาเซียน ท่องจำและบอกคุณค่าบทอาขยานตามที่กำหนดหรือบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจและนำไปใช้อ้างอิง

ฝึกวิเคราะห์ประเมินคุณค่าด้านเนื้อหา ด้านวรรณศิลป์ ด้านสังคม ด้านการนำไปใช้ สังเคราะห์ข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง จากเรื่องภาษาในวรรณคดีของไทย วรรณคดีเรื่องบทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูก พระอภัยมณีตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร พระบรมราโชวาท อิศรญาณภาษิต บทพากย์เอราวัณ วรรณกรรมนิทานพื้นบ้านและนิทานอาเซียน โดยใช้กระบวนการทางภาษาและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ท่องจำบทอาขยานหรือบทร้อยกรองตามความสนใจ

เพื่อสรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านเนื้อหา ด้านวรรณศิลป์ ด้านสังคม ด้านการนำไปใช้ จากวรรณคดีและวรรณกรรม พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัด

1. สรุปเนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับที่ยากยิ่งขึ้นได้
2. วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรม พร้อมยกเหตุผลประกอบได้
3. สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้
4. ท่องจำและบอกคุณค่าบทอาขยานตามที่กำหนดหรือบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจและนำไปใช้อ้างอิงได้

ผู้วิจัยเลือกใช้หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 พินิจคุณค่าวรรณคดี ในการทดลอง เนื้อหาวรรณคดีที่เลือกจากหน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ เรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรและบทพากย์รามเกียรติ์ ตอนเอราวัณ จำนวน 14 คาบ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 รายละเอียดหน่วยการเรียนรู้ 6 พินิจคุณค่าวรรณคดี วรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร และ บทพากย์รามเกียรติ์ ตอนเอราวัณ

หน่วยการเรียนรู้	สัปดาห์	หน่วยการเรียนรู้/เรื่องที่เรียน	จำนวนคาบ	ตัวชี้วัด
หน่วยที่ 6 พินิจคุณค่าวรรณคดี	11-12	เรื่อง พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร	8	2. วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรมพร้อมยกเหตุผลประกอบได้ 3. สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้
	13-14	เรื่อง บทพากย์รามเกียรติ์ ตอนเอราวัณ	6	

2. การเรียนวรรณคดี

2.1 ความหมายของวรรณคดี

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับความหมายของคำว่า วรรณคดี ได้มีนักวิชาการให้ความหมายคำว่าวรรณคดีไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

กุหลาบ มัลลิกะมาส (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2517) ได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ว่า วรรณคดีเป็นวรรณกรรมที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดี มีวรรณศิลป์หรือศิลปะการเรียบเรียงเพื่อความสะเทือนใจ

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (รื่นฤทัย สัจจพันธุ์, 2523) ได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ว่า วรรณคดีหมายถึง เรื่องที่แต่งขึ้นอย่างมีศิลปะในการแต่ง มีความเหมาะสมเจาะกลมกลืนทั้งรูปแบบและเนื้อหา มีการวางโครงเรื่องที่ดี เลือกใช้คำประพันธ์ที่มีความสอดคล้องกับเนื้อความ มีท่วงทำนองการเขียนที่ประกอบกันให้เกิดสุนทรียรสในการอ่าน ชวนให้ติดตาม ใช้ภาษาที่ประณีตไพเราะ ดึงดูดเสียงและความหมาย สร้างความบันเทิง ก่อให้เกิดจินตนาการ ให้ความรู้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์

ปัญญา บริสุทธิ์ (ปัญญา บริสุทธิ์, 2534) ได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ว่า วรรณคดีเป็นหนังสือที่แต่งดี ใช้ภาษาอย่างดี ให้ความหมายแจ่มแจ้ง เต็มชัด โนม่น้ำวามารมณ์ผู้อ่านให้คล้อยตามอ่านแล้วเกิดความซาบซึ้ง ตื้นตัน

ทัศนีย์ ศุภเมธี (ทัศนีย์ ศุภเมธี, 2542) ได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ว่า วรรณคดีเป็นหนังสือที่กวีแต่งขึ้น โดยใช้ศิลปะในการแต่งที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจและได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ผู้อ่านเกิดมโนภาพและเกิดความรู้สึกต่าง ๆ ร่วมไปกับกวีผู้แต่ง ทั้งยังสอดแทรกความรู้แลเจตคติ ตลอดจนสภาพความเป็นไปของสังคมแต่ละสมัย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ว่า วรรณคดี หมายถึง วรรณกรรมที่ได้รับยกย่องว่าแต่งดีมีคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ถึงขนาด เช่น พระราชนิพนธ์สิบสองเดือน มัทนะพาธา สามก๊ก เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน

ฟองจันทร์ สุขยิ่ง และคณะ (ฟองจันทร์ สุขยิ่ง และคณะ, 2555) ได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ว่า วรรณคดี คือ งานประพันธ์ที่มีคุณค่าและวรรณศิลป์ มีศิลปะทางการประพันธ์อย่างสูง สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการของมนุษย์ รวมทั้งบันทึกเรื่องราวชีวิตและสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยไว้ วรรณคดีให้ประโยชน์ในการจรรโลงใจ ให้ความรู้ให้คุณค่าทางอารมณ์และปัญญา เป็นงานประพันธ์ที่ถือเป็นมรดกทางภาษาและภูมิปัญญาที่ได้รับการยกย่องผ่านกาลเวลาเป็นระยะเวลานาน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) ได้ให้ความหมายของวรรณคดีไว้ว่า วรรณคดี หมายถึง วรรณกรรมหรืองานเขียนที่ยกย่องกันว่าเขียนดีและมีคุณค่าทางวรรณศิลป์ สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจ มีความคิดเป็นแบบแผน ใช้ภาษาไพเราะ เหมาะแก่การให้ประชาชนได้อ่าน เพราะสามารถกล่อมเกลาจิตใจให้ประณีตรู้ผิดชอบชั่วดี

จากความหมายของวรรณคดีที่ได้กล่าวในข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า วรรณคดี หมายถึง เรื่องราวหรืองานเขียนที่ได้รับการยกย่องว่าแต่งดี มีการใช้ถ้อยคำสละสลวย ไพเราะ กินใจ มีเนื้อหาสนุกสนาน บันเทิง สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ เกิดอารมณ์คล้อยตามและรู้สึกสะเทือนใจ นอกจากนี้ยังมีคุณค่าให้แง่คิดขัดเกลาจิตใจ และบอกเล่าเรื่องราวชีวิตความเป็นมาของคนไทยและสังคมในอดีต

2.2 ความสำคัญและคุณค่าของการเรียนวรรณคดีไทย

วรรณคดีวรรณกรรมไทยเป็นผลงานที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นจากความคิดและจินตนาการ เป็นผลงานที่มีความสำคัญและมีคุณค่า ทั้งด้านความงามทางภาษาอีกทั้งยังสอดแทรกข้อคิดและความเป็นมาของความเป็นชาติไทย จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและตำราเกี่ยวกับ

วรรณคดีวรรณกรรมไทย พบว่ามีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของวรรณคดีวรรณกรรมไทยไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

ประดิษฐ์ กัดประเสริฐ (ประดิษฐ์ กัดประเสริฐ, 2522) กล่าวถึงคุณค่าที่สำคัญของวรรณคดีไว้ ดังนี้

1) คุณค่าทางอารมณ์ (Emotional Value) คือ วรรณคดีทำให้เกิดความสนุกสนานหรือสะท้อนอารมณ์ทางใดทางหนึ่ง เช่น รัก โกรธ เกลียด ภูมิใจ เสียสละ เห็นใจ และช่วยให้เกิดพัฒนาการทางอารมณ์ ยกระดับจิตใจและส่งเสริมจินตนาการ

2) คุณค่าทางสติปัญญา (Intellectual Value) คือ วรรณคดีให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม ภาษา เสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตให้แก่ผู้อ่าน ช่วยให้ความคิดเจริญงอกงาม ทำให้เข้าใจในชีวิตและโลกยิ่งขึ้น

3) คุณค่าทางศีลธรรม (Moral Value) คือ วรรณคดีช่วยบำรุงรักษาศีลธรรมของสังคม ทำให้สังคมสงบสุข เจริญงอกงาม ทำให้นักชยอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและเข้าใจกัน

กุหลาบ มลลิกะมาส (กุหลาบ มลลิกะมาส, 2527) กล่าวถึงคุณค่าของวรรณคดีไว้ สรุปได้ว่า วรรณคดีเป็นเครื่องมือสื่อสารและเป็นเครื่องเชื่อมสร้างภาพอันสมบูรณ์ทางด้านความรู้ ส่งเสริมทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและการคิด อีกทั้งยังทำให้นักชยเกิดพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปัญญา วัฒนธรรม ความรู้สึกและความสำนึกต่อสังคม และยังสร้างลักษณะนิสัยให้นักชยเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพและจิตใจที่งดงาม

ฟองจันทร์ สุขยั้ง และคณะ (ฟองจันทร์ สุขยั้ง และคณะ, 2555) ได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของวรรณคดีวรรณกรรมไทยไว้ว่า วรรณคดีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษสร้างไว้และตกทอดมาจนถึงปัจจุบันซึ่งสอดแทรกแนวคิดปรัชญาชีวิต ทำให้นักชยเกิดอารมณ์สะท้อนใจและรู้สึกคล้อยตาม อีกทั้งยังสอดแทรกเรื่องราวความเป็นมา ความคิดและค่านิยมของสังคม ซึ่งนับเป็นทรัพย์สินทางปัญญาและเป็นสมบัติของชาติ มีคุณค่าทั้งด้านประวัติศาสตร์ สังคม ตลอดจนข้อคิด คติสอนใจและวรรณศิลป์ ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1) คุณค่าทางด้านเนื้อหา เนื้อหาในเรื่องเป็นส่วนที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวทั้งหมด สอดแทรกแนวคิดและกลวิธีในการดำเนินเรื่อง ทำให้นักชยได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ทั้งด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี สังคม การเมืองการปกครอง การดำรงชีวิตของคนสมัยนั้น ๆ รวมถึงความรู้ในเรื่องต่าง ๆ และยังทำให้นักชยได้รับประสบการณ์ที่กวีถ่ายทอดประสบการณ์ของตนที่เกิดจากการมองโลกกว้าง ทำให้เกิดประสบการณ์ร่วมกันระหว่างกวีและผู้อ่าน นอกจากนี้ยังวรรณคดีเรื่อง

ต่าง ๆ ยังมีเนื้อหาสาระ เรื่องราวที่สนุกสนาน สามารถล่อเมลาจิตใจผู้อ่าน ให้ข้อคิดคติธรรม สอนให้ประพฤติในสิ่งที่ดีงาม

2) คุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ เป็นการใช้กลวิธีในการประพันธ์ที่ดี เลือกใช้ถ้อยคำที่ถูกต้องเหมาะสม ถูกความหมายเหมาะกับเนื้อเรื่องและมีเสียงไพเราะ ซึ่งสามารถทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการตามจนเห็นภาพและเกิดอารมณ์สะท้อนใจ ไม่ว่าจะเป็นการใช้โวหาร ภาพพจน์ รสวรรณคดี การเล่นเสียงและการเล่นคำ

3) คุณค่าทางด้านสังคมและสะท้อนวิถีไทย เป็นคุณค่าที่แสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรืองในอดีต บอกเล่าเรื่องราวด้านชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี สภาพสังคมและความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม สะท้อนค่านิยม วัฒนธรรม ความประพฤติ แนวทางการปฏิบัติตนรวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเป็นลักษณะประจำชาติที่แสดงออกมาทางวรรณคดีวรรณกรรม ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกถึงความเป็นชาติร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน , 2558) ได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของวรรณคดีวรรณกรรมไทยไว้ สรุปได้ว่า วรรณคดีเป็นงานสร้างสรรค์ล้ำค่าของมนุษย์ มนุษย์สร้างและสื่อสารเรื่องราวของชีวิต วัฒนธรรมและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องหรือสะท้อนความเป็นไปของมนุษย์ ด้วยกลวิธีการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกันไป เมื่อผู้อ่านได้อ่านวรรณคดีแล้วจะสามารถเห็นถึงคุณค่าของวรรณคดีในแง่มุมต่าง ๆ ดังนี้

1) คุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ เป็นการใช้กลวิธีในการแต่ง การเลือกใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ การใช้ภาษาที่สละสลวย การใช้ถ้อยคำสร้างภาพได้ชัดเจน

2) คุณค่าทางปัญญา ผู้อ่านจะได้รับความรู้มากยิ่งขึ้น ทั้งด้านวิทยาการ ความรู้รอบตัวและรู้เท่าทันคน วรรณคดีบางเรื่องทำให้ผู้อ่านเห็นเล่ห์เหลี่ยม นิสัยใจคอและความคิดของคน เช่น เรื่องสามก๊ก ของ เจ้าพระยาพระคลัง (หน) นอกจากนี้ยังได้เห็นถึงสัจธรรมหรือธรรมที่ผู้อ่านสามารถนำมาใช้ประโยชน์หรือปฏิบัติในชีวิตจริงได้ เช่น โคลงโลกนิติ ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดชาดิศร

3) คุณค่าทางสังคม เป็นคุณค่าในด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปะ ประวัติศาสตร์ เกียรติภูมิ บุคคลสำคัญของชาติ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ทำให้เข้าใจการดำเนินชีวิต และความคิดของมนุษย์ส่งเสริมให้ผู้อ่านเห็นอกเห็นใจ เอื้อเฟื้อ เสียสละ พัฒนาสังคม ช่วยอนุรักษ์สิ่งที่มีคุณค่าของชาติและสนับสนุนการกระทำที่ดีงาม

จากแนวคิดข้างต้น สามารถสรุปความสำคัญและคุณค่าของวรรณคดีได้ว่า วรรณคดีและวรรณกรรมไทย เป็นผลงานอันทรงคุณค่าที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วรรณคดีวรรณกรรม

ไทยให้ความสนุกสนานและความบันเทิงแก่ผู้อ่าน ให้คุณค่าทางด้านอารมณ์ เนื้อหา และคุณค่าด้านสังคม กล่าวคือ วรรณคดีทำให้เกิดอารมณ์คล้อยตามและสะเทือนใจ สอดแทรกความรู้ แนวคิด คติธรรม และความงามทางภาษา นอกจากนี้วรรณคดียังเป็นสื่อในการบอกเล่าเรื่องราว วิถีชีวิต และสภาพทางสังคมของคนไทยในอดีตได้อีกด้วย

2.3 วัตถุประสงค์ของการสอนวรรณคดี

วรรณคดีวรรณกรรมไทยได้รับการจัดเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนในวิชาภาษาไทย ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะวรรณคดีวรรณกรรมไทยมีเนื้อหาเรื่องราวที่น่าสนใจ ให้คติสอนใจและบอกเล่าเรื่องราวความเป็นมาของคนไทยในอดีต จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการสอนวรรณคดีไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

ประภาศรี สีหอำไพ (ประภาศรี สีหอำไพ, 2535) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีว่าควรให้นักเรียนมีความรู้ในเนื้อเรื่องอย่างชัดเจน เข้าใจฉันทลักษณ์ รูปแบบวรรณคดี สามารถถอดคำประพันธ์ วิเคราะห์ วิจารณ์ เกิดความคิดจินตนาการและสุนทรียภาพจากเรื่อง อีกทั้งยังสามารถที่จะเรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรมและความเชื่อจากเรื่องที่เรียน

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์ (สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์, 2538) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการสอนวรรณคดีไทยสรุปได้ว่า การสอนวรรณคดีไทยนั้นครูจะต้องสอนให้นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจความหมายของคำว่าวรรณคดี ให้รู้จักลักษณะ รูปแบบและข้อบังคับของวรรณคดีเรื่องต่าง ๆ สามารถอ่านทำความเข้าใจ วิเคราะห์เรื่องราวความหมายและคำศัพท์ในเรื่องได้ รวมถึงนักเรียนสามารถที่จะวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาและพฤติกรรมของตัวละคร เข้าถึงอรรถรสของเรื่องราวจนกระทั่งเห็นคุณค่าของวรรณคดี สามารถนำคติ แนวคิด ข้อคิดต่าง ๆ จากวรรณคดีไทยมาใช้ในชีวิตได้อย่างถูกต้อง อีกทั้งครูยังต้องสอนวรรณคดีไทยให้สนุกสนานเพลิดเพลินและสร้างให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อวรรณคดีไทย

ทัศนีย์ ศุภเมธี (ทัศนีย์ ศุภเมธี, 2542) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีไว้ สรุปได้ว่าการเรียนการสอนวรรณคดีเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะทางภาษาทั้งด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ทางด้านภาษาและรูปแบบคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ โดยสอนให้ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รับความไพเราะจนเกิดเป็นความซาบซึ้งใจในวรรณคดี นอกจากนี้เนื้อหาวรรณคดียังสอดแทรกความรู้ ข้อคิด ประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ที่สามารถสอนให้ผู้เรียนได้เข้าใจสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในสมัยนั้น ๆ รวมถึงเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตลักษณะนิสัยของตัวละคร พฤติกรรมของตัวละครมาเปรียบเทียบกับชีวิตจริง

อิงอร สุพันธุ์วณิช และคนอื่น ๆ (อิงอร สุพันธุ์วณิช และคณะ, 2554) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีไทยไว้ สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายในการสอนวรรณคดีไทยมีหลายประการ เช่น การสอนเพื่อให้อ่านเอาความบันเทิง อ่านเพื่อให้เกิดความรู้ อ่านเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เพราะวรรณคดีเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม แต่ที่สำคัญที่สุด คือ การสอนวรรณคดีเพื่อให้นักเรียน เข้าใจชีวิต เพราะกวีเป็นผู้ที่เห็นภาพชีวิตอย่างกว้างขวางที่สุด มีความรู้ลึกซึ้งที่สุด และการเรียนการสอนจึงทำให้นักเรียนได้รู้จักและเข้าใจชีวิตของมนุษย์ด้วยกันได้ดียิ่งขึ้น

จากจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการสอนวรรณคดีข้างต้นสรุปได้ว่า การสอนวรรณคดีมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวรรณคดีทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา เมื่อผู้เรียนได้เรียนวรรณคดีจะทำให้เกิดความซาบซึ้งกินใจ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้สาระความรู้ ข้อคิดแนวคิดต่าง ๆ จากเรื่อง สามารถวิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์หรือพฤติกรรมของตัวละครได้อย่างเหมาะสม รวมถึงได้เรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ปรากฏในวรรณคดีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

2.4 แนวทางการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทย มีนักวิชาการได้ให้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

สุจรีต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์ (สุจรีต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์ทรัพย์, 2538) และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558) ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยไปในทางเดียวกันสามารถสรุปได้เป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านผู้เรียน

ในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ครูควรคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน ตลอดจนความสนใจของนักเรียนโดยยึดหลักนักเรียนเป็นสำคัญ โดยจะต้องพยายามให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากที่สุด เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ซึ่งครูต้องใจกว้างที่จะยอมรับฟังและเคารพความคิดเห็นของนักเรียน ให้นักเรียนได้ใช้ความคิดและเหตุผล ในเชิงการวิพากษ์วิจารณ์ให้มากที่สุด โดยครูเป็นผู้คอยให้ความช่วยเหลือและแนะนำเพื่อให้นักเรียนได้คิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

ด้านเนื้อหา

การจัดการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมไทยควรจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการให้สัมพันธ์กับหลักภาษาและทักษะการใช้ภาษาต่าง ๆ ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่านและ

การเขียน ครูควรเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับวรรณคดีอย่างแท้จริง และมีทัศนคติที่ดีต่อวรรณคดีและการสอนวรรณคดีไทย และในการจัดการเรียนการสอนครูควรเน้นการคิดรวบยอดมากกว่าเนื้อหา เพราะการเน้นเนื้อหามากเกินไปนักเรียนจะไม่มีโอกาสซาบซึ้งถึงความงามและความไพเราะของวรรณคดี นอกจากนี้ครูไม่ควรจำกัดอยู่กับวรรณคดีมรดกเท่านั้น สามารถนำเอาวรรณกรรมปัจจุบันมาให้ให้นักเรียนได้ศึกษาด้วย เพราะวรรณกรรมปัจจุบันมีลักษณะเนื้อเรื่องที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนสนใจในงานประพันธ์มากยิ่งขึ้น

ด้านกิจกรรม วิธีสอน เทคนิคการสอนและสื่อการสอน

ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวรรณคดีนั้น ควรเลือกกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียนที่เหมาะสมกับเรื่องที่จะสอนเพื่อดึงดูดและจูงใจนักเรียน ในขั้นตอนการสอนครูควรเลือกใช้วิธีสอนอย่างหลากหลาย ไม่ควรเน้นการถอดความ แต่ควรเน้นวิธีการที่ฝึกให้นักเรียนได้คิด ใช้เหตุผล ศึกษา ค้นคว้าข้อมูลและร่วมกันทำกิจกรรม โดยปลูกฝังให้นักเรียนใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการเรียนวรรณคดีไทย เช่น การแต่งคำประพันธ์ การแข่งขันโต้กลอนสด สักวา ประกวดคำประพันธ์ การจัดแสดงละคร นอกจากนี้สื่อประกอบ การเรียนการสอนวรรณคดีต้องไม่จำเจ ซึ่งการเลือกใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนนั้น ครูควรคำนึงถึงประโยชน์ ความเหมาะสมและผลการใช้ที่คุ้มค่า และขั้นตอนการประเมินผลครูควรมีการประเมินการเรียนการสอนวรรณคดีไทยทุกครั้ง เพราะครูจะได้ทราบผลการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ซึ่งครูควรตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถประเมินผลการเรียนการสอนได้ครอบคลุม

ในขั้นตอนของการสอนเนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรม ครูควรฝึกให้นักเรียนจับแนวคิด ประเด็นสำคัญด้วยการใช้คำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน กับใคร เมื่อไร ทำไม อย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ การกระทำหรือพฤติกรรมของตัวละครและเจตนาของผู้เขียนเรื่อง หากวรรณคดีเป็นเรื่องยาว ครูผู้สอนควรเล่าเรื่องย่ออย่างมีชั้นเชิง ยั่วยุให้ผู้เรียนกระตือรือร้นอยากไปค้นคว้าหาฉบับสมบูรณ์อ่านเองหรือใช้กิจกรรมนำไปสู่ การค้นคว้าเพิ่มเติม หากมีคำศัพท์ยากในเรื่องครูผู้สอนไม่ควรกังวลมากเกินไป ควรให้ผู้เรียนได้เพลิดเพลินกับการอ่านออกเสียงไปจนจบย่อหน้าหรือจบตอน เพื่อทำความเข้าใจในระหว่างที่กำลังอ่าน จากนั้นใช้วิธีการอธิบายหรืออภิปรายเนื้อหาหรือคำศัพท์ร่วมกันเมื่อนักเรียนอ่านจบ นอกจากนี้ครูควรเน้นให้นักเรียนพินิจพิเคราะห์ตัวละคร ทั้งคำพูด ความคิด การกระทำ ความเชื่อ ความเป็นอยู่ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์และความเป็นอยู่ในชีวิตปัจจุบัน รวมทั้งวิเคราะห์เจตนาและข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดี

ด้านสภาพและบรรยากาศในการเรียนรู้

ครูควรคำนึงถึงเรื่องความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความจรรโลงใจและความบันเทิง ซึ่งครูควรจัดกิจกรรมประกอบการสอนหลาย ๆ ชนิด เพื่อช่วยให้บรรยากาศในการเรียนการสอนน่าสนใจและ

เสริมสร้างจินตนาการของนักเรียน เช่น การขับเสภา การร้องเพลง การอ่านทำนองเสนาะ การแสดง บทบาทสมมติ การพ่อน้ำ การวาดภาพ วาดการ์ตูน การประดิษฐ์สิ่งของที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดี การโต้วาที การทายปัญหา การแต่งคำประพันธ์ การทำสมุดภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ครูควรเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด การสัมภาษณ์ การศึกษานอกสถานที่ หรืออาจจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อปรับเปลี่ยนบรรยากาศในการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้การสอนวรรณคดีไทยได้ผลมากยิ่งขึ้น เช่น การจัดนิทรรศการ การแสดงละคร การจัดสัปดาห์ทางวรรณคดีไทย ชุมนุมวรรณศิลป์ ชุมนุมวรรณกรรม ชุมนุมวรรณคดี เป็นต้น

ทัศนีย์ ศุภเมธี (ทัศนีย์ ศุภเมธี, 2542) กล่าวถึงแนวทางและความสำคัญในการสอนวรรณคดีไว้ สรุปได้ ดังนี้

1) ครูควรสอนโดยการช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดและตีความเรื่องราวจากวรรณคดีให้นักเรียนช่วยกัน วิเคราะห์ วิจารณ์ สรุปแนวคิดต่าง ๆ จากการอ่านวรรณคดี ไม่ควรเข้มงวดหรือบังคับให้ผู้เรียนท่องจำเนื้อหาวรรณคดี เพราะจะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย

2) ครูควรจูงใจผู้เรียนด้วยการอ่านคำประพันธ์ที่ไพเราะ ให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งในลีลาและความไพเราะของถ้อยคำ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกอ่านทำนองเสนาะเป็นกลุ่ม เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถไม่เท่ากัน อาจทำให้นักเรียนบางคนรู้สึกอาย

3) ครูควรบูรณาการการเรียนรู้นือหาวรรณคดีวรรณกรรมกับเนื้อหาอื่น ๆ ทั้งการฟัง พูด อ่านและเขียน โดยให้สัมพันธ์กันกับกระบวนการคิด สามารถวิจารณ์บอกแก่นความคิด แนวความคิด หรือข้อคิดจากการฟังและอ่านได้ รวมถึงใช้วรรณคดีเป็นสื่อในการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ เช่น คำศัพท์สำนวน เข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์และสภาพสังคมไทย ที่เกี่ยวกับศาสนา ขนบ ความเชื่อ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม

4) ครูควรสร้างศรัทธาให้ผู้เรียนรักและนิยมชมชอบ เนื่องจากจะเป็นการง่ายต่อการจูงใจชี้แนะแนวทางในการเรียนแก่ผู้เรียน

5) ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนุกสนาน แปลกใหม่ เช่น การร้องเพลง แสดงละคร เล่นเกม แสดงบทบาทสมมติ จัดนิทรรศการหรือวาดภาพ

6) ครูควรมีความเข้าใจและความคิดรวบยอดในเรื่องที่จะสอนอย่างแม่นยำ ถ่ายทอดผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความคิดรวบยอดนั้น ๆ ได้เอง

จากแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีข้างต้น สรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี ครูผู้สอนควรคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องจัดบรรยากาศที่เหมาะสมในการเรียนการสอน หาเทคนิควิธีสอนและวิธีการประเมินผลที่เหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงคำนึงถึงผล

การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนทั้งในส่วนของเนื้อหา ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความรู้ที่คงทน ความเข้าใจ ความซาบซึ้งในวรรณคดี และให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ในชีวิตจริงได้

3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

3.1 ความเป็นมาของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีสอนที่ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ มีนักวิชาการได้ให้กล่าวถึงความ เป็นมาของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไว้สรุปได้ ดังนี้

สุระ สนั่นเสียง อ้างถึงใน พิริยพงศ์ เตชะศิริยีนง (พิริยพงศ์ เตชะศิริยีนง, 2552) กล่าวว่า การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เกิดขึ้นครั้งแรกที่มลรัฐอิลลินอยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี คริสตศักราช 1957 โดย ริชาร์ด ซัคแมน (Suchman, 1964) ได้จัดตั้งโครงการวิจัยการศึกษาเกี่ยวกับการสอนแบบสืบสวนสอบสวน โดยเน้นวิธีการสอนตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ใช้วิธีให้นักเรียน ตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนค้นพบหลักการและกฎเกณฑ์ด้วยตนเอง ในปีพุทธศักราช 2513 วีรยุทธ วิเชียรโชติ ได้จัดตั้งโครงการวิจัยการเรียนการสอนแบบสืบสวนสอบสวนในประเทศไทย ซึ่งเป็นวิธีการที่ดัดแปลงมาจากวิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวนของริชาร์ด ซัคแมน และในปีพุทธศักราช 2515 สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้นำวิธีนี้มาใช้จนเป็นที่รู้จักทั่วไป

การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 ได้มุ่งเน้นให้สถานศึกษาจัดการศึกษาที่เน้นกระบวนการคิดเป็นสำคัญ และพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2544 มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เพื่อสร้างองค์ความรู้ โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและฝึกกระบวนการคิด สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีผู้พัฒนาและส่งเสริมด้านกระบวนการคิดจึงได้นำกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Approach) มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดควบคู่กับการเรียนวิทยาศาสตร์ ในปีพุทธศักราช 2542-2544 สาขาวิชาชีววิทยา สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้ดำเนินการวิจัยการศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้วิชาชีววิทยา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อพัฒนาความคิดระดับสูง ได้แก่ ความคิดวิจารณ์ญาณ ความคิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ผ่านกระบวนการคิด ปฏิบัติ เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้เข้ากับประสบการณ์หรือองค์ความรู้เดิมเป็นองค์ความรู้หรือแนวคิดของผู้เรียนเอง จึงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ โดยมีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ (1) สร้างความสนใจ (Engage) (2) สำรวจและค้นหา (Explore) (3) อธิบาย

และลงข้อสรุป (Explain) (4) ขยายความรู้ (Elaborate) และ (5) ประเมินผล (Evaluate) ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนฝึกคิด สังเกต ถามตอบ สื่อสาร เชื่อมโยงบูรณาการ บันทึก นำเสนอ วิเคราะห์ วิจัย สร้างองค์ความรู้ โดยมีครูเป็นผู้กำกับควบคุมดำเนินการให้คำปรึกษา ชี้แนะ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ กระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิด และเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งร่วม ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำวิธีการสอน เทคนิคการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ มาสอดแทรกในขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2549)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปความเป็นมาของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ได้ว่า วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นวิธีสอนที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่มีมาจากวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน ของริชาร์ด ชัคแมน เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนในประเทศไทยเริ่มเน้นให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการคิด จึงได้มีการนำวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เข้ามาใช้ โดยเริ่มใช้กับวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เพื่อเป็นการส่งเสริมทักษะการคิด การแก้ปัญหา และการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียน โดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้นำวิธีสอนนี้เผยแพร่ในประเทศไทยจนเป็นที่รู้จัก

3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีสอนที่เน้นกระบวนการสืบค้นความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งใช้ทักษะทางวิทยาศาสตร์อย่างเป็นระบบขั้นตอน ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่น่าสนใจอีกหนึ่งวิธี จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนักวิชาการได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไว้ ดังนี้

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2549) ได้กล่าวถึงทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไว้ ดังนี้ 1) ใช้หลักปรัชญาวิทยาศาสตร์ดั้งเดิม ความรู้วิทยาศาสตร์ หมายถึง ความจริงหรือข้อเท็จจริงที่มีอยู่หรือเป็นอยู่ ซึ่งได้จากการตรวจสอบ การค้นคว้าทดลองอย่างเป็นระบบ โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แต่ปรัชญาวิทยาศาสตร์แนวใหม่ ความรู้วิทยาศาสตร์ เป็นความรู้ที่เกิดจากการสรรสร้างของแต่ละบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลมาจากความรู้หรือประสบการณ์เดิม และสิ่งแวดล้อมหรือบริบทของสังคมของแต่ละคน 2) แนวคิดของเพียเจต์ (Piaget) เกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิด ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ทำให้ระดับสติปัญญาและความคิดมีการพัฒนาขึ้น กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางสติปัญญาและความคิดมี 2 กระบวนการ คือ การปรับตัว (Adaptation) และการจัดระบบโครงสร้าง (Organization) การปรับตัวเป็นกระบวนการ

ที่บุคคลหาหนทางที่จะปรับสภาพความไม่สมดุลทางความคิดให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัว และเมื่อบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โครงสร้างทางสมองจะถูกจัดระบบให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม มีรูปแบบของความคิดเกิดขึ้น กระบวนการปรับตัวประกอบด้วย กระบวนการที่สำคัญ 2 ประการคือ

1) กระบวนการดูดซึม (Assimilation) หมายถึง กระบวนการที่อินทรีย์ซึมซาบประสบการณ์ใหม่เข้าสู่ประสบการณ์เดิมที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แล้วสมองก็รวบรวมปรับเหตุการณ์ใหม่ให้เข้ากับโครงสร้างของความคิดอันเกิดจากการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิม

2) กระบวนการปรับขยายโครงสร้าง (Accommodation) เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องมาจากกระบวนการดูดซึม คือ ภายหลังจากที่ซึมซาบของเหตุการณ์ใหม่เข้ามา และปรับเข้าสู่โครงสร้างเดิมแล้วถ้าปรากฏว่าประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับการซึมซาบเข้ามาให้เข้ากับประสบการณ์เดิมได้ สมองก็จะสร้างโครงสร้างใหม่ขึ้นมาเพื่อปรับให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่นั้น

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างเสริมความรู้ (Constructivism) ซึ่งเชื่อว่านักเรียนทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างมาแล้วไม่มากนักน้อย การจัดการเรียนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตัวของผู้เรียนเอง และการเรียนรู้เรื่องใหม่จะมีพื้นฐานมาจากความรู้เดิม ดังนั้น ประสบการณ์เดิมของนักเรียนจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ที่แท้จริงของนักเรียนไม่ได้เกิดจาก การบอกเล่าของครู หรือนักเรียนเพียงแต่จดจำแนวคิดต่าง ๆ ที่มีผู้บอกให้เท่านั้น แต่การเรียนรู้ตามทฤษฎี Constructivism เป็นกระบวนการที่นักเรียนจะต้องสืบค้นเสาะหาสำรวจตรวจสอบ และค้นคว้าด้วยวิธีการต่าง ๆ จนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการรับรู้ ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย จึงจะสามารถเป็นองค์ความรู้ของนักเรียนเอง และเก็บเป็นข้อมูลไว้ในสมองได้อย่างยาวนาน สามารถนำมาใช้ได้เมื่อมีสถานการณ์ใหม่ ๆ เข้ามา ดังนั้นการที่นักเรียนจะสร้างองค์ความรู้ได้ สอดคล้องกับ วัฒนาพร ระงับทุกข์ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบค้น (Inquiry) เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบสร้างสรรค์ ตามทฤษฎี Constructivism ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในบุคคล บุคคลเป็นผู้สร้างความรู้ จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม เกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญา ครูเป็นผู้จัดสภาพการณ์แก่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งเป็นประสบการณ์ใหม่ ผู้เรียนจึงต้องปรับข้อมูลใหม่กับประสบการณ์เดิมและสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ สามารถสรุปได้ว่า วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สอดคล้องกับแนวความคิดทางวิทยาศาสตร์ดั้งเดิมที่เน้นการตรวจสอบ ค้นคว้าและทดลองหาข้อเท็จจริง และสอดคล้องกับแนวคิดของ Piaget เกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิด ซึ่งเชื่อว่าสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์มีผลต่อการพัฒนาสติปัญญา

ปรับสภาพความคิดให้เข้ากับสภาพแวดล้อม เชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์เดิม และสร้างโครงสร้างความรู้ใหม่เมื่อพบกับประสบการณ์ใหม่ อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎี Constructivism ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยวิธีการสืบเสาะ ค้นหา ค้นคว้าความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่มี แล้วนำความรู้ที่ได้จากการค้นคว้ามารวมกับความรู้เดิมที่มีเพื่อสร้างเป็นความรู้ใหม่

3.3 ความหมายของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มีนักวิชาการหลายท่านเรียกชื่อต่างกันไป เช่น การสืบเสาะหาความรู้ การสืบสอบ การสืบสวนสอบสวน วัฏจักรการเรียนรู้แบบ 5E เป็นต้น โดยในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า การสืบเสาะหาความรู้ จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไว้ ดังนี้

ไสว พักขาว (ไสว พักขาว, 2544) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry method) เป็นวิธีการสอนที่เน้นการแสวงหาความรู้เพื่อการแก้ปัญหาโดยใช้คำถาม จัดเป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน บทบาทของครูผู้สอนจะลดลง ผู้สอนจะเปิดโอกาสและชี้แนะให้ผู้เรียนได้ร่วมคิด ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมค้นคว้า และสรุปความรู้ด้วยตนเองจากการถามตอบ หรือครูและผู้เรียนผลัดกันถามก็ได้ แต่รูปแบบที่ผู้เรียนเป็นผู้ถามจะสอดคล้องกับแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากที่สุด

ชาตรี เกิดธรรม (ชาตรี เกิดธรรม, 2545) อธิบายความหมายของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ว่าเป็นวิธีสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ โดยใช้กระบวนการทางความคิดหาเหตุผล ทำให้ค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาที่ถูกต้องด้วยตนเอง โดยผู้สอนตั้งคำถามประเภทกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความคิดหาวิธีแก้ปัญหาได้เอง

สาโรช โศภิตรักษ์ (สาโรช โศภิตรักษ์, 2546) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นวิธีการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ค้นหาข้อเท็จจริงเพื่อพัฒนาสติปัญญาและความสามารถ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดปัญหา วางแผนและกำหนดวิธีการหาความรู้เอง แก้ปัญหาเองจนได้รับคำตอบ เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้จากการค้นพบด้วยตนเอง

วัชรรา เล่าเรียนดี (วัชรรา เล่าเรียนดี, 2548) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสืบค้นหาความรู้ ความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยมีคำถามเป็นตัวการกระตุ้นการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2549) อธิบายความหมายของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ว่า เป็นกระบวนการ

เรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติ และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นเครื่องมือ

ทิสนา แคมมณี (ทิสนา แคมมณี, 2550) อธิบายความหมายของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ว่าเป็นการดำเนินการเรียนการสอน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม ความคิด และลงมือเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตัวเอง โดยที่ผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน

วีณา ประชากุล และประสาธ เนืองเฉลิม (วีณา ประชากุล & ประสาธ เนืองเฉลิม, 2553) อธิบายความหมายของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาค้นคว้าหาความรู้ โดยผู้สอนมีบทบาทในการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางความคิด

จอยส์และวิล อ่างถึงใน ทิสนา แคมมณี (ทิสนา แคมมณี, 2554) อธิบายความหมายของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ว่าเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกหรือต้องการสืบค้นความรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ปัญหาที่ชวนให้สงสัย ทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการแสวงหาความรู้หรือคำตอบนั้น ๆ

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด สามารถแก้ปัญหาและค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง กระตุ้นความสนใจผู้เรียนด้วยการใช้คำถาม แสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยผู้สอนอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

3.4 ขั้นตอนของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับขั้นตอนของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ มีนักวิชาการได้เสนอขั้นตอนของการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

กรมวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2546) ได้กล่าวว่า กระบวนการสืบเสาะหาความรู้มีรูปแบบและขั้นตอนที่หลากหลาย รูปแบบที่นิยมนำไปใช้ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน ที่เรียกว่า 5E ประกอบด้วย

1. **ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement)** เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจ ซึ่งอาจเกิดขึ้นเองจากความสงสัยหรืออาจเริ่มจากความสนใจของตัวนักเรียนเองหรือเกิดจากการอภิปรายภายในกลุ่ม เรื่องที่น่าสนใจอาจมาจากเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในช่วงเวลานั้น หรือเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่เพิ่งเรียนรู้มาแล้ว เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำถาม กำหนดประเด็นที่จะศึกษา ในกรณีที่ยังไม่มีประเด็นน่าสนใจครูอาจให้ศึกษาจากสื่อต่าง ๆ หรือเป็นผู้กระตุ้นด้วยการเสนอ

ประเด็นขึ้นมาก่อน แต่ไม่ควรบังคับให้นักเรียนยอมรับประเด็นหรือคำถามที่ครูกำลังสนใจเป็นเรื่องที่จะใช้ศึกษาเมื่อมีคำถามที่น่าสนใจและนักเรียนส่วนใหญ่ยอมรับให้เป็นประเด็นที่ต้องการศึกษาจึงร่วมกันกำหนดขอบเขตและแจกแจงรายละเอียดของเรื่องที่จะศึกษาให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นอาจรวมทั้งการรวบรวมความรู้ประสบการณ์เดิม หรือความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นำไปสู่ความเข้าใจเรื่องหรือประเด็นที่จะศึกษามากขึ้นและมีแนวทางที่ใช้ในการสำรวจตรวจสอบอย่างหลากหลาย

2. ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) เมื่อทำความเข้าใจในประเด็นหรือคำถามที่สนใจจะศึกษาอย่างถ่องแท้แล้ว ก็มีการวางแผนกำหนดแนวทางการสำรวจตรวจสอบ ตั้งสมมติฐาน กำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อสนเทศ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ วิธีการตรวจสอบอาจทำได้หลายวิธี เช่น ทำการทดลอง ทำกิจกรรมภาคสนาม การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อช่วยสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulation) การศึกษาหาข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงหรือจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป

3. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) เมื่อได้ข้อมูลอย่างเพียงพอจากการสำรวจตรวจสอบ แล้วจึงนำข้อมูล ข้อสนเทศที่ได้มาวิเคราะห์ แปลผล สรุปผล และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ หรือรูปวาด สร้างตาราง เป็นต้น การค้นพบในขั้นนี้อาจเป็นไปได้หลายทาง เช่น สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้หรือไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ได้กำหนดไว้แต่ผลที่ได้จะอยู่ในรูปใดก็สามารถสร้างความรู้และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้

4. ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติม หรือนำแบบจำลองหรือข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์หรือเหตุการณ์อื่น ๆ ถ้าใช้อธิบายเรื่องต่าง ๆ ได้มากก็แสดงว่าข้อจำกัดน้อย ซึ่งก็จะช่วยให้เชื่อมโยงกับเรื่องต่าง ๆ และทำให้เกิดความรู้กว้างขวางขึ้น

5. ขั้นประเมิน (Evaluation) เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่านักเรียนมีความรู้อะไรบ้าง อย่างไร และมากน้อยเพียงใด จากขั้นนี้จะนำไปสู่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ การนำความรู้หรือแบบจำลองไปใช้อธิบายหรือประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์หรือเรื่องอื่น ๆ จะนำไปสู่ข้อโต้แย้ง หรือข้อจำกัด ซึ่งจะก่อให้เกิดเป็นประเด็นหรือคำถามหรือปัญหาที่จะต้องสำรวจตรวจสอบต่อไป ทำให้เกิดเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ จึงเรียกว่า Inquiry Cycle กระบวนการสืบเสาะหาความรู้จึงช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาและหลักการทฤษฎี ตลอดจนการลงมือปฏิบัติเพื่อให้ได้ความรู้ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ต่อไป

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มนักการศึกษาจากกลุ่ม BSCS (Biological Science Curriculum Society) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2549) ได้อธิบายขั้นตอนของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ไว้ดังนี้

1. การสร้างความสนใจ (Engage) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการเรียนรู้ที่จะนำเข้าสู่บทเรียน จุดประสงค์ที่สำคัญของขั้นตอนนี้ คือ ทำให้ผู้เรียนสนใจ ใคร่รู้ในกิจกรรมที่จะนำเข้าสู่บทเรียน ควรจะเชื่อมโยงประสบการณ์การเรียนรู้เดิมกับปัจจุบัน และควรเป็นกิจกรรมที่คาดว่ากำลังจะเกิดขึ้น ซึ่งทำให้ผู้เรียนสนใจจดจ่อที่จะศึกษาความคิดรวบยอด กระบวนการ หรือทักษะ และเริ่มคิดเชื่อมโยงความคิดรวบยอด กระบวนการ หรือทักษะกับประสบการณ์เดิม

2. การสำรวจและค้นหา (Explore) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ร่วมกันในการสร้างและพัฒนาความคิดรวบยอด กระบวนการ และทักษะ โดยการให้เวลาและโอกาสแก่ผู้เรียนในการทำกิจกรรมการสำรวจและค้นหาสิ่งที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้ตามความคิดเห็นผู้เรียนแต่ละคน หลังจากนั้นผู้เรียนแต่ละคนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการคิดรวบยอด กระบวนการ และทักษะในระหว่างที่ผู้เรียนทำกิจกรรมการสำรวจและค้นหา เป็นโอกาสที่ผู้เรียนจะได้ตรวจสอบหรือเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดรวบยอดของผู้เรียนที่ยังไม่ถูกต้องและยังไม่สมบูรณ์ โดยการให้ผู้เรียนอธิบายและยกตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เรียน ครูควรระลึกลู่เสมอเกี่ยวกับความสามารถของผู้เรียนตามประเด็นปัญหา ผลจากการที่ผู้เรียนมีใจจดจ่อในการทำกิจกรรม ผู้เรียนควรจะสามารถเชื่อมโยงการสังเกต การจำแนกตัวแปร และคำถามเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นได้

3. การอธิบาย (Explain) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการอธิบายความคิดรวบยอดที่ได้จากการสำรวจและค้นหา ครูควรให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเกี่ยวกับทักษะหรือพฤติกรรมการเรียนรู้ การอธิบายนั้นต้องการให้ผู้เรียนได้ใช้ข้อสรุปร่วมกันในการเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ ในช่วงเวลาที่เหมาะสมนี้ครูควรชี้แนะผู้เรียนเกี่ยวกับการสรุปและการอธิบายรายละเอียด แต่อย่างไรก็ตามครูควรระลึกลู่เสมอว่ากิจกรรมเหล่านี้ยังคงเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นั่นคือ ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการอธิบายด้วยตัวผู้เรียนเอง บทบาทของครูเพียงแต่ชี้แนะผ่านทางกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสอย่างเต็มที่ในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในความคิดรวบยอดให้ชัดเจน ในที่สุดผู้เรียนควรจะสามารถอธิบายความคิดรวบยอดได้อย่างเข้าใจ โดยเชื่อมโยงประสบการณ์ ความรู้เดิมและสิ่งที่เรียนรู้เข้าด้วยกัน

4. การขยายความรู้ (Elaborate) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนได้ยืนยันและขยายหรือเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจในความคิดรวบยอดให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น และยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและปฏิบัติตามที่ผู้เรียนต้องการ ในกรณีที่ผู้เรียนไม่เข้าใจหรือยังสับสนอยู่หรืออาจจะเข้าใจเฉพาะข้อสรุปที่ได้จากการปฏิบัติการสำรวจและค้นหาเท่านั้น ควรให้ประสบการณ์ใหม่ ผู้เรียนจะได้พัฒนาความรู้ความเข้าใจในความคิดรวบยอดให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น เป้าหมายที่

สำคัญของขั้นนี้ คือ ครูควรชี้แนะให้ผู้เรียนได้นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอด กระบวนการ และทักษะเพิ่มขึ้น

5. การประเมินผล (Evaluate) ขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการอธิบาย ความรู้ความเข้าใจของตนเอง ระหว่างการเรียนการสอนในขั้นนี้ของรูปแบบการสอน ครูต้องกระตุ้น หรือส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินความรู้ความเข้าใจและความสามารถของตนเอง และยังเปิดโอกาสให้ครู ได้ประเมินความรู้ความเข้าใจและพัฒนาทักษะของผู้เรียนด้วย

วีณา ประชากุล และประสาท เนื่องเฉลิม (วีณา ประชากุล & ประสาท เนื่องเฉลิม, 2553) ได้อธิบายขั้นตอนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ไว้ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Engagement) ขั้นนี้มีลักษณะเป็นการแนะนำบทเรียน กิจกรรมจะประกอบด้วย การซักถามปัญหา การทบทวนความรู้เดิม การกำหนดกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในการเรียน การสอนและเป้าหมายที่ต้องการ

2. ขั้นสำรวจ (Exploration) ขั้นนี้กระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการปรับขยายความคิด โดยที่ผู้เรียนได้รับคำแนะนำ คำชี้แจง และวัสดุอุปกรณ์อย่างเพียงพอที่มีปฏิสัมพันธ์กับแนวคิด ผู้สอนไม่ควรบอกผู้เรียนว่าจะต้องเรียนอะไรและต้องไม่อธิบายแนวคิดให้แนวทางและคำแนะนำ เพื่อให้การสำรวจดำเนินต่อไปนี้ ผู้เรียนรับผิดชอบต่อการสำรวจวัสดุ และเก็บรวบรวมหรือบันทึกข้อมูลเอง

3. ขั้นอธิบาย (Explanation) ขั้นนี้มุ่งหาสิ่งอำนวยความสะดวกทางจิตใจให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนวางแนวคิดเกี่ยวกับบทเรียนที่จะเรียนได้รับการสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือกันระหว่างทั้งผู้เรียนและผู้สอนในการเลือกและจัดทำสภาพแวดล้อมของชั้นเรียน ช่วยให้เกิดการปรับขยายโครงสร้างความคิด ผู้สอนแนะแนวผู้เรียนจนตั้งคำอธิบายของตนเองเกี่ยวกับแนวคิด ซึ่งจะนำผู้เรียนไปสู่ระยะต่อไปโดยอัตโนมัติ

4. ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) ขั้นนี้เป็นขั้นกระตุ้นความร่วมมือของกลุ่ม ผู้เรียนได้จัดระเบียบประสบการณ์ทางความคิดจากการค้นพบแล้วทำการเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ ในสิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มาแล้ว แนวคิดที่สร้างขึ้นต้องเชื่อมโยงกับความคิดอื่นหรือประสบการณ์อื่นที่สัมพันธ์กัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้เรียนรู้ โดยการขยายตัวอย่าง หรือโดยการจัดประสบการณ์เชิงการสำรวจเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาส่วนบุคคลของผู้เรียน

5. ขั้นประเมินผล (Evaluation) ขั้นนี้เป็นการทดสอบมาตรฐานการเรียนรู้ การเรียนรู้ มักจะเกิดขึ้นในสัดส่วนของการเพิ่มขึ้นที่น้อยกว่าการยกระดับทางความคิดที่มีการหยั่งรู้จริงที่เป็นไปได้ ดังนั้น การประเมินผลควรต่อเนื่อง ซึ่งไม่ใช่การสิ้นสุดของบทหรือของวิธีการของหน่วยการเรียน การวัดหลายชนิดมีความจำเป็นต่อการจัดทำประเมินโดยรวมในการเรียนรู้ของผู้เรียน และเพื่อ

กระตุ้นการสร้างแนวคิดทางจิตใจและทักษะกระบวนการประเมินรวมถึงในแต่ละระยะของวัฏจักรการเรียนรู้ ไม่ใช่เพียงจัดทำเฉพาะตอนสุดท้าย

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (วัฒนาพร ระงับทุกข์, 2542) ได้อธิบายขั้นตอนของกระบวนการสืบค้นไว้ ดังนี้

1. **กำหนดปัญหา** โดยการจัดสถานการณ์หรือเรื่องราวที่น่าสนใจ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสังเกต สงสัยในเหตุการณ์และเรื่องราวและระบุปัญหาจากสถานการณ์
2. **กำหนดสมมติฐาน** โดยการตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนระดมความคิดและสรุปสิ่งที่คิดว่าเป็นคำตอบของปัญหานั้น
3. **รวบรวมข้อมูล** โดยผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสารหรือแหล่งข้อมูลต่าง ๆ แล้ววิเคราะห์ ประเมินว่าข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับปัญหา ถูกต้องและมีความน่าเชื่อถือ
4. **ทดสอบสมมติฐาน** โดยให้ผู้เรียนนำข้อมูลมารวบรวมอภิปราย
5. **สร้างข้อสรุป** ว่าปัญหานั้นมีข้อสรุปอย่างไร

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ สามารถสรุปได้ว่า วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ นั้นประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. **ขั้นสร้างความสนใจ** เป็นขั้นตอนในการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจต่อประเด็นหรือเนื้อหาของบทเรียน
2. **ขั้นสำรวจและค้นหา** เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนร่วมกันลงมือสำรวจ ตรวจสอบ ค้นหาประเด็นสงสัย โดยใช้ทักษะต่าง ๆ เช่น การสังเกตรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล
3. **ขั้นอธิบาย** ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยการอธิบาย อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้วสรุปความรู้ร่วมกัน
4. **ขั้นขยายความรู้** เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนขยายหรือเพิ่มเติมความรู้ที่สรุปร่วมกันให้กว้างขวางยิ่งขึ้นโดยการให้ประสบการณ์ใหม่แก่ผู้เรียน
5. **การประเมินผล** เป็นขั้นตอนประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน ว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจมากน้อยเพียงใด ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้ขั้นตอนวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีขั้นตอนและกระบวนการดังต่อไปนี้

- 1) **ขั้นสร้างความสนใจ (Engage)** เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสร้างความสนใจของนักเรียน ผู้สอนอาจสร้างสถานการณ์หรือปัญหา ตลอดจนใช้สื่อต่าง ๆ ในการกระตุ้นและเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ สงสัยและเกิดคำถามในการเรียน
- 2) **ขั้นสำรวจ (Explore)** ในขั้นนี้นักเรียนจะเป็นผู้กำหนดแนวทางในการสำรวจค้นคว้าข้อมูลที่สงสัยหรือประเด็นที่ต้องการค้นคว้าแล้วรวบรวมข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ
- 3) **ขั้นอธิบาย (Explain)** เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลจากการสำรวจ ศึกษา ค้นคว้าแล้ว จึงนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ สรุปผลเป็นความรู้หรือความคิดรวบยอด
- 4) **ขั้นขยายความรู้ (Elaborate)**

นักเรียนนำเสนอความรู้หรือความคิดรวบยอดจากการวิเคราะห์และสรุปผล 5) ชั้นประเมินผล (Evaluate) ครูเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้

3.5 บทบาทของครูกับกระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครูผู้สอนกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ มีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

ชาตรี เกิดธรรม (ชาตรี เกิดธรรม, 2545) ได้อธิบายบทบาทของครูผู้สอนในการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไว้ ดังนี้

1. ครูต้องป้อนคำถามให้นักเรียนเพื่อนำไปสู่การค้นคว้า ครูจะต้องรู้จักการป้อนคำถามจะต้องรู้ว่าถามอย่างไรนักเรียนจึงจะเกิดความคิด
2. เมื่อได้ตัวปัญหาแล้วให้นักเรียนทั้งชั้นอภิปรายวางแผนแก้ปัญหา กำหนดวิธีการแก้ปัญหาเอง
3. ถ้าปัญหาใดแก้ยากเกินไป นักเรียนไม่สามารถวางแผนแก้ปัญหาได้ ครูกับนักเรียนอาจร่วมกันหาทางแก้ปัญหาต่อไป

สาโรช โศภีรักษ์ (สาโรช โศภีรักษ์, 2546) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนกับกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ไว้ สรุปได้ ว่า ครูผู้สอนทำหน้าที่กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น มีทักษะในการตั้งคำถาม ทำหน้าที่แนะแนวทางในการช่วยเหลือให้ผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์สืบเสาะหาความรู้และร่วมมือกับผู้เรียนเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2549) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนกับกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ไว้ สรุปได้ ดังนี้

1. **ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Engagement)** ครูควรสร้างความสนใจ ความอยากรู้อยากเห็น และตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดตั้งเอาคำตอบ ความคิดรวบยอด หรือเนื้อหาสาระ
2. **ขั้นสำรวจ (Exploration)** ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกันสำรวจตรวจสอบ สังเกต และฟังการโต้ตอบกันระหว่างนักเรียน ครูต้องซักถามเพื่อนำไปสู่การสำรวจตรวจสอบของนักเรียน ให้นเวลานักเรียนในการคิดข้อสงสัยตลอดจนปัญหาต่าง ๆ และทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน
3. **ขั้นอธิบาย (Explanation)** ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนอธิบายความคิดรวบยอด แนวคิด หรือให้คำจำกัดความด้วยคำพูดของนักเรียนเอง และให้นักเรียนแสดงหลักฐานให้เหตุผล อธิบายให้คำจำกัดความและบอกส่วนประกอบต่าง ๆ ในแผนภาพ ให้นักเรียนใช้ประสบการณ์เดิมของตนเป็นพื้นฐานในการอธิบายความคิดรวบยอดหรือแนวคิด

4. ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) ครูควรให้นักเรียนได้ใช้ประโยชน์จากการซึบออก ส่วนประกอบต่าง ๆ ในแผนภาพคำจำกัดความและการอธิบายสิ่งที่ได้เรียนรู้มาแล้ว อีกทั้งส่งเสริมให้นักเรียนนำสิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้หรือขยายความรู้และทักษะในสถานการณ์ใหม่ ให้นักเรียนสามารถอธิบายอย่างหลากหลาย อ้างอิงข้อมูลที่มีอยู่พร้อมทั้งแสดงหลักฐานและถามคำถามนักเรียนว่าได้เรียนรู้อะไรบ้าง หรือได้แนวคิดอะไร

5. ขั้นประเมินผล (Evaluation) ครูควรสังเกตนักเรียนในการนำความคิดรวบยอดและทักษะใหม่ไปประยุกต์ใช้ มีการประเมินความรู้และทักษะของนักเรียนโดยหาหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนได้เปลี่ยนความคิดหรือพฤติกรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินตนเองเกี่ยวกับการเรียนรู้ และทักษะกระบวนการกลุ่ม ควรใช้คำถามปลายเปิด เช่น ทำไมนักเรียนจึงคิดเช่นนั้น มีหลักฐานอะไร นักเรียนเรียนรู้อะไรเกี่ยวกับสิ่งนั้นและจะอธิบายสิ่งนั้นอย่างไร

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปบทบาทของครูผู้สอนกับกระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ได้ว่า ครูมีบทบาทในทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มตั้งแต่สร้างความสนใจให้เกิดแก่ผู้เรียน โดยครูจะต้องช่วยผู้เรียนเกิดความสงสัย ตั้งประเด็นคำถาม ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสืบค้น สำรวจ หาข้อมูล รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักอธิบายหรืออภิปรายความรู้ที่ได้จากการสืบค้นรวมถึงส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จากนั้นจึงประเมินความรู้ความเข้าใจผู้เรียน แต่ในทุก ๆ ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้นั้น บทบาทที่สำคัญของครูคือจะต้องเป็นผู้คอยสังเกต ให้คำแนะนำและในบางสถานการณ์สามารถที่จะช่วยนักเรียนแก้ปัญหาได้

3.6 ข้อดีและข้อจำกัดของกระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้พบว่า มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของกระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไว้สรุปได้ ดังนี้

ชาตรี เกิดธรรม (ชาตรี เกิดธรรม, 2545) ได้กล่าวถึงข้อดีของกระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไว้ สรุปได้ว่า กระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ความคิดและสติปัญญาของตนเองอย่างอิสระ ทำให้นักเรียนเป็นคนช่างสังเกต มีเหตุผล

สาโรช โสภีรักษ์ (สาโรช โสภีรักษ์, 2546) ได้กล่าวถึงข้อดีของกระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ไว้ว่ากระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ดังนั้นจึงเป็นการฝึกผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เสริมสร้างการทำงานเป็นทีมและทำงานตามความสามารถของตนเอง แต่กระบวนการ

การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ก็มีข้อจำกัดบางอย่าง เช่น ในเรื่องของแหล่งเรียนรู้ หากมีแหล่งเรียนรู้ น้อยไปจะทำให้ผู้เรียนไม่สามารถสืบค้นหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง และหากมีการอภิปรายหรือ รายงานที่ไม่มีประสิทธิภาพก็จะทำให้เสียเวลามาก อีกทั้งในการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการ สืบเสาะหาความรู้ผู้เรียนจะต้องมีวินัยและความกระตือรือร้น มิฉะนั้นจะทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมถึงหากครูผู้สอนไม่เอาใจใส่ติดตามนักเรียนกระบวนการสืบเสาะหา ความรู้ก็จะไม่ประสบความสำเร็จ

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552) ได้กล่าวถึงข้อดีของกระบวนการสอนแบบ สืบเสาะหาความรู้ไว้ในแนวทางเดียวกันว่า กระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้สามารถจดจำ ความรู้ได้นานและนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ อีกทั้งยังเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความ ออยากรู้อยากเรียน นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกความคิดและการปฏิบัติ ได้เรียนรู้วิธี จัดระบบความคิดและวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทำให้ความรู้ที่ได้รับคงทนและสามารถที่จะ ถ่ายทอดความรู้ได้ นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปข้อมูลเกี่ยวกับข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนแบบสืบเสาะหา ความรู้ได้ว่า การจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สืบค้น ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการใช้ความคิดและสติปัญญา ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสอนแบบ สืบเสาะหาความรู้ต้องมีประสิทธิภาพจะต้องจัดให้มีแหล่งเรียนรู้เพียงพอและเหมาะสม อีกทั้งครูผู้สอน จะต้องเอาใจใส่ติดตามนักเรียนทุก ๆ กระบวนการ

4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับแผนที่ความคิด

4.1 ความหมายของแผนที่ความคิด

แผนที่ความคิด (Mind-Mapping) มีชื่อเรียกในภาษาไทยที่แตกต่างออกไป เช่น แผนที่ความคิด แผนที่ความคิด แผนที่ความคิด แผนที่ความคิด (สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, 2542) สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (สุวิทย์ มูลคำ & อรทัย มูลคำ, 2545) กล่าวว่า แผนที่ความคิดจัดเป็นกรอบ มโนทัศน์ มาจากคำว่า Concept ซึ่งมีการกำหนดคำมาใช้ในความหมายเดียวกันอีกว่า ความคิดรวบ ยอด มโนภาพ มโนคติ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่า แผนที่ความคิด (Mind-Mapping) ซึ่งจาก การศึกษาเอกสารต่าง ๆ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าแผนที่ความคิดไว้ ดังนี้

โทนี บูซาน อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (สุวิทย์ มูลคำ & อรทัย มูลคำ, 2545) กล่าวว่า แผนที่ความคิดเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงสารสนเทศต่าง ๆ ระหว่างความคิดหลัก ความคิดรองและความคิดย่อย โดยอาศัยการทำงานของสมองซีกซ้ายและขวา ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการวิเคราะห์คำ สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ คำนวณ ความเป็นเหตุเป็นผล สังเคราะห์ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของสำลี รักสุทธี (สำลี รักสุทธี, 2543) ที่กล่าวว่า แผนที่ความคิด คือ การนำทฤษฎีเกี่ยวกับสมองมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งสมองซีกซ้ายและขวา เพราะในแผนที่ความคิดทำให้ได้วิเคราะห์คำ ภาษา สัญลักษณ์ ระบบ ลำดับ คำนวณ ความเป็นเหตุเป็นผล ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ความงามและศิลปะ นอกจากนี้ไสว พักขาว (ไสว พักขาว, 2544) และทีศนา แคมมณี (ทีศนา แคมมณี, 2554) ได้ให้ความหมายของแผนที่ความคิดไว้ในทำนองเดียวกันว่า แผนที่ความคิด คือ เครื่องมือการเรียนรู้ที่ช่วยผู้เรียนในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสารสนเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ระหว่างความคิดหลัก ความคิดรองและความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องกันให้เห็นเป็นรูปธรรมในลักษณะแผนภาพ โดยใช้สี เครื่องหมาย รูปทรง เรขาคณิตและภาพแสดงความหมาย ความเชื่อมโยงของความคิดหรือสาระนั้น ๆ

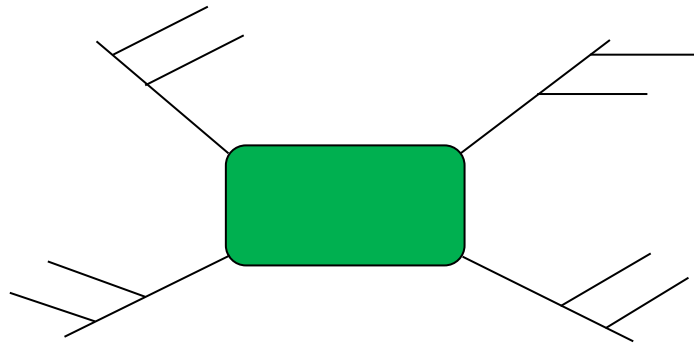
จากการศึกษาความหมายของแผนที่ความคิดจากเอกสารต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปความหมายของแผนที่ความคิดได้ว่า แผนที่ความคิดเป็นเทคนิคที่ใช้สำหรับเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาเป็นลำดับขั้นตอน จากความคิดหลักสู่ความคิดรองและความคิดย่อยอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยใช้สี เครื่องหมายหรือภาพต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสรุปความรู้หรือความคิดรวบยอดในเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

4.2 ลักษณะของแผนที่ความคิด

แผนที่ความคิดเป็นเทคนิคที่มีลักษณะเฉพาะ จากการศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนที่ความคิด (Mind-Mapping) พบว่ามีนักวิชาการศึกษาอธิบายถึงลักษณะของแผนที่ความคิดไว้ ดังนี้

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (สุรศักดิ์ หลาบมาลา, 2532) ได้เสนอรูปร่างลักษณะและวิธีการใช้แผนที่ความคิดไว้ ดังนี้

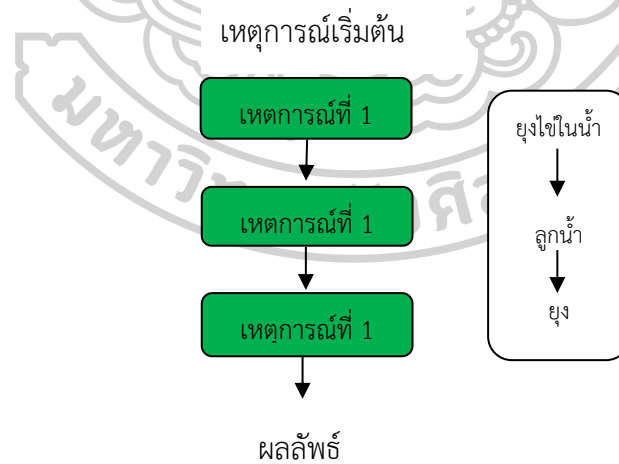
1. แผนภูมิใยแมงมุม (Spider map) ควรใช้บรรยายแนวความคิดหลักอันมีส่วนประกอบปลีกย่อยอื่น ๆ เช่น จังหวัด ประกอบด้วยอำเภอ นอกจากนั้นก็มีกระบวนการ ข้อเสนอแนะพร้อมเหตุผลสนับสนุน เช่น

แผนภูมิที่ 2 ตัวอย่างแผนภูมิใยแมงมุม

ที่มา : สุรศักดิ์ หลาบมาลา. การสอนโดยใช้แผนภูมิเนื้อหา. สารพัฒนาหลักสูตร, 2532

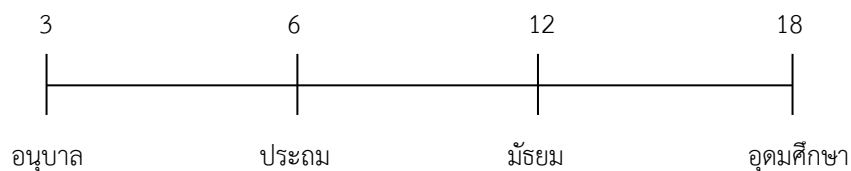
2. แผนภูมิลำดับเหตุการณ์ (Series of Events Chain) ใช้บรรยายขั้นตอนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่นการเจริญเติบโตของไหม กระบวนการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีขั้นตอนลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยมีจุดเริ่มต้นและมีจุดสิ้นสุด เริ่มจากไหน ยาวเท่าไร เช่น

แผนภูมิที่ 3 ตัวอย่างแผนภูมิลำดับเหตุการณ์

ที่มา : สุรศักดิ์ หลาบมาลา. การสอนโดยใช้แผนภูมิเนื้อหา. สารพัฒนาหลักสูตร, 2532

3. แผนภูมิต่อเนื่อง (Continue/Scale) ใช้แสดงความต่อเนื่องของเวลา เช่น เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ระดับความสำคัญของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งต้องมีจุดเริ่มต้นและมีจุดสิ้นสุด เช่น อายุ เมื่อเข้าเรียนของเด็กตั้งแต่ระดับอนุบาลจนกระทั่งระดับอุดมศึกษา เช่น

แผนภูมิที่ 4 ตัวอย่างแผนภูมิต่อเนื่อง

ที่มา : สุรศักดิ์ หลาบลมาลา. การสอนโดยใช้แผนภูมิเนื้อหา. สารพัฒนาหลักสูตร, 2532

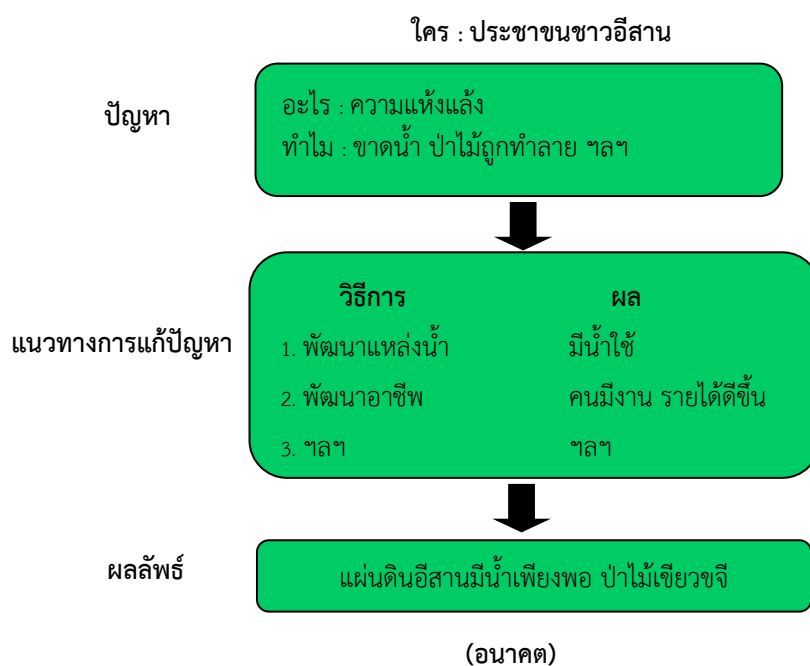
4. แผนภูมิเปรียบเทียบ (Compare / Contrast Matrix) ใช้แสดงความแตกต่างและความคล้ายคลึงของสองสิ่ง เช่น สถานที่ เหตุการณ์ แนวคิด เช่น

องค์ประกอบ	ช้างไทย	ช้างแอฟริกา
ขนาดตัว	เล็ก	ใหญ่
หู	เล็ก	ใหญ่
อารมณ์	เซื่อง	ดุร้าย

แผนภูมิที่ 5 ตัวอย่างแผนภูมิเปรียบเทียบ

ที่มา : สุรศักดิ์ หลาบลมาลา. การสอนโดยใช้แผนภูมิเนื้อหา. สารพัฒนาหลักสูตร, 2532

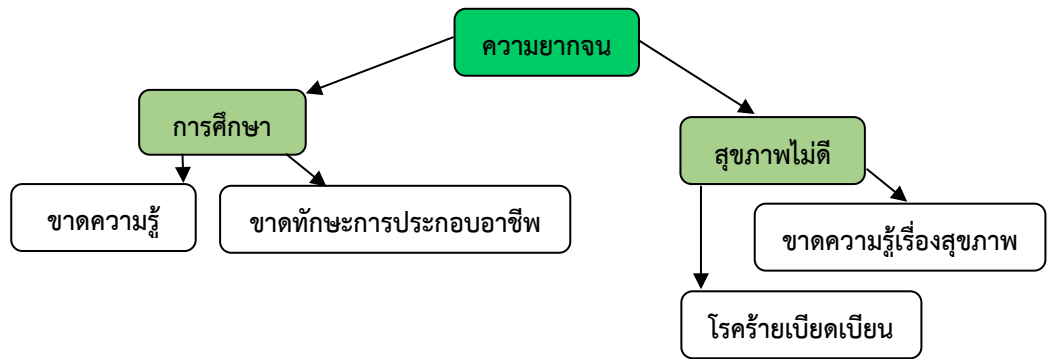
5. แผนภูมิการแก้ปัญหา (Problem / Solution Out Line) ใช้ในการแสดงปัญหา วิธีการแก้ปัญหา และผลที่ได้ แนวคิดอะไรคือปัญหา ใครมีปัญหา ทำไมจึงเกิดปัญหา วิธีแก้มีอะไรบ้าง ผลออกมาอย่างไร เช่น

แผนภูมิที่ 6 ตัวอย่างแผนภูมิการแก้ปัญหา

ที่มา : สุรศักดิ์ หลาบมาลา. การสอนโดยใช้แผนภูมิเนื้อหา. สารพัฒนาหลักสูตร, 2532

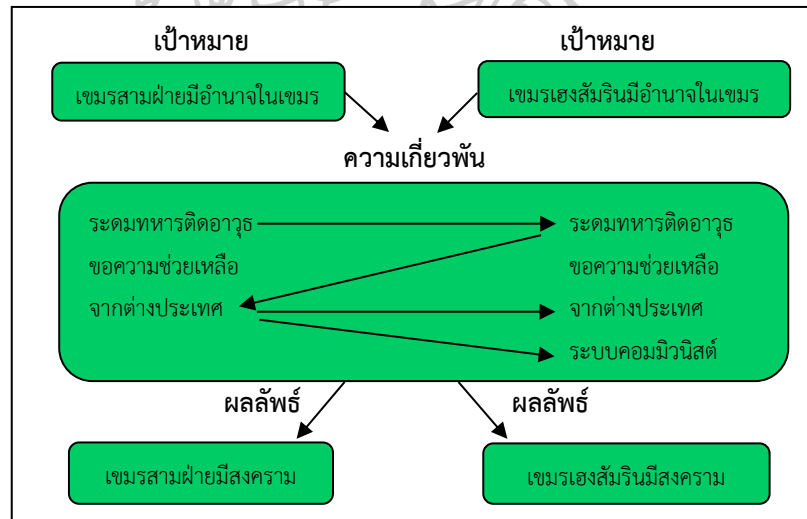
6. แผนภูมิพฤษกา (Network Tree) ใช้แสดงสาเหตุแห่งผลที่เกิดขึ้น (ความยากจน) ลำดับของตระกูล สาขาของความต่อเนื่อง (เส้นโลหิต) แนวคิดคืออะไร อะไรคือส่วนหลัก อะไรคือส่วนรอง และมีความเกี่ยวพันอย่างไร เช่น

แผนภูมิที่ 7 ตัวอย่างแผนภูมิพหุคูณ

ที่มา : สุรศักดิ์ หลาบลมาลา. การสอนโดยใช้แผนภูมิเนื้อหา. สารพัฒนาหลักสูตร, 2532

7. แผนภูมิความสัมพันธ์ของมนุษย์ (Human Interacting Out line) ใช้แสดงธรรมชาติของ ความเกี่ยวพันระหว่างมนุษย์ โดยมีแนวคิดว่าจะอะไรบ้าง เป้าหมายของเขาคืออะไร พวกเขาร่วมมือหรือ ขัดแย้งกัน ผลออกมาอย่างไร เช่น

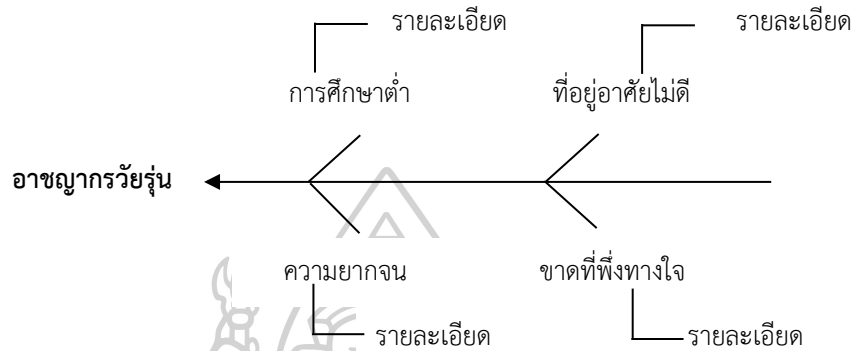

แผนภูมิที่ 8 ตัวอย่างแผนภูมิความสัมพันธ์ของมนุษย์

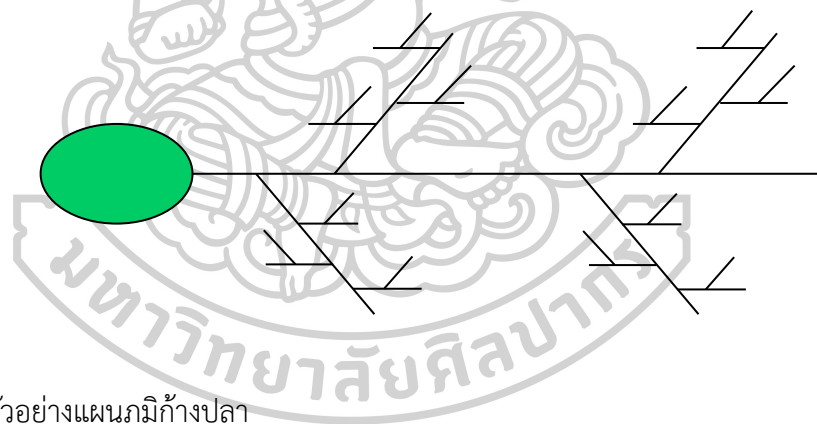
ที่มา : สุรศักดิ์ หลาบลมาลา. การสอนโดยใช้แผนภูมิเนื้อหา. สารพัฒนาหลักสูตร, 2532

8. แผนภูมิ ก้างปลา (Fishbone Map) ใช้แสดงสาเหตุของเหตุการณ์ที่ซับซ้อน เช่น การเลือกตั้ง ปฏิกริยานิวเคลียร์ สาเหตุของเด็กเรียนอ่อน ปัญหาวัยรุ่น โดยมีแนวคิดว่าจะอะไรเป็นสาเหตุ เหตุการณ์เหล่านี้เกี่ยวพันกันอย่างไร เช่น

แบบที่ 1

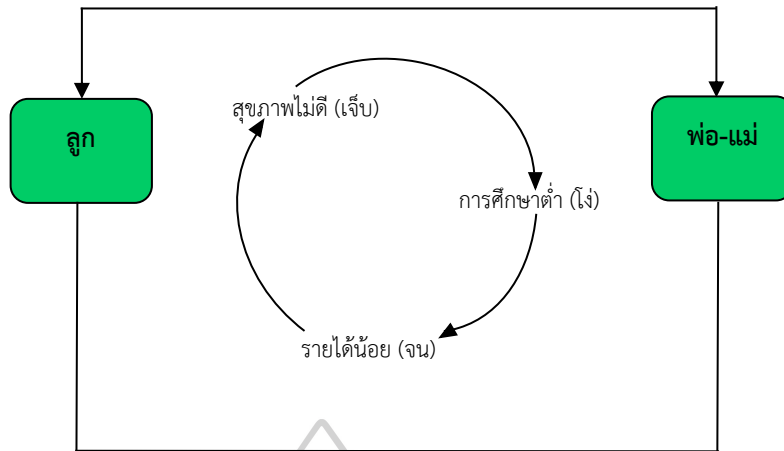
แบบที่ 2

แผนภูมิที่ 9 ตัวอย่างแผนภูมิ ก้างปลา

ที่มา : สุรงค์ดี หลาบมาลา. การสอนโดยใช้แผนภูมิเนื้อหา. สารพัฒนาหลักสูตร, 2532

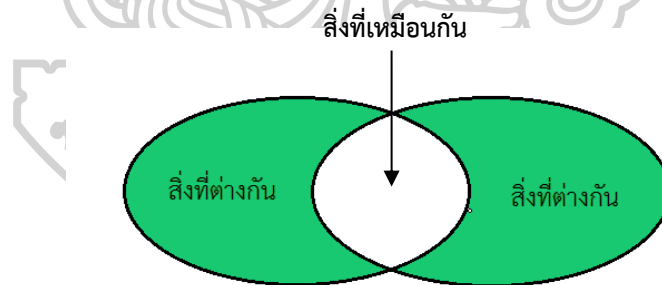
9. แผนภูมิวัฏจักร (Cycle) ใช้แสดงลำดับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกัน อันนำไปสู่ผลอันหนึ่งซึ่งเกิดแล้วเกิดอีก เช่น น้ำระเหย ก้อนเมฆ ฝนตก วัฏจักรความยากจน โดยมีแนวคิดหลักว่าจะอะไรเป็นเหตุการณ์สำคัญในวัฏจักร เหตุการณ์เกี่ยวพันกันอย่างไร และเสริมกันอย่างไร เช่น

แผนภูมิที่ 10 ตัวอย่างแผนภูมิวัฏจักร

ที่มา : สุรศักดิ์ หลาบมาลา. การสอนโดยใช้แผนภูมิเนื้อหา. สารพัฒนาหลักสูตร, 2532

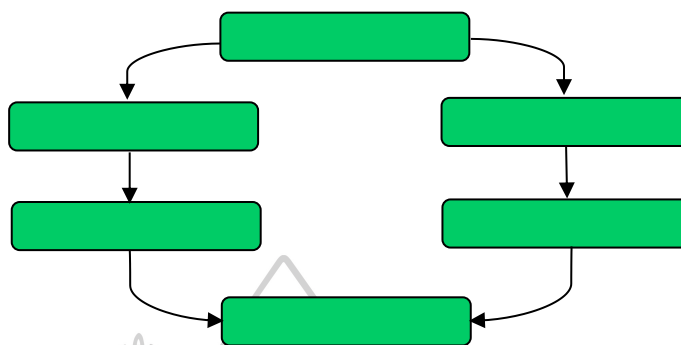
10. แผนผังรูปวงกลมทับเหลื่อม (Overlapping Circle Map) เป็นการเขียนเพื่อนำเสนอสิ่งที่เหมือนกันและต่างกัน ดังนี้

แผนภูมิที่ 11 ตัวอย่างแผนผังรูปวงกลมทับเหลื่อม

ที่มา : สุรศักดิ์ หลาบมาลา. การสอนโดยใช้แผนภูมิเนื้อหา. สารพัฒนาหลักสูตร, 2532

11. แผนผังวงจร (A Circle Map) เป็นการเขียนแผนผังเพื่อเสนอขั้นตอนต่าง ๆ ที่สัมพันธ์เรียงตามลำดับเป็นวงกลม ดังนี้

แผนภูมิที่ 12 ตัวอย่างแผนผังวงจร

ที่มา : สุรศักดิ์ หลาบมาลา. การสอนโดยใช้แผนภูมิเนื้อหา. สารพัฒนาหลักสูตร, 2532

4.3 ขั้นตอนในการสร้างแผนที่ความคิด

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ มีนักวิชาการหลายท่านได้ค้นคว้าเกี่ยวกับแผนที่ความคิดและเสนอขั้นตอนในการสร้างแผนที่ความคิดไว้ ดังนี้

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (สุรศักดิ์ หลาบมาลา, 2532) ได้เสนอวิธีการสร้างแผนที่ความคิดไว้ ดังนี้

1. การเขียนภาพสี่เหลี่ยม หรือคำ ข้อความที่สำคัญ ต้องการสื่อคำหลักนี้วางไว้ตรงกลางหน้ากระดาษเปล่าที่ไม่มีเส้นบรรทัด

2. เขียนคำสำคัญคำหลักสั้นๆ บนเส้นแต่ละเส้นที่แตกออกมาจากคำหลักในข้อ 1 ไม่ควรเกินแปดเส้น บางครั้งเรียกกิ่งหรือสาขา

3. แแตกความคิดของหัวข้อสำคัญแต่ละหัวข้อในข้อ 2 ออกเป็นหลาย ๆ เส้น หรือหลาย ๆ กิ่ง โดยเขียนคำหรือวลีบนเส้นที่แตกออกไป

4. แแตกความคิดรองลงไปเป็นส่วนประกอบของแต่ละเส้นในข้อ 3 โดยเขียนคำหรือวลีที่แตกออกไปตามหัวข้อที่ปรากฏ

5. คำ วลี ภาพสัญลักษณ์ใดที่เน้นอาจใช้กรอบล้อมรอบให้เด่นชัดเพิ่มขึ้น

6. สามารถตกแต่งให้มีสีสันสวยงาม น่าสนใจ

7. ในกรณีที่ต้องการต่อเติมความคิดและปรับแก้ไขความคิด สามารถกระทำได้เมื่อทุกหัวข้อเหมาะสม ต่อเนื่อง ชัดเจนดีแล้วจึงนำไปเขียนเป็นเรื่องราวตามที่ต้องการ

บุชาน อ่างถึงโน ธัญญา ผลอนันต์ (ธัญญา ผลอนันต์, 2541) ได้เสนอวิธีการสร้างแผนที่ความคิดไว้ ดังนี้

1. เริ่มต้นด้วยภาพสี่กึ่งกลางหน้ากระดาษ เป็นภาพความคิดหลัก
2. ใช้ภาพให้มากที่สุดในพื้นที่ความคิด ส่วนไหนสามารถใช้ภาพได้ให้ใช้ภาพก่อนคำหรือรหัส เป็นการทำงานของสมอง ช่วยในการดึงดูดยาและช่วยจำ
3. ใช้ตัวหนังสือตัวบรรจงขนาดใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ตัวพิมพ์ใหญ่เพื่อความชัดเจน สะดุดตาและอ่านง่าย อีกทั้งช่วยประหยัดเวลาในการย้อนกลับมาอ่านใหม่อีกครั้ง
4. เขียนคำเหนือเส้นและแต่ละเส้นต้องเชื่อมต่อกับเส้นอื่น ๆ เพื่อให้แผนที่ความคิดมีพื้นฐานรองรับ
5. คำที่ใช้ควรมีลักษณะเป็นหน่วย เช่น คำละเส้น เพราะจะช่วยให้คำแต่ละคำเชื่อมโยงกับคำอื่น ๆ ได้อย่างอิสระ ช่วยให้แผนที่ความคิดคล่องตัวและยืดหยุ่นมากยิ่งขึ้น
6. ใช้สีให้ทั่วแผนที่ความคิด เพราะสีจะช่วยให้เกิดความจำ เพลินตา กระตุ้นสมองซีกขวา
7. เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ควรปล่อยให้หาคิดมีอิสระมากที่สุด

สำลี รักสุทธี (สำลี รักสุทธี, 2543) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างแผนที่ความคิดไว้ สรุปได้ดังนี้

1. ใช้กระดาษเปล่าไม่มีเส้นบรรทัดวางแนวนอน
2. วาดภาพสี่ เขียนคำหรือข้อความที่สื่อหรือแสดงถึงเรื่องที่จะสร้างแผนที่ความคิดกลางหน้ากระดาษ โดยใช้สื่อน้อยสามสี่ และไม่ตีกรอบด้วยรูปทรงเรขาคณิต
3. หัวเรื่องที่ใช้ในการสร้างแผนที่ความคิด ให้เขียนเป็นคำที่มีลักษณะเป็นหน่วยคำ หรือคำสำคัญ เป็นคำสั้น ๆ ที่มีความหมาย บนเส้นแต่ละเส้นจะต้องแตกออกจากศูนย์กลางไม่ควรเกินแปดกิ่ง
4. แยกความคิดของหัวเรื่องสำคัญแต่ละหัวข้อในข้อ 3 เป็นหลาย ๆ กิ่ง โดยเขียนคำหรือวลีบนเส้นที่แตกออกไป ลักษณะของกิ่งที่แตกออกไปไม่ควรเกิน 60 องศา แล้วแตกความคิดรองลงไปเป็นส่วนประกอบของกิ่ง
5. คำหรือวลีที่แตกออกไปสามารถแตกความคิดออกไปได้เรื่อย ๆ
6. การเขียนคำควรเขียนด้วยคำที่เป็นคำสำคัญ เป็นคำหลัก หรือเป็นวลีที่มีความหมายชัดเจน
7. คำ วลี สัญลักษณ์หรือรูปภาพใดที่ต้องการเน้นอาจใช้วิธีการให้ชัดเจน เช่น การล้อมกรอบหรือใส่กล่อง
8. ตกแต่งแผนที่ความคิดให้สวยงาม สีสันสดใส น่าสนใจ

ไสว พักขาว (ไสว พักขาว, 2544) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างแผนที่ความคิดไว้ ดังนี้

1. เขียนมโนทัศน์หลักไว้ตรงกลาง
2. เขียนมโนทัศน์รองกระจายไปรอบ ๆ มโนทัศน์หลัก
3. ลากเส้นเชื่อมโยงระหว่างมโนทัศน์หลักและมโนทัศน์รอง
4. เขียนมโนทัศน์ย่อย กระจายต่อจากมโนทัศน์รองแต่ละอัน
5. ตกแต่งแผนที่ความคิด โดยใช้สี สัญลักษณ์หรือรูปภาพให้เกิดความสวยงามและสื่อความหมายที่ดียิ่งขึ้น

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (สุวิทย์ มูลคำ & อรทัย มูลคำ, 2545) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างแผนที่ความคิดไว้ ดังนี้

1. เขียนหรือวาดภาพมโนทัศน์หลักหรือหัวข้อเรื่องกลางหน้ากระดาษชนิดไม่มีเส้นและวางกระดาษในแนวนอน
2. เขียนหรือวาดภาพมโนทัศน์รองที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์หลักหรือหัวข้อเรื่องกระจายไปรอบ ๆ มโนทัศน์หลัก
3. เขียนหรือวาดภาพมโนทัศน์ย่อยที่สัมพันธ์กับมโนทัศน์รองแตกออกไปเรื่อย ๆ โดยเขียนข้อความไว้บนเส้นแต่ละเส้น
4. ใช้ภาพสื่อความหมายให้มากที่สุด
5. เขียนหรือพิมพ์คำด้วยตัวบรรจงขนาดใหญ่
6. เขียนคำที่มีลักษณะเป็นหน่วย (เป็นคำหรือข้อความที่มีความหมายในตัวเอง)
7. เขียนคำเหนือเส้นแต่ละเส้นต้องเชื่อมโยงต่อเส้นอื่น ๆ
8. ระบายสีให้ทั่ว
9. ขณะที่เขียนควรปล่อยความคิดให้มีอิสระมากที่สุด

จากขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิดของนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวมาในข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีขั้นตอนและวิธีการที่คล้ายคลึงกัน ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์ขั้นตอนการสร้างแผนที่ความคิดตามแนวคิดของวิชาการท่านต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

1. กำหนดหัวข้อความคิดหรือมโนทัศน์หลัก โดยเขียนหรือวาดภาพความคิดหลักหรือหัวข้อดังกล่าวที่ต้องการกลางหน้ากระดาษที่ไม่มีเส้น
2. เขียนหรือวาดภาพความคิดหรือมโนทัศน์รองที่สัมพันธ์กับความคิดหลักหรือมโนทัศน์หลักกระจายไปรอบ ๆ โดยใช้คำสั้น ๆ ที่มีความหมายชัดเจน

3. แยกความคิดย่อยที่สัมพันธ์กับความคิดรองออกไปโดยรอบ ใช้เส้นในการเชื่อมโยงความคิด โดยเขียนข้อความ คำสำคัญหรือวลีไว้บนเส้นแต่ละเส้น ซึ่งสามารถแยกความคิดย่อยไปได้เรื่อย ๆ
4. เน้นคำ ข้อความหรือวลี ด้วยการขีดเส้น ภาพหรือรูปทรงต่าง ๆ ตามต้องการ
5. ตกแต่งแผนที่ความคิดด้วยการระบายสีให้สวยงาม

4.4 ประโยชน์ของการใช้แผนที่ความคิด

แผนที่ความคิดมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนที่ความคิด มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนที่ความคิดไว้ สรุปได้ดังนี้

สมศักดิ์ สินธุระเวช (สมศักดิ์ สินธุระเวช, 2542) และวีรุธ มาฆะศิรานนท์ (วีรุธ มาฆะศิรานนท์, 2542) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนที่ความคิดไว้ในทำนองเดียวกันว่าเป็นเทคนิคที่ใช้ในการระดมความคิด ใช้บันทึกหรือสรุปความรู้ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายยิ่งขึ้น ช่วยประหยัดเวลาในการเรียนรู้และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งยังสามารถใช้กับผู้เรียนได้ทุกระดับชั้นและใช้ได้กับทุกวิชา

ชาตรี สาราญ (ชาตรี สาราญ, 2542) กล่าวถึงประโยชน์ของการใช้แผนที่ความคิดไว้ว่าการใช้แผนที่ความคิดจะช่วยพัฒนาสมองทั้งซีกซ้ายและขวาของผู้เรียน ช่วยในการแปลความหมาย จัดลำดับ และเชื่อมโยงข้อมูล ให้สามารถเข้าใจและจดจำข้อมูลได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นจึงเป็นเทคนิคที่น่าสนใจและทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้

ไสว พักขาว (ไสว พักขาว, 2544) กล่าวถึงประโยชน์ของแผนที่ความคิดว่า แผนที่ความคิดนั้นสามารถใช้วิเคราะห์เนื้อหาหรืองานต่าง ๆ ใช้ในระดมสมอง จดบันทึก สรุป สร้างองค์ความรู้และจัดระบบความคิด อีกทั้งยังส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประโยชน์ของแผนที่ความคิดได้ว่า การใช้แผนที่ความคิดในการจัดการเรียนการสอนจะทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการเรียบเรียงความคิดจากเรื่องที่เรียน ทักษะการใช้ความคิดสร้างสรรค์ การเชื่อมโยงเนื้อหาและการลำดับความสำคัญของเนื้อหาต่าง ๆ ฝึกนักเรียนให้เป็นผู้ที่คิดอะไรเป็นขั้นเป็นตอน ทำให้สามารถเข้าใจและจดจำเนื้อหาที่เรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้แล้วยังช่วยประหยัดเวลาในการเรียนรู้และสามารถใช้ได้กับเนื้อหาหลากหลายรูปแบบ อีกทั้งยังสามารถใช้ได้ทั้งกิจกรรมสรุปบทเรียนหรือนำไปประยุกต์ใช้ในการสรุปความรู้ต่าง ๆ ได้โดยแผนที่ความคิดที่ผู้วิจัยจะเลือกใช้ในการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบ

เสาะหาความรู้ได้แก่ แผนที่ความคิดแบบแผนภูมิใยแมงมุม (Spider map) ซึ่งใช้สำหรับบรรยายแนวความคิดหลักและมีส่วนประกอบปลีกย่อย เนื่องจากแผนที่ความคิดชนิดนี้เป็นแผนที่ที่รู้จักสามารถใช้กับเนื้อหาหลากหลายรูปแบบ เหมาะสำหรับการใช้ในการสรุปความรู้วรรณคดีและวรรณกรรมไทย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เทคนิคการใช้แผนที่ความคิด และการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทย พบว่ามีผู้สนใจศึกษาและทำการวิจัยเกี่ยวกับวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ดังนี้

พรพิมล หงษ์น้อย(พรพิมล หงษ์น้อย, 2559) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง มัทนะพาธาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง มัทนะพาธาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/8 โรงเรียนถาวรานุกูล อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องมัทนะพาธา และแบบสอบถามความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง มัทนะพาธาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) อยู่ในระดับมากที่สุด

ปัทมาภรณ์ พรดวงคำ (ปัทมาภรณ์ พรดวงคำ, 2555) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรมโดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรมโดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเข็กน้อย ที่ใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ วรรณกรรมดีขึ้นไปตามลำดับ ตั้งแต่แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 จนถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้คือ 8.24 9.76 11.14 12.38 13.95 และ 14.95 ตามลำดับ นอกจากนี้ ผู้เรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องความสามารถในการวิเคราะห์ วรรณกรรม อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก คิดเป็นร้อยละ 83.63

รัตติกาล บุญอาจ (รัตติกาล บุญอาจ, 2555) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับวิธีการสอนแบบ ใช้แผนผังมโนทัศน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับวิธีการสอนแบบใช้ผังมโนทัศน์ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังโดย ใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังโดยวิธีการสอนแบบใช้ผังมโนทัศน์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน การวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชาติตระการวิทยา อำเภอชาติตระการ จังหวัด พิษณุโลก จำนวน 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบ สืบเสาะหาความรู้ แผนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ผังมโนทัศน์ และแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอน แบบสืบเสาะหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยวิธี การสอนแบบใช้แผนผังมโนทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่สอนโดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มี ค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่สอนโดยวิธีการสอนแบบ ใช้ผังมโนทัศน์มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด พบว่ามีผู้สนใจ นำเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดมาใช้ในการวิจัยหลายท่าน ดังนี้

จำเนียร เล็กสุมา (จำเนียร เล็กสุมา, 2552) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับ ใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับ

ใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดของนักเรียน และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนทัพยายเห่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความและแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความสามารถในการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับสูง นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดอยู่ในระดับเห็นด้วยมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ นักเรียนมีความเห็นว่าครูคอยช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง ด้านประโยชน์ที่ได้รับนักเรียนมีความเห็นว่าช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของตนได้ดีขึ้น ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความเห็นว่าเทคนิคการสร้างแผนที่ความคิดทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการอ่านจับใจความครั้งต่อไป

ศรียุตา เทียมหมอก (ศรียุตา เทียมหมอก, 2557) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิดให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิดก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านป่าถล่ม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญ แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและแบบสอบถามความคิดเห็น ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิดให้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.05/81.33 ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิด หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อน

จัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิดในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

นอกจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร และบทพากย์รามเกียรติ์ ตอนเอราวัณ ซึ่งมีผู้สนใจนำเนื้อหาดังกล่าวมาใช้ในการวิจัย ดังนี้

บัวลอง บรรเลงการ (บัวลอง บรรเลงการ, 2547) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องพระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนที่ความคิดและกระบวนการกลุ่ม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องพระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนที่ความคิดและกระบวนการกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/5 โรงเรียนอนุบาลร้อยเอ็ด อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 43 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องพระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนที่ความคิดและกระบวนการกลุ่ม มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 82.02/82.57 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องพระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนที่ความคิดและกระบวนการกลุ่ม มีค่าเท่ากับ 0.6744 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 67.44

สุธิธิตา บรรณารักษ์ (สุธิธิตา บรรณารักษ์, 2555) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดสังเคราะห์และเจตคติต่อวิชาภาษาไทย เรื่อง อลังการภาพพจน์บทพากย์เอราวัณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้แบบ CIPPA กับการจัดการเรียนรู้ แบบ KWL PLUS โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อลังการภาพพจน์บทพากย์เอราวัณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA และการจัดการเรียนรู้แบบ KWL PLUS 2) เปรียบเทียบการคิดสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียน ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA และการจัดการเรียนรู้แบบ KWL PLUS และ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดสังเคราะห์และเจตคติต่อวิชาภาษาไทย เรื่อง อลังการภาพพจน์บทพากย์เอราวัณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ระหว่างการจัด

การเรียนรู้แบบ CIPPA กับการจัดการเรียนรู้แบบ KWL PLUS กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 และ 3/6 โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 102 คน ห้องเรียนละ 53 และ 49 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA แผนการจัดการเรียนรู้แบบ KWL PLUS แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดการคิดสังเคราะห์ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาไทย ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA และนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ KWL PLUS มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 2) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA และการจัดการเรียนรู้แบบ KWL PLUS มีการคิดสังเคราะห์ข้อความและการคิดสังเคราะห์ความสัมพันธ์หลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA มีการคิดสังเคราะห์ข้อความสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ KWL PLUS และนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ KWL PLUS มีการคิดสังเคราะห์ความสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA นอกนั้นไม่แตกต่างกัน และ 3) นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ CIPPA และนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ KWL PLUS มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดสังเคราะห์และเจตคติต่อวิชาภาษาไทยไม่แตกต่างกัน

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด พบว่ามีผู้สนใจนำวิธีสอนและเทคนิคดังกล่าวมาใช้ในการวิจัย ดังนี้

เอคาร์ (Akar, 2005) ได้ศึกษาผลของวิธีการเรียนรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5E ที่มีต่อความเข้าใจในเรื่องกรด-เบส ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องกรด-เบสของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5E กับวิธีสอนแบบปกติ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องกรด-เบส แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และแบบสอบถามความคิดเห็นต่อวิชาเคมี ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ของกลุ่มที่ได้เรียนด้วยวิธีสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5E สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติ นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิชาเคมีและมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ดียิ่งขึ้น

แคมป์เบล (Campbell, 2006) ได้ศึกษาผลของรูปแบบการเรียนรู้แบบ 5E ต่อความเข้าใจ เรื่องแรงและการเคลื่อนที่ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า หลังจากให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยรูปแบบ การเรียนรู้แบบวัฏจักร 5E นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องแรงและการเคลื่อนที่และความสามารถในการ สรุปรูปร่างเพิ่มมากขึ้น

อาชราฟ (Ashcraft, 2006) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการเรียนเรื่องฤดูกาล โดยใช้ วิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวนและวิธีสอนแบบบรรยาย โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ เปรียบเทียบความเข้าใจในการเรียนเรื่องฤดูกาลโดยใช้วิธีการสอนแบบสืบสวนสอบสวนและวิธีสอน แบบบรรยาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษารายวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพทั่วไป สาขา การประถมศึกษา มหาวิทยาลัย Midwestern University จำนวน 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องฤดูกาล ผลการวิจัยพบว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนของ นักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ คะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนที่ ได้รับการสอนแบบสืบสวนสอบสวนสูงกว่าคะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบ บรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ที่ได้รับการ สอนแบบบรรยายแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลัง เรียนของนักเรียนที่ใช้วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เซฮาน, เกอนเกอร์ และอินชิ (Seyhan, Güngör, & Inci, 2007) ได้ศึกษาเรื่องผลของ การจัดการเรียนรู้แบบ 5E ในการสอนเรื่องกรด-เบสในวิชาเคมี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องกรด-เบสในวิชาเคมีที่สอนโดยใช้การจัดการเรียนการสอนแบบ 5E กับวิธีสอนแบบปกติ 2) ศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาเคมี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้วิชาเคมี และแบบทดสอบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาเคมี ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบ 5E สูงกว่า การจัดการเรียนการสอนแบบวิธีปกติ และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 5E มากกว่า แบบปกติ และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาเคมีมากยิ่งขึ้น

ซาคาเรีย อั้งถึงโน จำเนียร เล็กสุมา (จำเนียร เล็กสุมา, 2552) ได้ศึกษาการใช้แผนที่ อธิบายความหมายของคำ (Semantic Mapping) เพื่อช่วยความเข้าใจในการอ่าน โดยใช้กลุ่ม การทดลองสองกลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ได้รับการสอนการใช้แผนที่อธิบายความหมายของคำ และ 2) กลุ่ม ที่ได้รับการสอนแบบดั้งเดิม ผลการทดลองพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนที่ อธิบายความหมายของคำสามารถตอบคำถามการวัดผลได้ดีกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการจัด การเรียนรู้โดยใช้แผนที่อธิบายความหมายของคำ

โชลา และ ชุมบา (Chola & Shumba, 2016) ได้ศึกษาผลของรูปแบบการสอนแบบ 5Es ของกลุ่มนักศึกษา BSCS ต่อความเข้าใจในเรื่องกรด-เบส ในวิชาเคมี 5070 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการสอนแบบ 5Es ของกลุ่มนักศึกษา BSCS ต่อความเข้าใจในเรื่องกรด-เบส ในวิชาเคมี 5070 2) ศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการสอนแบบ 5Es ของกลุ่มนักศึกษา BSCS ต่อความเข้าใจในเรื่องกรด-เบส กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของ Roan Antelope Secondary School ในสาธารณรัฐแซมเบีย จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียนเรื่องกรด-เบส และแบบวัดเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนรูปแบบการสอนแบบ 5Es ของกลุ่มนักศึกษา BSCS ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 13.02 หลังเรียนมีค่าเฉลี่ย 15.44 นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงความคิดรวบยอดเรื่องกรด เบส กับสิ่งที่อยู่ในชีวิตจริงได้ นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอน

สรุป

การศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับโครงสร้าง มาตรฐาน ตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาหลักสูตรโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เกี่ยวกับสาระสำคัญของหลักสูตร สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คำอธิบายรายวิชาและตัวชี้วัดรายวิชาภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการเรียนวรรณคดี ความสำคัญและคุณค่าของการเรียนวรรณคดีไทย ความหมายของวรรณคดี วัตถุประสงค์ของการสอนวรรณคดี และแนวทางการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย จากนั้นศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ตอบสนองต่อหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีกระบวนการคิดและแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้พัฒนาตนเองได้ โดยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ได้แก่ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ความเป็นมาของวิธีสอน ความหมาย ขั้นตอน ประโยชน์ ข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด จึงสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดมุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการคิด หาเหตุผลหลักฐาน เพื่อสืบค้นหาความรู้ วิเคราะห์ วิจาร์ณ อภิปรายและสรุปข้อมูลการศึกษาค้นคว้า สามารถทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ค้นหาความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้อรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระวรรณคดีวรรณกรรม มีทักษะการคิดขั้นสูงและมีความรู้ที่คงทนเนื่องจากเป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการสืบเสาะหาความรู้ และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวมีการสอบก่อนและหลัง (The One-Group Pretest-Posttest Design) มีรูปแบบการวิจัยดังต่อไปนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557) ตารางที่ 5 แบบแผนการวิจัยแบบ The One-Group Pretest-Posttest Design

กลุ่มทดลอง	T1	X	T2

T1 แทนการสอบก่อนเรียน
 X แทนการทดลองสอนโดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด
 T2 แทนการสอบหลังเรียน

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

- 1.1 ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 1.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2. ขั้นสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- 2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 2.2 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3. ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัยเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบสมมติฐาน

4. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผล

รายละเอียดของการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1.1 ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.1.2 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีวรรณกรรมไทย

1.1.3 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

1.1.4 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.1.5 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

1.2 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 4 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 96 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 24 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

1.3 ตัวแปรที่ศึกษา

1.3.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) คือวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

1.3.2 ตัวแปรตาม (dependent Variable) ได้แก่

1.3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี

1.3.2.2 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

2. ชั้นสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่ใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ จำนวน 7 แผน แผนละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 คาบ

2.1.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2.1.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1. ขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่ใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

2.2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2.1.2 ศึกษาตำราเอกสารในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

2.2.1.3 วิเคราะห์หลักสูตรหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา และเนื้อหารายวิชาภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

2.2.1.4 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

2.2.1.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 7 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที โดยให้เนื้อหาการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) ตัวชี้วัด คำอธิบายรายวิชา และเนื่อหารายวิชาภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยมีเนื้อหาของแผน ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 รู้เรื่องพระอภัยมณี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 วิเคราะห์ตัวละครในพระอภัยมณี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 วิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในพระอภัยมณี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 วิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมในพระอภัยมณี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 รู้เรื่องบทพากย์รามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 วิเคราะห์ตัวละครในบทพากย์รามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 วิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์และคุณค่าด้านสังคมในบทพากย์โขนรามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน

แผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 7 แผนข้างต้น ใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engage) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสร้างความสนใจของนักเรียน ผู้สอนอาจจะสร้างสถานการณ์หรือปัญหาโดยใช้สื่อต่าง ๆ ในการกระตุ้นและเร้าให้นักเรียนเกิดความสนใจ สงสัยและเกิดคำถามในการเรียน 2) ขั้นสำรวจ (Explore) ในขั้นนี้นักเรียนจะเป็นผู้กำหนดแนวทางในการสำรวจค้นคว้าข้อมูลที่สงสัยหรือประเด็นที่ต้องการค้นคว้าแล้วรวบรวมข้อมูล 3) ขั้นอธิบาย (Explain) เมื่อนักเรียนได้ข้อมูลจากการสำรวจ ศึกษา ค้นคว้าแล้ว จึงนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์ สรุปผลเป็นความรู้หรือความคิดรวบยอดและนำเสนอในรูปแบบของแผนที่ความคิด (Mind-Mapping) 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaborate) นักเรียนนำเสนอความรู้หรือความคิดรวบยอดจากการวิเคราะห์และสรุปผล 5) ขั้นประเมินผล (Evaluate) ครูเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้จากการสรุปและสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนในรูปแบบแผนที่ความคิด (Mind-Mapping) ซึ่งมีรายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 กำหนดการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

แผนการจัดการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	เรื่อง	เวลา (คาบ)
แผนที่ 1	1. สรุปเนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับที่ยากยิ่งขึ้นได้	รู้เรื่องพระอภัยมณี	2
แผนที่ 2	1. สรุปเนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับที่ยากยิ่งขึ้นได้ 2. วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรม พร้อมยกเหตุผลประกอบได้ 3. สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้	วิเคราะห์ตัวละครในพระอภัยมณี	2
แผนที่ 3	2. วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรม พร้อมยกเหตุผลประกอบได้	วิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในพระอภัยมณี	2
แผนที่ 4	2. วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรม พร้อมยกเหตุผลประกอบได้	วิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมในพระอภัยมณี	2
แผนที่ 5	1. สรุปเนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับที่ยากยิ่งขึ้นได้	รู้เรื่องบทพากย์รามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน	2
แผนที่ 6	1. สรุปเนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรมและวรรณกรรมท้องถิ่นในระดับที่ยากยิ่งขึ้นได้ 2. วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรม พร้อมยกเหตุผลประกอบได้ 3. สรุปความรู้และข้อคิดจากการอ่านเพื่อประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้	วิเคราะห์ตัวละครในบทพากย์รามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน	2
แผนที่ 7	2. วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรม พร้อมยกเหตุผลประกอบได้	วิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์และคุณค่าด้านสังคมในบทพากย์รามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน	2
รวม			14

2.2.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องทางด้านเนื้อหา การใช้ถ้อยคำ จากนั้นปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม

2.2.1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิควิธีสอน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557 : 177)

+1	หมายถึง	แน่ใจว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม
-1	หมายถึง	แน่ใจว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไม่มีความเหมาะสม

สูตรการคำนวณ

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ

IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้กับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและการวัดและประเมินผลได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.67 - 1.00

2.2.1.8 ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน ในเรื่องจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อให้แผนการจัดการเรียนรู้มีความถูกต้องสมบูรณ์

2.2.1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ในชั้นตอนที่ 3 เป็นชั้น

อธิบายและเขียนแผนที่ความคิด ทำให้ทราบว่านักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของแผนที่ความคิด ซึ่งผู้วิจัยได้อธิบายเพิ่มเติมให้นักเรียนเข้าใจภายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2.1.10 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน

2.2.2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งใช้ทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

2.2.2.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 5 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 รายวิชาภาษาไทย 6 วรรณคดีกับชีวิต

2.2.2.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการ วิธีการสร้างเครื่องมือการวัดและประเมินผล

2.2.2.3 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีสาระเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวรรณคดี

2.2.2.4 สร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบตามแนวคิดของ Bloom โดยใช้เนื้อหาวรรณคดีวรรณกรรมไทย 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องพระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรและบาทพากย์โขนรามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน มีรายละเอียด ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การวิเคราะห์ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีตามแนวคิดของ Bloom

เรื่อง	วัตถุประสงค์	ความรู้ ความจำ	ความ เข้าใจ	การ นำไปใช้	การ วิเคราะห์	การ สังเคราะห์	การ ประเมิน ค่า	จำนวน ข้อ
พระอภัยมณี ตอนพระ อภัยมณีหนีนางผีเสื้อ สมุทร		2	2	3	3	2	3	15
บาทพากย์โขนรามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน		2	2	3	3	2	3	15
รวม (ข้อ)		4	4	6	6	4	6	30

2.2.2.5 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี แบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 50 ข้อ โดยมีสัดส่วนตามวัตถุประสงค์

2.2.2.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี และตารางวิเคราะห์ข้อสอบ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษา เพื่อปรับปรุงและแก้ไข โดยปรับปรุงข้อคำถามที่ไม่เหมาะสม มีความกำกวม และไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2.2.7 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคนิควิธีสอนและผู้เชี่ยวชาญทางด้านการวัดและประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้องและความตรงของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยกำหนดให้มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งได้ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67 - 1.00

2.2.2.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 24 คน ที่เคยได้รับการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาวรรณคดี เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร และ บทพากย์โขนรามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัด

2.2.2.9 นำผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีมาวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20 - 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.20 - 1.00 จำนวน 30 ข้อ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อเพื่อหาค่าความยาก (p) อยู่ระหว่าง 0.25 - 0.75 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.25 - 0.67

2.2.2.10 คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อสอบปรนัย โดยใช้สูตร KR-20 (Kuder and Richardson -20) ผลปรากฏว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

2.2.2.11 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีจำนวน 30 ข้อ ที่วิเคราะห์คุณภาพและตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน เรียบร้อยแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest)

2.2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.2.3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม

2.2.3.2 กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างแบบสอบถาม โดยตั้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาว่า เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

2.2.3.3 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศการเรียนและด้านประโยชน์ที่ได้รับ โดยใช้การวัดความคิดเห็น 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert) จากหนังสือคู่มือการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยของสำนักทดสอบทางการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ, 2539) ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ระดับคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

ความคิดเห็น	ระดับคะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	5
เห็นด้วยมาก	4
เห็นด้วยปานกลาง	3
เห็นด้วยน้อย	2
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1

โดยใช้เกณฑ์การแปลผล (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557 : 196) ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 เกณฑ์การแปลผลระดับคะแนนความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.50-5.00	มากที่สุด
3.50-4.49	มาก
2.50-3.49	ปานกลาง
1.50-2.49	น้อย
1.00-1.49	น้อยที่สุด

2.2.3.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การใช้ภาษาเพื่อปรับปรุงและแก้ไข

2.2.3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การใช้ภาษา (Index of Item Objective Congruence : IOC) เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องกันในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ซึ่งผลจากการตรวจสอบได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.67 - 1.00

2.2.3.6 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไข โดยปรับข้อความให้สื่อความหมายและเหมาะสม

2.2.3.7 นำแบบสอบถามไปใช้เก็บข้อมูลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

3. ขั้นตอนการวิจัย

การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการทดลอง ดังนี้

3.1 ก่อนดำเนินการทดลอง ได้มีการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ จำนวน 30 ข้อ เพื่อใช้สำหรับเปรียบเทียบกับแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest)

3.2 ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) จากนั้นหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนที่ได้

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มตัวอย่างด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด จำนวน 7 แผน แผนละ 2 คาบ รวมเวลาทั้งสิ้น 14 คาบ

3.4 ระยะเวลาในการทดลอง ทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560

3.5 นำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) แต่นำมาสลับข้อคำถามทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง

3.6 นำแบบสอบถามความคิดเห็น ไปสอบถามความคิดเห็นกับกลุ่มตัวอย่าง

3.7 ตรวจสอบให้คะแนนการทำแบบทดสอบหลังเรียน แล้วนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐาน

4. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการทดลอง ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ค่าสถิติของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการตั้งคำถามโดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเทียบกับเกณฑ์ระดับความคิดเห็น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด 2) ศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดโดยทดสอบค่าทีแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยวไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

การทดสอบ	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig.
ก่อนการจัดการเรียนรู้	24	30	15.50	3.96	9.85*	.000
หลังการจัดการเรียนรู้	24	30	22.46	2.60		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 10 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีก่อนเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 15.50 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 3.96 ส่วนคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 22.46 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 2.60 เมื่อตรวจสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดจำแนกเป็นภาพรวมและรายด้าน จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการเรียน และด้านประโยชน์ที่ได้รับ โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็น ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการศึกษาคำความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย	ลำดับที่
1	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้				
1.1	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิด สืบค้นหาความรู้ และรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง	4.50	0.51	มากที่สุด	1
1.2	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและจดจำได้นานขึ้น	4.42	0.58	มาก	2
1.3	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดน่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น	4.42	0.46	มาก	2
	รวม	4.40	0.33	มาก	3

ตารางที่ 11 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย	ลำดับ ที่
2	ด้านบรรยากาศในการเรียน				
2.1	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน	4.63	0.49	มากที่สุด	1
2.2	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับเพื่อน	4.50	0.59	มากที่สุด	3
2.3	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและตั้งใจมากขึ้น	4.42	0.50	มาก	4
2.4	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้	4.58	0.58	มากที่สุด	2
	รวม	4.53	0.29	มากที่สุด	1
3	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ				
3.1	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผลเป็นลำดับขั้นตอน	4.54	0.51	มากที่สุด	1
3.2	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.42	0.58	มาก	2

ตารางที่ 11 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย	ลำดับ ที่
3	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ (ต่อ)				
3.3	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดและทำงานอย่างเป็นระบบ	4.42	0.50	มาก	2
	รวม	4.46	0.32	มาก	2
	รวมทุกด้าน	4.47	0.31	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นรายด้าน พบว่า ด้านบรรยากาศในการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.29) รองลงมาคือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.32) และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.33) อยู่ในระดับมากตามลำดับ

พิจารณาด้านรายละเอียดพบว่า ด้านบรรยากาศในการเรียน ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือ การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.58) ลำดับต่อมา คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับเพื่อน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.59) และการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและตั้งใจมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.50)

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผลเป็นลำดับขั้นตอน

อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.54, S.D. = 0.51) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากันสองประเด็น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.58) และการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการคิดและทำงานอย่างเป็นระบบ (\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.50)

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิด สืบค้นหาความรู้ และรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.50, S.D. = 0.51) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากันสองประเด็น คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและจดจำได้นานขึ้น (\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.58) และการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดน่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น (\bar{X} = 4.42, S.D. = 0.50)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบแผนการวิจัยการทดลองกลุ่มเดียว มีการสอบก่อนและหลัง การทดลอง (The One – Group Pretest – Posttest Design) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด 2) ศึกษาระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค) อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 24 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ตัวแปรต้น คือ วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการสอนโดยใช้แผนที่ความคิด ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีและความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้วรรณคดีที่ใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ที่ผ่านการตรวจค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.67 - 1.00 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนวรรณคดี เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.67 - 1.00 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.25 - 0.75 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.25 - 0.67 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.85 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ โดยประเมินในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการเรียน และด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.67 - 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดใช้การทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นรายด้านพบว่าด้านบรรยากาศในการเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านประโยชน์ที่ได้รับและด้านการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากรองลงมาตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนด้วยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วรรณคดีโดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดและการสืบค้นสำรวจตรวจสอบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงความรู้และสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการสังเกตสิ่งที่ยากรู้ ร่วมกันอภิปราย สรุปข้อค้นพบศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความรู้ที่สมบูรณ์ เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่คงทน เนื่องจากเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากตนเอง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเรียนและชีวิตประจำวัน โดยสามารถวิเคราะห์ผลจากการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนของผู้เรียนได้ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engage) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนโดยการจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์เพื่อสร้างความสนใจผู้เรียน กระตุ้นและเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สงสัยและเกิดคำถามในการเรียน 2) ขั้นสำรวจ (Explore) เป็นกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนวิเคราะห์ปัญหา

กำหนดแนวทางในการสำรวจค้นคว้าข้อมูลที่สงสัยหรือประเด็นที่ต้องการค้นคว้าแล้วรวบรวมข้อมูลจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ 3) ชั้นอธิบาย (Explain) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าและรวบรวมมาวิเคราะห์ สรุปผลเป็นความรู้หรือความคิดรวบยอด 4) ชั้นขยายความรู้ (Elaborate) นักเรียนนำเสนอความรู้หรือความคิดรวบยอดจากการวิเคราะห์และสรุปผล 5) ชั้นประเมินผล (Evaluate) ครูเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ โดยการสำรวจตรวจสอบอภิปรายผลการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนฝึกการคิดวิเคราะห์วรรณคดี ประยุกต์ใช้ความรู้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนเกิดความเข้าใจในการเรียนวรรณคดีมากขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552 : 80) ที่กล่าวไว้ในแนวทางเดียวกันว่า กระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ในการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดอย่างเต็มที่ ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทำให้สามารถจดจำความรู้ได้นานและนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้ อีกทั้งยังเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียน นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนมีโอกาสได้ฝึกความคิดและการปฏิบัติ ได้เรียนรู้วิธีจัดระบบความคิดและวิธีแสวงหาความรู้ด้วยตนเองทำให้ความรู้ที่ได้รับคงทน

นอกจากนี้การใช้เทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (Mind-Mapping) ตามแนวคิดของบุชาน ร่วมกับวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้แบบ 5 ขั้นตอน เป็นวิธีการที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เนื่องจากเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด เป็นเทคนิคที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถจัดลำดับความคิดและความรู้อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนสามารถนำเสนอข้อมูลได้อย่างเป็นขั้นตอน ฝึกทักษะการคิด เกิดกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อรรถคดีได้ใช้เทคนิคการใช้แผนที่ความคิดความคิด ในกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ขั้นที่ 3 คือ ชั้นอธิบาย (Explain) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาวิเคราะห์ สรุปผลเป็นความรู้หรือความคิดรวบยอด จัดลำดับความคิดและการเชื่อมโยงข้อมูลให้สัมพันธ์กัน แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปแบบแผนที่ความคิดความคิด ซึ่งเป็นวิธีการส่งเสริมให้ผู้เรียนสรุปความคิดรวบยอดด้วยตนเอง สอดคล้องกับสถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2557 : 81) ที่กล่าวว่า แผนที่ความคิดตามแนวคิดของบุชาน เหมาะสมสำหรับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ มโนทัศน์ ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการสรุปความรู้ด้วยตนเอง

ดังนั้นวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปัทมาภรณ์ พรตวงคำ (2555 : 100-101) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรมโดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรมดีขึ้นตามลำดับ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรม อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก คิดเป็นร้อยละ 83.63 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรพิมล หงษ์น้อย (2559 : 69-70) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง มัทนะพาธาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง มัทนะพาธาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการศึกษาของรัตติกาล บุญอาจ (2555 :100-105) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับวิธีการสอนแบบใช้แผนผังมโนทัศน์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มที่สอนโดยวิธีการสอนแบบใช้แผนผังมโนทัศน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่สอนโดยวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่สอนโดยวิธีการสอนแบบใช้แผนผังมโนทัศน์มีค่าเฉลี่ยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นรายด้านพบว่าด้านบรรยากาศในการเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ด้านประโยชน์ที่ได้รับและด้านการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากรองลงมาตามลำดับ

ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับแผนที่ความคิด ด้านบรรยากาศในการเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้จัดสถานการณ์เป็นที่ปรึกษา ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญใน

การจัดการเรียนรู้ ซึ่งทำให้การเรียนรู้เกิดความสุขสนทนานเพลิดเพลิน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับเพื่อนอย่างเป็นอิสระ ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจเรียนและตั้งใจเรียนมากขึ้น ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทำให้บรรยากาศในการเรียนรู้ สนุกสนานและเป็นกันเอง สอดคล้องกับ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2549 : 36-37) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนฝึกคิด สังเกต ถามตอบ สื่อสาร เชื่อมโยงบูรณาการ บันทึก นำเสนอ วิเคราะห์ วิจัย สร้างองค์ความรู้ โดยมีครูเป็นผู้กำกับควบคุม ดำเนินการให้คำปรึกษา ชี้แนะ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจ กระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับแผนที่ความคิด รองลงมาคือด้านประโยชน์ที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผลเป็นลำดับขั้นตอน โดยเฉพาะการเรียนรู้วรรณคดี ผู้เรียนได้ฝึกวิเคราะห์เนื้อหา ตัวละครและคุณค่าของวรรณคดี ได้ข้อคิดคติธรรมต่าง ๆ ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งช่วยพัฒนาทักษะการคิดและทำงานอย่างเป็นระบบเนื่องจากผู้เรียนต้องนำความรู้ที่ได้รวบรวมจากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ มาวิเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอดและนำเสนอข้อมูลในรูปแบบของแผนที่ความคิด (Mind-Mapping) ด้านต่อมาคือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิด ได้ลงมือปฏิบัติสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง มีการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อคลายข้อสงสัย ระดมความคิด อภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น กระทั่งค้นพบคำตอบ ความรู้ แนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและจดจำความรู้ได้นานขึ้น กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น

จากผลการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าว เป็นเหตุผลสำคัญที่สนับสนุนว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อสังเกตจากประสบการณ์ตรงที่อาจก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. บรรณคดีที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด ควรเป็นบรรณคดีที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีเนื้อหาที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความสงสัย เพื่อสืบค้นข้อมูลความรู้ด้วยตนเอง
2. ครูผู้สอนควรศึกษาข้อมูลและขั้นตอนของวิธีแบบสอนสืบเสาะหาความรู้และเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดอย่างละเอียด ทำความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่เพื่อจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนและสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างราบรื่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดกับเนื้อหาอื่น ๆ สารอื่น ๆ หรือกลุ่มสาระอื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษาการใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดเพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ควรมีการศึกษาการใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดในระดับชั้นอื่น ๆ

รายการอ้างอิง

- Akar, E. (2005). *Effectiveness of 5E learning cycle model on students' understanding of acid-base concepts* (Master Degree), Middle East Technical University,
- Ashcraft, P. G. (2006). *A comparison of student understanding of seasons using inquiry and didactic teaching methods*. Paper presented at the AIP Conference Proceedings.
- Campbell, M. A. (2006). *The Effects Of The 5e Learning Cycle Model On Students' understanding Of Force And Motion Concepts*. University of Central Florida Orlando, Florida,
- Chola, J., & Shumba, O. (2016). Impact of the BSCS 5Es Model on Zambian Grade 11 Learners' Comprehension and Attitudes on Acid-Base Concepts in Chemistry 5070. *Eurasian Journal of Physics & Chemistry Education*, 8(1).
- Seyhan, Güngör, & Inci. (2007). The effect of 5E learning model on teaching of acid-base topic in chemistry education/Los efectos del modelo 5E de aprendizaje en la enseñanza del tema " Ácidos-bases" en química. *Journal of Science Education*, 8(2), 120.
- Suchman, J. R. (1964). The elementary school training program in scientific inquiry. *AV Communication Review*, 246-247.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2539). คู่มือการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.
- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2546). คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.
- กลุ่มโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค. (2555). หลักสูตรระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของกลุ่มโรงเรียน วิทยาศาสตร์ ภูมิภาค พุทธศักราช 2554 ฉบับปรับปรุง 2555. นครศรีธรรมราช: จุฬาราชวิทยาลัย นครศรีธรรมราช.
- กุสุมา รักขมณี. (2547). *วรรณสารวิจัย*. กรุงเทพฯ: แม่คำผาง.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2527). *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2517). *วรรณกรรมไทย* กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- จำเนียร เล็กสุมา. (2552). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความจากนิทานส่งเสริมคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด. (ปริญญาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเตอร์คอปอเรชัน.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). ศิลปะการสอนเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: วิพรินทร์.
- ชาติรี เกิดธรรม. (2545). เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช.
- ชาติรี สำราญ. (2542). หลากหลายวิธีสอนที่ไม่หลอกหลอนวิธีเรียนรู้. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสตรี-สฤณีวงศ์.
- ดาวรุ่ง อยู่ยั้งยืน. (2555). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). การสอนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ทิตนา แคมณี. (2550). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมณี. (2554). ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญา ผลอนันต์. (2541). ใช้หัวคิด. กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว.
- บัวลอง บรรเลงการ. (2547). การพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องพระอภัยมณี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แผนที่ความคิดและกระบวนการกลุ่ม. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- ประดิษฐ์ กลัดประเสริฐ. (2522). วรรณกรรมวิจารณ์และแนวทางการวิจารณ์วรรณกรรม. พิษณุโลก: วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม.
- ประกาศศรี สีหอำไพ. (2535). วิธีการสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปัญญา บริสุทธิ์. (2534). วิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยประเภท. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปัทมาภรณ์ พรดวงคำ. (2555). การพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์วรรณกรรมโดยใช้การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านเข็กน้อย จังหวัดเพชรบูรณ์. (ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- พรพิมล หงษ์น้อย. (2559). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่องมัทนะพาธาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E). (ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร,
- พิริยพงศ์ เตชะศิริยีนง. (2552). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนแบบสืบสวนโดยใช้เกมคณิตศาสตร์ เรื่อง การให้เหตุผล. (การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนคริ

นทรวิโรฒ,

พองจันทร์ สุขยิ่ง และคณะ. (2555). *วรรณคดีและวรรณกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 5 ed.). กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า.

รัตติกาล บุญอาจ. (2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับวิธีการสอนแบบใช้แผนผังมโนทัศน์. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยรามคำแหง,

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554*. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้น.

รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2523). *ความรู้ทั่วไปทางภาษาและวรรณกรรมไทย ตอนที่ 3 วรรณคดีไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

รินฤทัย สัจจพันธุ์. (2544). *วรรณคดีศึกษา*. กรุงเทพฯ: ธารปัญญา.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2548). *เทคนิคและยุทธวิธีพัฒนาทักษะการคิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2541). *การจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.

วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2542). *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: บริษัท แอล ที เพรส.

วิณา ประชากุล, & ประสาท เนื่องเฉลิม. (2553). *รูปแบบการเรียนการสอน*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วีรุธ มาฆะศิรานนท์. (2542). *สุดยอดวิธีอ่านตำรา*. กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เน็ท.

ศรีญาดา เทียมหมอก. (2557). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ด้วยแบบฝึกการอ่านจับใจความโดยใช้สาระท้องถิ่นร่วมกับแผนที่ความคิด. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศิลปากร,

ศรีวิไล ดอกจันทร์. (2529). *การสอนวรรณกรรมวรรณคดีไทย*. เชียงใหม่: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สถาบันภาษาไทย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *การพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนสื่อความ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2549). *เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการเผยแพร่ ขยายผลและอบรมรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน เพื่อพัฒนากระบวนการคิดระดับสูง*. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). *แนวคิดในการพัฒนาคนและกระบวนการเรียนรู้*. ข้าราชการครู, ปีที่ 19(ฉบับที่ 6 (สิงหาคม - กันยายน 2542)), 11.

สาโรช โศภีรักษ์. (2546). *นวัตกรรมการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: บั๊ค พอยท์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *สนุกกับวรรณคดี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). คู่มือการเรียนการสอนภาษาไทย คิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์ : เรียงความ ย่อความและสรุปความ (พิมพ์ครั้งที่ 2 ed.). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- สำลี รักสุทธี. (2543). ทางก้าวสู่ครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: พัฒนาการศึกษา.
- สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม. (2538). วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3 ed.). กรุงเทพฯ: ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธีธิดา บรรณารักษ์. (2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดสังเคราะห์และเจตคติต่อวิชาภาษาไทย เรื่อง োলঙ্গการภาพพจน์บทพากย์เอราวัณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้แบบ CIPPA กับการจัดการเรียนรู้ แบบ KWL- PLUS. (การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- สุรศักดิ์ ทลาบมาลา. (2532). สารพัฒนาหลักสูตร. ม.ป.พ.
- สุวิทย์ มูลคำ, & อรทัย มูลคำ. (2545). 21 วิธีจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนากระบวนการคิด (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ไสว พักขาว. (2544). หลักการสอนสำหรับการเป็นครูมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: เอ็มพันธ์.
- อัจฉิมา เกิดผล, ท. (2545). การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวรรณคดีไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายมัธยมที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับวิธีสอนแบบปกติ. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิงอร สุพันธุ์วนิช และคณะ. (2554). ชุดฝึกอบรมครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง. . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย

1. อาจารย์ ดร.พัชรินทร์ สุริยวงศ์

วุฒิ	ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย เกียรตินิยมอันดับ 2) ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาไทย) ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
ตำแหน่ง	อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย
สถานที่ทำงาน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2. นายสุรพล ทองเหลือ

วุฒิ	ครุศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย)
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค)

3. นางสาวสนฤดี ศรีสวัสดิ์

วุฒิ	ครุศาสตรบัณฑิต (คณิตศาสตร์) การศึกษามหาบัณฑิต (การมัธยมศึกษา กลุ่มการสอนคณิตศาสตร์) การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค)

แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 วิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมในพระอภัยมณี

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องพระอภัยมณี

ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

รายวิชา ภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต)

จำนวน 1.5 หน่วยกิต

เวลา 2 คาบ (คาบละ 50 นาที)

ผู้สอน นางสาวปิยนุช แหวนเพชร

โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เพชรบุรี (โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค)

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจาร์ณวรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัด 2. วิเคราะห์วิถีไทยและคุณค่าจากวรรณคดีและวรรณกรรม พร้อมยกเหตุผลประกอบได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถวิเคราะห์วิถีไทย คุณค่าด้านสังคมจากเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรได้
2. นักเรียนสรุปความรู้แล้วนำเสนอในรูปแบบของแผนที่ความคิดได้

สาระสำคัญ

วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรนั้น เป็นวรรณคดีไทยที่มีเนื้อหาแบบไทย ๆ ดังนั้นเนื้อเรื่องจึงมีการสอดแทรกอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของคนไทยเข้าไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อ รวมถึงค่านิยมต่าง ๆ สิ่งเหล่านี้เราเรียกว่าคุณค่าด้านสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่จะปรากฏในวรรณคดีไทยทุกเรื่อง การศึกษาและการวิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมจากวรรณคดีเรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาของเรื่องได้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ได้รับไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระการเรียนรู้

ความรู้

1. เรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร
2. คุณค่าด้านสังคมเรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

ทักษะ/กระบวนการ

1. ทักษะการคิด
2. ทักษะการอ่าน
3. ทักษะการเขียน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา

ชิ้นงาน/ภาระงาน

1. การเขียนสรุปความรู้โดยนำเสนอในรูปแบบของแผนที่ความคิด
2. ใบงาน เรื่อง การวิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมจากเรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engage)

1. ครูสุ่มถามนักเรียนว่า คนในครอบครัวหรือคนใกล้ตัวนักเรียนซื้อหวยหรือลอตเตอรี่หรือไม่ และบุคคลเหล่านั้นนำเลขมาจากที่ใด จากนั้นโยงเข้าสู่เรื่องความเชื่อและคุณค่าด้านสังคมที่ปรากฏในวรรณคดีและวรรณกรรม

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจ (Explore)

2. นักเรียนระดมความคิดเกี่ยวกับความเชื่อและคุณค่าด้านสังคมที่มักปรากฏในวรรณคดีวรรณกรรมไทย จากนั้นครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับคุณค่าทางด้านสังคม
3. นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ 4 การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีวรรณกรรมด้านสังคม โดยมีครูคอยอธิบายความรู้เพิ่มเติม
4. นักเรียนทำใบงานที่ 4 เรื่องการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีวรรณกรรมด้านสังคม จากนั้นครูและนักเรียนอภิปรายคำตอบร่วมกัน

คาบที่ 2

ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบาย (Explain)

5. นักเรียนศึกษาเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร
6. นักเรียนวิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมจากเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรตามหัวข้อที่กำหนดในใบงานที่ 5 การวิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมจากเรื่อง พระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร
7. นักเรียนสรุปความรู้จากการวิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมจากเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร โดยนำเสนอเป็นแบบแผนที่ความคิด
8. นักเรียนตรวจสอบความครบถ้วนถูกต้องของแผนที่ความคิดของตนเอง จากนั้นตกแต่งให้สวยงามตามความเหมาะสม

ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaborate)

9. นักเรียนแต่ละคนออกมานำเสนอแผนที่ความคิดของตนเอง นักเรียนคนที่เหลือนำเสนอในประเด็นที่แตกต่างออกไป โดยครูและนักเรียนอภิปรายความรู้ร่วมกัน

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมินผล (Evaluate)

10. ครูประเมินการเขียนสรุปความรู้แบบแผนที่ความคิดของนักเรียน โดยการติชมและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 4 เรื่องการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีวรรณกรรมด้านสังคม
2. ใบงานที่ 4 เรื่องการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีวรรณกรรมด้านสังคม
3. ใบงานที่ 5 การวิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมจากเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร
4. หนังสือแบบเรียนวรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การวัดและการประเมินผล

วิธีการประเมิน

1. สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ตรวจใบงาน
3. ตรวจผลงานการเขียนแผนที่ความคิด

เครื่องมือการประเมิน

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. แบบประเมินความสามารถในการเขียนแผนที่ความคิด

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนรายบุคคล
วิชาภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1
1. ความสนใจ กระตือรือร้นใน การเรียนรู้	มีความสนใจและ กระตือรือร้นในการ เรียนตลอดเวลา	มีความสนใจและ กระตือรือร้นในบาง เวลา พุดคุยนอกเรื่อง บ้าง 1-2 ครั้งในคาบ	ขาดความสนใจและ ความกระตือรือร้น พุดคุยนอกเรื่อง มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป
2. การมีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรม เช่น ตอบคำถาม	มีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมสม่ำเสมอ ตลอดคาบ ตอบ คำถามทุกครั้งที่ครู ถาม	มีส่วนร่วมในการทำ กิจกรรมสม่ำเสมอ ตลอดคาบ ตอบ คำถามที่ครูถาม 1-2 ครั้ง	ขาดการมีส่วนร่วมใน การทำกิจกรรม ไม่ ตอบคำถามที่ครูถาม
3. ความ รับผิดชอบ ต่องานที่ได้รับ มอบหมาย	มีความรับผิดชอบต่อ งานที่ได้รับ มอบหมายอย่างดี ทำงานเสร็จและส่ง ตามเวลาทุกครั้ง	มีความรับผิดชอบต่อ งานที่ได้รับ มอบหมายแต่ทำงาน ไม่เสร็จและส่งไม่ ทันเวลา 1-2 ครั้ง	ขาดความรับผิดชอบ ต่องานที่ได้รับ มอบหมายทำงานไม่ เสร็จและส่งไม่ทันเวลา มากกว่า 3 ครั้งขึ้นไป
4. คุณธรรมในการ เรียน เช่น ความ ขยัน ซื่อสัตย์ มี จิตสาธารณะ	มีคุณธรรมในการ เรียน โดยมีความ ขยัน ซื่อสัตย์ และมี จิตสาธารณะต่อครู และเพื่อนทุกครั้งที่มี โอกาส	มีคุณธรรมในการ เรียน โดยมีความ ขยัน ซื่อสัตย์ และมี จิตสาธารณะต่อครู และเพื่อนบ้าง 1-2 ครั้ง	ขาดคุณธรรมในการ เรียนโดยไม่ขยันเรียน ไม่ซื่อสัตย์และไม่มีจิต สาธารณะต่อครูและ เพื่อน

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
วิชาภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต)

เลข ที่	ชื่อ-สกุล	ความถูกต้อง ชัดเจนของ เนื้อหา			การมี ส่วนร่วม สร้างสรรค์ งานกลุ่ม			ความคิด สร้างสรรค์ใน การนำเสนอ			การตรงต่อ เวลา			รวม
		3	2	1	3	2	1	3	2	1	3	2	1	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม :

.....

.....

เกณฑ์การประเมิน

3	หมายถึง	ดี
2	หมายถึง	พอใช้
1	หมายถึง	ปรับปรุง

ระดับคุณภาพ

10 - 12	คะแนน	หมายถึง	ดี
7 - 9	คะแนน	หมายถึง	พอใช้
4 - 6	คะแนน	หมายถึง	ปรับปรุง

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต)

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	3	2	1
1. ความถูกต้อง ชัดเจนของเนื้อหาที่นำเสนอ	เนื้อหาที่นำเสนอมีความถูกต้อง ชัดเจนในทุกประเด็นมีรายละเอียดครบถ้วน	เนื้อหาที่นำเสนอมีความถูกต้อง ชัดเจน แต่มีข้อผิดพลาดบ้าง 1-2 ประเด็น	เนื้อหาที่นำเสนอขาดความถูกต้อง ชัดเจน และมีข้อผิดพลาด 3 ประเด็นขึ้นไป
2. การมีส่วนร่วมสร้างสรรค์งานกลุ่ม	สมาชิกมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์งานกลุ่ม โดยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และแสดงความคิดเห็นทุกครั้ง	สมาชิกส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์งานกลุ่ม แต่มีสมาชิกในกลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมสร้างสรรค์งานบ้าง 1-2 คน	สมาชิกส่วนใหญ่ มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์งานกลุ่ม แต่มีสมาชิกในกลุ่มที่ไม่มีส่วนร่วมสร้างสรรค์งาน 3 คนขึ้นไป
3. ความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอ	มีความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอ ผลงานที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และมีคุณค่า	ขาดความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอผลงาน แต่เป็นผลงานที่มีคุณค่า	ขาดความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอผลงาน และผลงานไม่มีคุณค่า
4. การตรงต่อเวลา	งานของกลุ่มเสร็จตามกำหนดเวลาและงานมีคุณภาพดี	งานของกลุ่มเสร็จตามกำหนดเวลาแต่งานไม่มีคุณภาพ	งานของกลุ่มเสร็จไม่ทันเวลาที่กำหนดและงานไม่มีคุณภาพ

แบบประเมินความสามารถในการเขียนแผนที่ความคิด
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต)

เลข ที่	ชื่อ-สกุล	ความถูกต้องของ เนื้อหา				การจัดระบบในการ นำเสนอ				ความมีระเบียบ ในการทำงาน				รวม 12
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม :

.....

.....

	เกณฑ์การประเมิน			ระดับคุณภาพ
4	หมายถึง	ดีมาก	14 – 16	คะแนน หมายถึง ดีมาก
3	หมายถึง	ดี	10 – 12	คะแนน หมายถึง ดี
2	หมายถึง	พอใช้	7 – 9	คะแนน หมายถึง พอใช้
1	หมายถึง	ปรับปรุง	4 – 6	คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินความสามารถในการเขียนแผนที่ความคิด
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย 6 (วรรณคดีกับชีวิต)

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	4	3	2	1
1. ความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหา	สรุปความรู้ได้ครบถ้วนและถูกต้องทุกประเด็น	สรุปความรู้ได้ตรงประเด็น ผิดไม่เกิน 1-2 ประเด็น	สรุปความรู้ได้ตรงประเด็น ผิดไม่เกิน 3 ประเด็น	สรุปความรู้ผิดมากกว่า 3 ประเด็น
2. การนำเสนอความรู้ได้ถูกต้องตามลำดับชั้นความสัมพันธ์	นำเสนอเนื้อหาโดยลำดับความคิดหลักและความคิดย่อยได้ถูกต้องครบถ้วนและเนื้อหาสัมพันธ์กัน	นำเสนอเนื้อหาโดยลำดับความคิดหลักและความคิดย่อยผิด 1-2 ตำแหน่ง	นำเสนอเนื้อหาโดยลำดับความคิดหลักและความคิดย่อยผิด 3-4 ตำแหน่ง	นำเสนอเนื้อหาโดยลำดับความคิดหลักและความคิดย่อยผิดตั้งแต่ 5 ตำแหน่งขึ้นไป
3. ความมีระเบียบในการทำงาน	แผนที่ความคิดเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามและสะอาด	แผนที่ความคิดเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่มีร่องรอยการแก้ไข 1-2 ตำแหน่ง	แผนที่ความคิดค่อนข้างเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามมีร่องรอยการแก้ไขไม่เกิน 3 ตำแหน่ง	แผนที่ความคิดขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ขาดความสวยงาม มีร่องรอยการแก้ไขมากกว่า 3 ตำแหน่งขึ้นไป
4. ความสวยงามและสร้างสรรค์	ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดสวยงาม มีความสร้างสรรค์แปลกใหม่	ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดสวยงาม มีความสร้างสรรค์ ขาดความแปลกใหม่	ออกแบบและตกแต่งแผนที่ความคิดสวยงาม แต่มีความสร้างสรรค์น้อย และขาดความแปลกใหม่	ไม่มีการตกแต่งแผนที่ความคิด ขาดความสร้างสรรค์และแปลกใหม่

รายละเอียดเนื้อหาสาระ

คุณค่าด้านสังคมจากเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

1. ความเชื่อในเรื่องความฝัน ซึ่งเป็นความเชื่อที่ผูกพันอยู่กับคนไทย ถ้าฝันดีก็จะเกิดความ

สบายใจ หากเป็นฝันร้ายก็ต้องหาหนทางแก้ไข ซึ่งปรากฏในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร ดังบทประพันธ์

พอม้อยหลักลับจิตนิมิตฝัน	ว่าเทวีอยู่ทีเกาะนั้นเหาะเหิน
มาสังหารผลาญถ้าเียน	แกว่งพะเนินทูนางแหบวางวาย
แล้วอารักษ์ควักล้วงเอาดวงเนตร	สำแดงเดชเหาะกลับไปลับหาย
ทั้งกายสิ้นพรันต์ตัวด้วยกลัวตาย	พอฟื้นกายก็พอแจ้งแสงตะวัน

(พระอภัยมณี : 41)

จากบทประพันธ์เมื่อนางผีเสื้อสมุทรกลับมาจากหาอาหารให้สามีและบุตร ตกกลางคืนนางฝันว่ามีเทวดามาควักเอาดวงตาของนางและหายไป เมื่อตื่นขึ้นมาจากความฝันจึงเล่าเรื่องฝันให้พระอภัยมณีฟัง โดยนางเชื่อว่าเป็นฝันร้าย

2. ความเชื่อเรื่องการสะเดาะเคราะห์ คนไทยมีความเชื่อว่าหากมีสิ่ง ไม่ดีเกิดขึ้นกับตนเอง และ

ครอบครัว มักมีสาเหตุมาจากเคราะห์กรรมหรือโชคชะตา การแก้ไขต้องอาศัยการสะเดาะเคราะห์ ซึ่งความเชื่อนี้ได้ปรากฏในนิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี ดังบทประพันธ์

นี่จะใคร่สะเดาะพระเคราะห์เจ้า	พอบรรเทาโทษที่อาสัณ
เหมือนงอนง้อขอชีวิตแก่เทวี	กลัวแต่ขวัญเนตรพี่จะมีท่า

(พระอภัยมณี : 41)

.....

ตำรานั้นแต่ครั้งตั้งเมรุไกร	ว่าถ้าใครฝันร้ายจะวายปรมาณ
ให้ไปอยู่ผู้เดียวที่ตีนเขา	แล้วอดข้าวอดปลากระยาหาร
ถ้วนสามคืนสามวันจะบันดาล	ให้สำราญรอดตายสบายใจ

(พระอภัยมณี : 42)

จากบทประพันธ์เมื่อนางผีเสื้อสมุทรเล่าความฝันของนางให้พระอภัยมณีฟัง พระอภัยมณีจึงกล่าวว่า เป็นฝันร้ายและได้แนะนำให้นางไปอดอาหารที่เชิงเขาเป็นเวลาสามวันเพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ ซึ่งพระอภัยมณีและสินสมุทรจะใช้เวลาในช่วงนี้ห็นางผีเสื้อสมุทร

3. ความเชื่อเรื่องเทพยดาที่สิงสถิตอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ความเชื่อที่ว่าทุกสถานที่จะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งที่เป็นเทวดา ภูตผี ปีศาจสิงสถิตผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของคนไทยมายาวนาน เมื่อเวลาจะไปพักค้างคืนยังสถานที่ต่าง ๆ ผู้ใหญ่มักจะสอนว่าให้ยกมือไหว้เพื่อขอขมาทุกครั้ง รวมถึงทางสามแพร่งที่คนไทยเชื่อว่าจะมีบรรดาภูตผีอาศัยอยู่จึงมักนำเครื่องเซ่นไปบูชา ซึ่งความเชื่อประการนี้ได้ปรากฏในเรื่อง ดังบทประพันธ์

ฝ่ายปีศาจราชทูตภูตพรายพาล

อสุรีผีเสื้อจิ้งจกถาม

เห็นมนุษย์นวลล่องทั้งสองคน

อลหม่านขึ้นมาหาในสายชล

อยู่ตามเขตแขวงทุกแห่งหน

มาในหวังบ้างหรืออย่างไร

(พระอภัยมณี : 45)

4. ค่านิยมของสังคมไทยที่เด็กต้องเคารพผู้ใหญ่ สังคมไทยเป็นสังคมที่พึ่งพาอาศัยกัน มีความผูกพันกตัญญูรู้คุณและจะให้ความเคารพผู้ใหญ่ เมื่อได้กระทำการใดที่ถือว่าล่วงเกินควรที่จะกล่าวขอโทษ ไม่ควรกระทำการใดที่เป็นการล่วงเกิน ซึ่งค่านิยมประการนี้ได้ปรากฏในคำประพันธ์ดังนี้

พงศ์กษัตริย์ตรีสวณสินสมุทร

พระทรงบำเพ็ญน้างามวิไล

สอนให้บุตรขอสมาธิสมาธิไสย

พระหน่อไทยขอสมาธิขึ้นบ้านาง

(พระอภัยมณี : 43)

ที่มาของเนื้อหา

ฟองจันทร์ สุขยิ่ง และคณะ. ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรมไทย ม.3 . กรุงเทพฯ :

อักษรเจริญทัศน์, 2555. น. 62-63.

ใบความรู้ที่ 4 การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีด้านสังคม

คำว่า “สังคม” หมายถึง ชนชาติและชุมชนที่รวมกันอยู่ภายใต้การปกครองในกรอบวัฒนธรรมเดียวกัน สังคมเกิดขึ้นมาได้ก็เพราะมนุษย์ต้องอยู่ร่วมกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและค่านิยมร่วมกัน

การวิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมในวรรณคดีวรรณกรรม สามารถวิเคราะห์ได้หลายแง่มุม ดังนี้

ด้านชีวิตความเป็นอยู่ หมายถึง ลักษณะความเป็นไปของการดำเนินชีวิต เช่น ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ เช่น

“โจนลงกลางชานร้านดอกไม้	ของขุนช้างสร้างไว้อยู่ตาชด้น
กระถางแถวแก้วเกตุพิศุสแกม	ยี่สุ่นแซมมะสังัดดูไสว
ยี่สุ่นกุหลาบมะลิซ้อน	ซ้อนชูชุกกลิ่นถวิลหา
ลำดวนยวนใจให้เคลคลา	สายหยุดหยุดซ่าแล้วเย็นชม”
	(บทเสภาขุนช้างขุนแผน : 310)

เป็นการบรรยายภาพเรือนไทยหลังใหญ่ในสมัยก่อนที่จะมีชานบ้านที่ประดับประดาไปด้วยไม้ดอกชนิดต่าง ๆ

ด้านการปกครอง หมายถึง ลักษณะการเมืองการปกครองและการใช้กฎหมายบ้านเมือง ในช่วงสมัยนั้น ๆ เช่น การปกครองโดยระบบกษัตริย์เป็นใหญ่มีอำนาจเด็ดขาดในการตัดสินใจ เช่น

“ครานั้นสมเด็จพระนเรศวร	ฟังทูลตามคำลูกขุนว่า”
“วันทองส่งคืนขุนแผนไป	ตามในพระราชกฤษฎีกา”
	(บทเสภาขุนช้างขุนแผน : 412)

ในสมัยก่อนนั้นยังไม่มีตัวบทกฎหมายที่แน่นอน เมื่อมีคดีความอะไรก็ต้องอาศัยพระราชวินิจฉัยของพระมหากษัตริย์

ด้านวัฒนธรรม หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมมนุษย์ที่เด่นชัดและมีความสำคัญ วิธีการดำเนินชีวิต เช่น การแต่งกาย การกิน มหรสพต่าง ๆ การละเล่น และการเล่นดนตรี เช่น การเล่นเพลงปรบไ้ คำประพันธ์ ดังนี้

นายแจ้ก็มาเล่นเต้นปรบไก่
 รำแต่แก้ไยากับยามา

ยกไหลใส่ทำนองร้องฉ่าฉ่า
 เฮฮาครื้นครื้นสนั่นไป
 (บทเสภาขุนช้างขุนแผน : 256)

หรือการแต่งกายของตัวละครต่าง ๆ ดังคำประพันธ์ ดังนี้

“บ้างมีทองของแห้งเครื่องแต่งตน

เอาชุกชนซ่อนไว้ในผ้าซิ่น”

(บทเสภาขุนช้างขุนแผน : 141)

“ขุนช้างรับหม้อใหม่เข้าในห้อง

นุ่งผ้ายกทองแล้วห่มส่าน”

(บทเสภาขุนช้างขุนแผน : 195)

ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยเป็นคำที่ใช้เรียกรวมกัน ซึ่งมีความหมายว่า สิ่งที่สังคมไทยประพฤติปฏิบัติต่อเนื่องสืบกันมาเป็นเวลานาน จนยึดถือกันในชีวิตจิตใจว่าต้องปฏิบัติเช่นนั้น จึงจะเกิดความสุขความเจริญ เช่น ประเพณีการแต่งงาน การเรียกสินสอดทองหมั้น และสิ่งของที่ใช้สำหรับการแต่งงาน ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

จัดแจกแขกนั่งเป็นวงกลม

พงศ์พันธุ์พร้อมอยู่ทั้งปู่ย่า

ยกบายศรีแล้วโห่ขันสามลา

เวียนแวนไปมาโห่เอาชัย

ศรีศรีวันนี้ฤกษ์ดีแล้ว

เชิญขวัญพลายแก้วอย่าไปไหน

ขวัญมาอยู่สู่กายให้สบายใจ

ชมช้างม้าเข้าไ้ทั้งเงินทอง

(บทเสภาขุนช้างขุนแผน : 7)

หรือ การกล่าวถึงประเพณีสงกรานต์ ในสมัยก่อนเราถือเป็นวันปีใหม่ ตอนเช้าจะมีการทำบุญที่วัด ตอนบ่ายอาจมีการก่อพระเจดีย์ทราย ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

ทีนี้จะกล่าวถึงเรื่องเมืองสุพรรณ

ยามสงกรานต์คนนั้นก็พร้อมหน้า

จะทำบุญให้ทานการศรัทธา

ต่างมาที่วัดป่าเลไลยก์

หญิงชายน้อยใหญ่ไปแออัด

ชนทรายเข้าวัดอยู่ขวกไขว่

ก่อพระเจดีย์ทรายเรียรายไป

จะเลี้ยงพระกะไว้ในพรรุ่งนี้

(บทเสภาขุนช้างขุนแผน : 43)

ด้านค่านิยม หมายถึง แนวความคิด ความเชื่อ ที่บุคคลในสังคมยึดถือเป็นเครื่องตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง เช่น คนสมัยก่อนมีค่านิยมว่าหากมีลูกผู้หญิงจะต้องได้รับการฝึกฝนการบ้านการเรือน เพื่อให้เป็นกุลสตรีที่เพียบพร้อมและเป็นภรรยาที่ดี ดังคำประพันธ์ต่อไปนี้

อีกอย่างการงานคร้านทั้งนั้น	ทันว่าเมียอุบาทว์ชาติกาลี
อันหญิงดีที่เป็นภรรยา	กำหนดไว้ในตำราว่าเป็นสี่
	(บทเสภาขุนช้างขุนแผน : 7)

หรือค่านิยมว่าการทำความเคารพผู้ใหญ่เป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะทำให้ผู้ใหญ่เอ็นดู

“เจ้าพลายแก้วประนมกัมกราบไหว้	ท่านผู้ใหญ่อยู่หลังแล้วสั่งสอน”
	(บทเสภาขุนช้างขุนแผน : 285)

ด้านความเชื่อ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมที่ยึดมั่น และยอมรับในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจมีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลก็ได้ เช่น เชื่อเรื่องผีหรือเทวดา จิตวิญญาณ การระลึกชาติ เชื่อกฎแห่งกรรม ไสยศาสตร์ ลางบอกเหตุ เช่น

- **ความเชื่อเรื่องความฝัน** สำหรับความเชื่อที่ปรากฏมากที่สุดในเรื่องขุนช้างขุนแผน ได้แก่ ความเชื่อเรื่องความฝัน ซึ่ง “ความฝัน” ที่ปรากฏในเรื่อง มักจะเป็นความฝันเพื่อบอกเหตุที่กำลังจะเกิดขึ้น เช่น นางทองประศรีฝันว่าได้แก้ว ต่อมาก็ตั้งครมภ์ พอคลอดลูกออกมาเป็นชาย ก็ตั้งชื่อว่า พลายแก้ว

หรือ นางวันทองฝันว่ามีคนมาทำร้ายพलयงม ซึ่งสอดคล้องกับ เหตุการณ์ที่ขุนช้างลวงพलयงมไปฆ่าในปี

ก้าวลงอัมจันทร์ถึงชั้นล่าง	งูเห่าหางเลื้อยฟุซหัวร้อน
แม่แม่เบี้ยขวางหนทางจร	เณรเห็นสังข์เป็นกลางร้าย
	(บทเสภาขุนช้างขุนแผน : 384)

- **ความเชื่อเรื่องลางสังข์** เป็นความเชื่อที่เชื่อว่าจะเกิดบางสิ่งบางอย่างในอนาคต การมีลางบอกเหตุจึงเป็นการเตือนสติเพื่อให้ระมัดระวัง

- **ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์** เช่น การหาฤกษ์ยาม การทำเสน่ห์

- **ความเชื่อเรื่องเครื่องราง** เช่น ผ้าขี้ริ้ว หรือ ตะกรุด พระ ของขลังต่าง ๆ

- **ความเชื่อเรื่องพุทธศาสนา** เช่น การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื่อเรื่องเวรกรรมว่ามีอยู่จริง ๆ ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา

3.	เจ้าพี่เอยอุตส่าห์พาชากศพ พืดกยากจากเมืองมาอยู่ไพร ถ้าแม่นอยู่บุรีราชฐาน ชัศศพเจ้าเข้าสู่พระเมรุทอง	ให้มาพบผัวรักเมื่อตักขัย จะได้โกศที่เหนมาใส่น้อง จะทำการให้พิลึกกึกก้อง มีงานฉลองให้หลายวัน

สะท้อนคุณค่าสังคมเรื่อง

.....

คำอธิบายเพิ่มเติม

.....
.....

4.	ยุพยงทรงอ่านอักษรพลัน แม่นขบกัดรัตใครในนิมิต แม่นจูร้ายฝ่ายคู่ภิรมยา	มีสำคัญว่างูหมู่กุ่มภา จะได้ชมรสสนิทเสนาหา วาสนาฟุ้งเฟื่องเรื่องเจริญ

สะท้อนคุณค่าสังคมเรื่อง

.....

คำอธิบายเพิ่มเติม

.....
.....

5.	ครั้นโพล้เพล้เพลลาพอพลบค่ำ บ้างเข็ดหนังตั้งแชนทำแชนคอ พวกคูหนั่งนังหลามตามถนน บ้างลองจูดประทัดตั้งเหมือนอย่างปิ่น	พวกหนั่งร่ำกลองประดังทั้งม้าล่อ ที่มุ่มจอคนเจรจาออกมาฮีน ออกเกลื่อนกล่นกลุ่มกลาดดูดาษตื่น ให้คนตื่นแตกพลัดกระจัดกระจาย

สะท้อนคุณค่าสังคมเรื่อง

.....

คำอธิบายเพิ่มเติม

.....

.....

6. คำประพันธ์ในข้อใด**ไม่ปรากฏ**ภาพพจน์

- ก. สามสิบสามเศียรโสภา เศียรหนึ่งเจ็ดงา
ดั่งเพชรรัตน์รูจี
- ข. งาหนึ่งเจ็ดโบทครณี สระหนึ่งยอมมี
เจ็ดกออุบลบันดาล
- ค. จักระบ้ารำร้ายสายหา ชำเลื่องหางตา
ทำที่ดั่งเทพอัปสร
- ง. มีวิมานแก้วงามบรร ทุกเทศกุญชร
ดั่งเวไชยันต์อมรินทร์

7. คำประพันธ์ที่กำหนดให้มีภาพพจน์ชนิดใดปรากฏอยู่

“สัตว์ภักษ์บรรพตทั้งหลาย อ่อนเอียงเพียงปลาย ประนอมประนมชมชัย”

- ก. อุปมา ข. อุปลักษณ์
- ค. บุคคลวัต ง. สัทพจน์

8. คำประพันธ์ในข้อใดแสดงความยิ่งใหญ่ของกองทัพพระรามชัดเจนที่สุด

- ก. เสียงพลโห่ร้องเออชัย เลื่อนลั่นสนั่นใน
พิภพเพียงทำลาย
- ข. พสุธาอากาศหวาดไหว เนื่อนตกใจ
ซุกซ่อนประหวั้นขวัญหนี
- ค. เพลาลอยพลอยประดับดวง ก็กก้องกำก
กระทบกระทั่งธรณี
- ง. สัตภักษ์บรรพตทั้งหลาย อ่อนเอียงเพียงปลาย
ประนอมประนมชมชัย

9. เมื่อนั้นอินทรชิตยักชี ตรัสสั่งเสนี

ให้จักระบ้ารำถวาย

ให้องค์อนุชานารายณ์ เคลิบเคลิ้มวรกาย

จะแผลงซึ่งศัสตราพรพล

จากคำประพันธ์ข้างต้น การกระทำของอินทรชิตตรงกับพฤติกรรมในข้อใด

- ก. คิดไม่ซื่อ ข. เล่นสกปรก
- ค. ฉลาดแกมโกง ง. ฉลาดเป็นกรด

10. ข้อใดเป็นแนวคิดสำคัญของบทพากย์รามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน
ก. ธรรมะย่อมชนะอธรรม	ข. แพ้เป็นพระชนะเป็นมาร
ค. สงครามย่อมมีผู้แพ้และผู้ชนะ	ง. ความประมาทเป็นหนทางของความหายนะ
11. ข้อใดใช้ภาพพจน์อดีตพจน์
ก. เสียงพลโห่ร้องเอาชัย พิภพเพียงทำลาย	เลื่อนลั่นสนั่นใน
ข. โลหันทนสารถิขุนมาร ขับท้ายที่นั่งข้างทรง	เป็นเทพบุตรความฤ
ค. ลอยฟ้ามาในเวหน มาถึงสมรภูมิชัย	รีบเร่งรู้พล
ง. สัตกัณฑ์บรรพตทั้งหลาย ประนอมประนมขมชัย	อ่อนเอียงเพียงปลาย
12. ปีกซ้ายฤๅษิตวิทยา คนธรรพ์ปีกขวา
ตั้งตามตำรับทัพชัย
คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงสิ่งใด
ก. สารถิของพระอินทร์	ค. เหล่านางอัปสรบริวารของพระอินทร์
ข. ฤๅษีที่บำเพ็ญตบะจนมีวิชาแก่กล้า	ง. ชาวสวรรค์ที่มีความชำนาญด้านดนตรีและขับร้อง
13. คำประพันธ์ที่กำหนดให้ต่อไปนี้ใช้สรรพนามใด
สามสิบสามเศียรโสภา	เศียรหนึ่งเจ็ดงา		
ตั้งเพชรรัตน์รูจี			
งาหนึ่งเจ็ดโบกขรณี	สระหนึ่งย่อมมี		
เจ็ดกออุบลบันดาล			
กอหนึ่งเจ็ดดอกดวงมัลย์	ดอกหนึ่งแบ่งบาน		
มีกลีบเจ็ดกลีบผกา			
กลีบหนึ่งมีเทพธิดา	เจ็ดองค์โสภา		
แฉ่งน้อยลำเพนางพาล			
ก. เสาวรจณี	ข. พิโรธวาหัง	ค. นารีปราโมทย์	ง. สัลลาปังกพิสัย

14. ข้อใด**ไม่ใช่**ผลงานของสุนทรภู่
 ก. นิราศนรินทร์
 ข. นิราศพระบาท
 ค. นิราศเมืองแกลง
 ง. นิราศพระประธม
15. ตัวละครในข้อใด**ไม่มี**บทบาทในเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร
 ก. โยคี
 ข. เจือกเฒ่า
 ค. สีนสมุทร
 ง. ศรีสุวรรณ
16. จึงบัญชาว่าเจ้าสินสมุทร ไปช่วยอุทิศลาใหญ่ขึ้นให้เขา
 ขอสมตาทูป่อย่าดูเบา ช่วยอุ้มเอาแกออกไปให้สบาย
 คำประพันธ์นี้แสดงถึงวัฒนธรรมไทยตรงกับข้อใด
 ก. การเชื่อฟังผู้ใหญ่
 ข. ความกตัญญูต่อบุคคล
 ค. ความโอบอ้อมอารีมีน้ำใจ
 ง. การมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่
17. อย่าฆ่าสัตว์ตัดชีวิตพิษฐาน หมายถึงมานเมืองแมนแดนสวรรค์
 จะเกิดโทษขอให้พบประสบกัน อย่าโศกศัลย์แคล้วคลาดเหมือนชาตินี้
 จากคำประพันธ์ข้างต้นแสดงให้เห็นความเชื่อเรื่องใด
 ก. กิเลส
 ข. ตัณหา
 ค. บาปบุญคุณโทษ
 ง. การเวียนว่ายตายเกิด
18. ช่างแกะโกโยคีนีเขาใช้ คำที่ขีดเส้นใต้หมายถึงสิ่งใด
 ก. บวชเพื่อหนึ่งงานราชการ
 ข. บวชเพื่อช่อดงผู้คน
 ค. บวชแต่ไม่รักษาศีล
 ง. บวชแต่ไม่อยู่วัด
19. ตัวละครใด**ไม่ใช่**ตัวละครในเรื่องพระอภัยมณี
 ก. อภัยนุราช
 ข. ศรีสุวรรณ
 ค. อุศเรน
 ง. สามน
20. พระอภัยใจอ่อนถอนสะอื้น
 แม่ผีเสื้อเมื่อไม่เห็นในใจเลย
 คิดถึงน้องสองชนกที่ปกเกล้า
 จะสร้อยเศร้าโศกาน่าสงสาร
 ด้วยพลัดพรากจากมาเป็นช้านาน
 ไม่แจ้งการว่าข้างหลังเป็นอย่างไร
 คำประพันธ์ข้างต้น “น้อง” หมายถึงตัวละครใด
 ก. นางเงือก
 ข. สีนสมุทร
 ค. ศรีสุวรรณ
 ง. นางผีเสื้อสมุทร

21. พระโหมยงองค์อภัยมณีนาถ เพลินประพาสพิศดูหมู่มัจฉา
 เหล่าฉลามล้วนฉลามตามกันมา ค่อยเคลื่อนคลาคล้ายคล้ายในสายชล
 ฉนากอยู่คู่ฉนากไม่จากคู่ ขึ้นฟองฟู่ฟ่นฟองละอองฝน
 ผูกพิมพาพาผูกเข้าแฝงวน บ้างผูกพันฟองน้ำบ้างตำจร
- คำประพันธ์บทนี้ตรงกับรสของวรรณคดีรสใด
- ก. เสาวรจนี ข. นารีปราโมทย์
 ค. พิโรธวาที ง. ศัลปังศพิสัย
22. จากคำประพันธ์ในข้อ 21 ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้อง
- ก. คำประพันธ์ดังกล่าวมีการซ้ำคำ
 ข. คำประพันธ์ดังกล่าวมีการใช้คำซ้ำ
 ค. คำประพันธ์ดังกล่าวมีการใช้ภาพพจน์อุปมา
 ง. คำประพันธ์ดังกล่าวมีการใช้สัมผัสในสละสลวย
23. คำประพันธ์ในข้อใดแสดงถึงความเชื่อของคนไทย
- ก. พงศ์กษัตริย์ตรีศवनสินสมุทร สอนให้บุตรขอสมออัชฌาสัย
 ข. ฝ่ายเงือกน้ำคับนับอภิวาท ข้าพระบาททราบบสิ้นทุกถิ่นฐาน
 ค. เราลงเลขเสกทำไว้สำเร็จ ตั้งเขื่อนเพชรภูตปีศาจไม่อาจใกล้
 ง. พี่มนุษย์สุดสวาทเป็นชาติยักษ์ จงคิดหักความสวาทให้ขาดสูญ
24. จิ้งกักราบบาทหงส์พระทรงศักดิ์ แล้วนางยักษ์เล่าตามเนื้อความฝัน
 ไม่เคยเห็นเป็นวิบัติอัศจรรย์ เขียวทรงธรรมช่วยทำนายร้ายหรือดี
- คำประพันธ์บทนี้ให้คุณค่าในด้านใดมากที่สุด
- ก. ด้านภาษาที่สละสลวย ข. ด้านอารมณ์สะท้อนใจ
 ค. ด้านความเชื่อของมนุษย์ ง. ด้านแนวคิดที่ควรนำไปปฏิบัติ
25. สัตว์ในน้ำจำแพ่แกฬี่เสื่อ เปรียบเหมือนเนื้อเห็นพยัคฆ์ให้ชักหลัง
 อย่าเกรงภัยในชลที่วนวัง ขึ้นนั่งยังป่าช้าจะพาไป
- ภาพพจน์ที่ใช้ในคำประพันธ์ข้างต้นตรงกับข้อใด
- ก. อุปมา ข. สัทพจน์
 ค. บุคคลวัต ง. อุปลักษณะ

26. คำประพันธ์ในข้อใด**ไม่มี**การเปรียบเทียบ
ก. พระโยคีชี้หน้าว่าอุเหม่ เพราะหวงผิวมัวเมาเฝ้าตะโกรง	ยังไว้ไว้วุ่นวายอิตายโง ว่ากูโงงก็ตกรรเอง
ข. อียักษตาโตโมโหมาก นมสองข้างอย่างกระโปรงดูโตงเตง	รูปก็กากปากก็เปราะไม่เหมาะเหมง ผิวของตัวเองเขาธธาไม่น่าชม
ค. จิ้งหรีดมาอาไศรยภูให้อยู่ มาตรีชาว่าภูผิตในกิจกรรม	มิใช่กูรู้เห็นเท่าเส้นผม จะให้สมน้ำหน้าสาแก่ใจ
ง. แล้วเสกทรายปรายขว้างมากลางคลื่น ผีเสื้อกั้วตัวสั้นเพียงบรรลัษ	ตั้งลูกปิ่นยังยักซีให้ตักชัย ก็หลบไปตามนวนชลธาร
27. การที่พระอภัยมณีหลบหนีจากนางผีเสื้อสมุทร การกระทำนี้ตรงกับคำกล่าวในข้อใด
ก. หนีร้อนมาพึ่งเย็น	ข. น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่า
ค. หนีไปตายเอาดาบหน้า	ง. รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี
28. อย่าควรคิดติดตามด้วยความโกรธ
จงยับยั้งฟังคำรूपราพรณ
คำประพันธ์นี้สอดคล้องกับข้อใดมากที่สุด
ก. ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว	จะเป็นโทษกับสีกาเมื่ออาสัญ ไปสวรรค์นฤพานสำราญใจ
ข. สวรรค์อยู่ในอก นรกอยู่ในใจ	
ค. พึงระงับความโกรธด้วยความไม่โกรธ	
ง. การละซึ่งความโลภ โกรธ หลง เป็นหนทางแห่งความหลุดพ้น	
29. บุคคลใดในเรื่องพระอภัยมณีควรได้รับการยกย่องในเรื่องของการรักษาคำพูด
ก. โยคี	ข. พ่อเงือก
ค. สีนสมุทร	ง. พระอภัยมณี
30. ข้อใด**ไม่ใช่**แง่คิดที่ได้จากเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร
ก. การพึ่งพาอาศัยกันเป็นสิ่งที่ดี
ข. ความรักเป็นหนทางแห่งความทุกข์
ค. การวางแผนที่ดีจะทำให้งานประสบความสำเร็จ
ง. เรื่องของครอบครัวเป็นเรื่องที่คนภายนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้
ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่มีต่อวิธีสอนแบบสืบเสาะหา
ความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

ความหมายของระดับความคิดเห็น

ระดับ 5	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยมากที่สุดกับข้อความที่กำหนดให้
ระดับ 4	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยมากกับข้อความที่กำหนดให้
ระดับ 3	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยปานกลางกับข้อความที่กำหนดให้
ระดับ 2	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยน้อยกับข้อความที่กำหนดให้
ระดับ 1	หมายถึง	นักเรียนเห็นด้วยน้อยที่สุดกับข้อความที่กำหนดให้

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1.1	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิด สืบค้นหาความรู้ และรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง					
1.2	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและจดจำได้นานขึ้น					
1.3	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดน่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น					

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
2	ด้านบรรยากาศในการเรียน					
2.1	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน					
2.2	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับเพื่อน					
2.3	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจและตั้งใจมากขึ้น					
2.4	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้					
3	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ					
3.1	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผลเป็นลำดับขั้นตอน					

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
3.2	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน					
3.3	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบ					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง/เนื้อหาสาระ	รายการการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 รู้เรื่อง พระอภัยมณี นิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร	1.สาระสำคัญ					
	1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
	2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	2.3 สอดคล้องกับการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	3. เนื้อหา					
	3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	3.2 สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
	4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	4.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	4.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	5. สื่อ					
	5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6. การวัดและประเมินผล					
	6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	6.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00

ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

เรื่อง/เนื้อหาสาระ	รายการการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 วิเคราะห์ตัวละคร ในพระอภัยมณี นิทานคำกลอน เรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อสมุทร	1.สาระสำคัญ					
	1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	0	2	0.67
	1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
	2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	0	2	0.67
	2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	2.3 สอดคล้องกับการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	3. เนื้อหา					
	3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	3.2 สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
	4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	0	2	0.67
	4.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	4.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	5. สื่อ					
	5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6. การวัดและประเมินผล					
	6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	6.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00

ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

เรื่อง/เนื้อหาสาระ	รายการการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 วิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ในพระอภัยมณี นิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร	1.สาระสำคัญ					
	1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
	2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	2.3 สอดคล้องกับการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	3. เนื้อหา					
	3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	3.2 สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
	4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	4.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	4.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	5. สื่อ					
	5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6. การวัดและประเมินผล					
	6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	6.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00

ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

เรื่อง/เนื้อหาสาระ	รายการการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 วิเคราะห์คุณค่าด้านสังคมในพระอภัยมณี นิทานคำกลอนเรื่องพระอภัยมณี ตอน พระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร	1.สาระสำคัญ					
	1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
	2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	2.3 สอดคล้องกับการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	3. เนื้อหา					
	3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	3.2 สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
	4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	4.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	4.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	5. สื่อ					
	5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6. การวัดและประเมินผล					
	6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	6.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00

ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

เรื่อง/เนื้อหาสาระ	รายการการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง บทพากย์ รามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน บทพากย์ รามเกียรติ์ ตอน เอรಾವัน	1.สาระสำคัญ					
	1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
	2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	2.3 สอดคล้องกับการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	3. เนื้อหา					
	3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	3.2 สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
	4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	4.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	4.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	5. สื่อ					
	5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6. การวัดและประเมินผล					
	6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	6.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00

ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

เรื่อง/เนื้อหาสาระ	รายการการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 วิเคราะห์ตัวละคร ในบทพากย์ รามเกียรติ์ ตอน เอราวัณ บทพากย์ รามเกียรติ์ ตอน เอราวัณ	1.สาระสำคัญ					
	1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
	2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	2.3 สอดคล้องกับการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	3. เนื้อหา					
	3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	3.2 สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
	4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	4.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	4.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	5. สื่อ					
	5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6. การวัดและประเมินผล					
	6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	6.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00

ตารางที่ 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ขององค์ประกอบและความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ)

เรื่อง/เนื้อหาสาระ	รายการการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		1	2	3		
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7	1.สาระสำคัญ					
	1.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
วิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์และคุณค่าด้านสังคม	1.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
ในบทพากย์รวมเกียรติ ตอนเอราวัณ	2.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	2.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	2.3 สอดคล้องกับการเรียนรู้และประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
บทพากย์รวมเกียรติ ตอนเอราวัณ	3. เนื้อหา					
	3.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
บทพากย์รวมเกียรติ ตอนเอราวัณ	3.2 สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
	4.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	4.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	4.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00
	5. สื่อ					
	5.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	5.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6. การวัดและประเมินผล					
	6.1 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00
	6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	+1	+1	+1	3	1.00
	6.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00

ตารางที่ 13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียนนวรรณคดี

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
1	+1	+1	+1	3	1.00
2	+1	+1	+1	3	1.00
3	+1	+1	+1	3	1.00
4	+1	+1	+1	3	1.00
5	+1	+1	+1	3	1.00
6	+1	+1	+1	3	1.00
7	+1	+1	+1	3	1.00
8	+1	+1	+1	3	1.00
9	+1	+1	+1	3	1.00
10	0	+1	+1	2	0.67
11	+1	+1	+1	3	1.00
12	+1	+1	+1	3	1.00
13	+1	+1	+1	3	1.00
14	+1	+1	+1	3	1.00
15	+1	+1	+1	3	1.00
16	+1	+1	+1	3	1.00
17	+1	+1	0	2	0.67
18	0	+1	+1	2	0.67
19	+1	+1	+1	3	1.00
20	+1	+1	+1	3	1.00
21	+1	+1	+1	3	1.00
22	+1	+1	+1	3	1.00
23	+1	+1	+1	3	1.00
24	+1	+1	+1	3	1.00
25	+1	+1	+1	3	1.00
26	0	+1	+1	2	0.67

ตารางที่ 13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางเรียนวรรณคดี (ต่อ)

ข้อที่	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
	1	2	3		
27	+1	+1	+1	3	1.00
28	+1	+1	+1	3	1.00
29	+1	+1	+1	3	1.00
30	+1	+1	+1	3	1.00
31	+1	+1	+1	3	1.00
32	0	+1	+1	2	0.67
33	+1	+1	+1	3	1.00
34	+1	+1	+1	3	1.00
35	+1	+1	+1	3	1.00
36	+1	+1	+1	3	1.00
37	+1	+1	+1	3	1.00
38	+1	+1	+1	3	1.00
39	+1	+1	+1	3	1.00
40	+1	+1	+1	3	1.00
41	+1	+1	+1	3	1.00
42	+1	+1	+1	3	1.00
43	+1	+1	+1	3	1.00
44	+1	+1	+1	3	1.00
45	0	+1	+1	2	0.67
46	+1	+1	+1	3	1.00
47	+1	+1	+1	3	1.00
48	+1	+1	+1	3	1.00
48	+1	+1	+1	3	1.00
50	+1	+1	+1	3	1.00

ตารางที่ 14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด

ลำดับ ที่	รายการการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		1	2	3		
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้						
1	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้ แผนที่ความคิดช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายและจดจำได้นานขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00
2	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้ แผนที่ความคิดน่าสนใจ กระตุ้นให้ ผู้เรียนอยากมีส่วนร่วมในการเรียนมาก ขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00
3	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้ แผนที่ความคิดช่วยส่งเสริมให้นักเรียน ใช้ความคิด สืบค้นหาความรู้ และรู้จัก แก้ปัญหาด้วยตนเอง	+1	+1	+1	3	1.00
ด้านบรรยากาศในการเรียน						
4	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้ แผนที่ความคิดช่วยกระตุ้นให้นักเรียน เกิดความสนใจและตั้งใจมากขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00
5	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้ แผนที่ความคิดช่วยให้นักเรียนมีส่วน ร่วมในการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00

ตารางที่ 14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้แผนที่ความคิด (ต่อ)

ลำดับ ที่	รายการการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC
		1	2	3		
ด้านบรรยากาศในการเรียน						
6	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้ แผนที่ความคิดเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับ เพื่อน	+1	+1	+1	3	1.00
7	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้ แผนที่ความคิดทำให้เกิดความ สนุกสนานเพลิดเพลิน	+1	+1	+1	3	1.00
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ						
8	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้ แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนคิดอย่างมี เหตุผลเป็นลำดับขั้นตอน	+1	+1	+1	3	1.00
9	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้ แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนพัฒนา ทักษะการแก้ปัญหาเพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน	0	+1	+1	2	0.67
10	การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบสืบ เสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิคการใช้ แผนที่ความคิดทำให้นักเรียนพัฒนา ทักษะการทำงานอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	3	1.00

ตารางที่ 15 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วรรณคดี

ข้อที่	ค่า p	ค่า r	ข้อที่	ค่า p	ค่า r
1	0.63	0.25	16	0.38	0.25
2	0.75	0.33	17	0.50	0.33
3	0.46	0.42	18	0.58	0.33
4	0.54	0.42	19	0.25	0.33
5	0.54	0.58	20	0.46	0.25
6	0.54	0.25	21	0.46	0.42
7	0.63	0.58	22	0.63	0.42
8	0.58	0.50	23	0.50	0.33
9	0.50	0.33	24	0.71	0.42
10	0.38	0.42	25	0.63	0.25
11	0.50	0.33	26	0.67	0.50
12	0.71	0.58	27	0.38	0.42
13	0.67	0.33	28	0.50	0.67
14	0.63	0.42	29	0.42	0.33
15	0.54	0.25	30	0.54	0.58

*ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

ภาคผนวก ง
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ก่อนเรียน-หลังเรียน

ตารางที่ 16 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี ก่อนเรียน-หลังเรียน

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	18	23
2	17	22
3	17	25
4	22	24
5	18	23
6	12	21
7	12	22
8	17	23
9	18	26
10	22	26
11	18	26
12	23	24
13	15	20
14	15	19
15	17	22
16	12	20
17	9	24
18	11	18
19	10	17
20	15	22
21	15	20
22	15	27
23	8	23
24	16	22
\bar{X}	15.50	22.46
S.D.	3.96	2.60

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวปิยนุช แหวนเพชร
วัน เดือน ปี เกิด	2 มิถุนายน 2530
สถานที่เกิด	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
วุฒิการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต วิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 16 หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77000

